2018

RAPORT SPECIAL

PRIVIND RESPECTAREA DREPTURILOR VETERANILOR, VETERANILOR DE RĂZBOI, INVALIZILOR DE RĂZBOI, ORFANILOR DE RĂZBOI, VĂDUVELOR DE RĂZBOI, VĂDUVELOR NERECĂSĂTORITE ALE VETERANILOR DE RĂZBOI ȘI PRIZONIERILOR DE RĂZBOI

INSTITUȚIA AVOCATUL POPORULUI

INSTITUȚIA AVOCATUL POPORULUI

RAPORT SPECIAL
PRIVIND RESPECTAREA DREPTURILOR VETERANILOR, VETERANILOR DE RĂZBOI, INVALIZILOR DE RĂZBOI, ORFANILOR DE RĂZBOI, VĂDUVELOR DE RĂZBOI, VĂDUVELOR NERECĂSĂTORITE ALE VETERANILOR DE RĂZBOI ȘI PRIZONIERILOR DE RĂZBOI

Bucureşti

-2018-

Autori: domnul prof.univ.dr. Mircea Criste, Adjunct al Avocatului Poporului, domnul dr. Eugen Dinu, doamna Cristina Pascu, domnul Efendi Levent, domnul Ion Ionescu, doamna Andreea Nectara Cîrjan, domnul Gabriel Radu, doamna Daniela Ristea, consilieri în cadrul Domeniului Armată, Justiție, Poliție, Penitenciare, și domnul Noni-Emil Iordache, consilier în cadrul Cabinetului Avocatului Poporului

Au contribuit: doamna Ecaterina Mirea, Adjunct al Avocatului Poporului, domnul dr. Nicolae F. Ionel, Adjunct al Avocatului Poporului, doamna Elena Glodariu, consilier, domnul Marius Ghilezan și domnul Cătălin Șerban, consilieri în cadrul Cabinetului Avocatului Poporului

Coordonator,
Domnul Victor CIORBEA,
AVOCATUL POPORULUI

Instituția Avocatul Poporului dorește să adreseze mulțumiri în mod deosebit pentru sprijinul acordat: Asociației Naționale a Veteranilor de Război, Structurilor de specialitate din cadrul Ministerului Apărării Naționale și Ministerului Afacerilor Interne și tuturor veteranilor de război care ne-au împărtășit din experiențele războiului, doleanțele și ne-au sesizat inadvertențele legislative și incoerența măsurilor administrative.

Fotografiile inserate în Raport au fost obținute prin amabilitatea Direcției informare și relații publice din Ministerul Apărării Naționale, precum și din arhiva proprie a domnului Eugen Dinu, consilier în cadrul Domeniului Armată, Justiție, Poliție, Penitenciare.

Cuprins

Scopul Raportului special privind respectarea drepturilor veteranilor, veteranilor de război, invalizilor de război, orfanilor de război, văduvelor de război, văduvelor nerecăsătorite ale veteranilor de război și prizonierilor de război 5

Capitolul 1. **SCURT ISTORIC PRIVIND CONSACRAREA NOȚIUNII DE VETERAN DE RĂZBOI ȘI PROTECȚIA SOCIALĂ A VETERANILOR, A INVALIZILOR, A ORFANILOR ȘI A VĂDUVELOR DE RĂZBOI ÎN ȚARA NOASTRĂ ÎNAINTE DE 1989** 8

Capitolul 2. **CALITATEA DE VETERAN, VETERAN DE RĂZBOI, INVALID DE RĂZBOI, ORFAN DE RĂZBOI, VĂDUVĂ DE RĂZBOI, VĂDUVĂ NERECĂSĂTORITĂ DE VETERAN DE RĂZBOI ȘI PRIZONIER DE RĂZBOI ȘI MĂSURILE DE PROTECȚIE SOCIALĂ ASTFEL DUPĂ CUM ACESTEA AU FOST CONSACRATE DE LEGISLAȚIA ADOPTATĂ ÎN ROMÂNIA DUPĂ 1989** 21

A. Calitatea de veteran, veteran de război, invalid de război, orfan de război, văduvă de război, văduvă nerecăsătorită de veteran de război și de prizonier de război 21

1. Calitatea de *veteran* 21

2. Calitatea de *veteran de război* 24

3. Calitatea de *invalid de război* 27

4. Calitatea de *orfan de război* 28

5. Calitatea de *văduvă de război* 28

6. Calitatea de *prizonier de război* 29

B. Măsuri specifice privind veteranii, veteranii de război, invalizii de război, văduvele de război și prizonierii de război, consacrate de legislația adoptată în România după 1989 29

C. Drepturile recunoscute veteranilor, invalizilor, orfanilor și văduvelor de război și autoritățile publice implicate în protecția socială a acestora..... 34

Capitolul 3. **EVOLUȚIA CADRULUI LEGISLATIV PRIVIND PROTECȚIA SOCIALĂ A VETERANILOR, VETERANILOR DE RAZBOI, INVALIZILOR DE RAZBOI, ORFANILOR DE RAZBOI, VADUVELOR DE RAZBOI, VADUVELOR NERECASATORITE ALE VETERANILOR DE RAZBOI ȘI PRIZONIERILOR DE RAZBOI**..... 39

A. Acte normative relevante 39

B. Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 103/2018 42

C. Dispoziții relevante pentru statutul de veteran de război, invalid de război, văduvă de război și veteran 42

D. Reglementări speciale privind pensiile de vechime în muncă și pensiile de dizabilitate ale veteranilor, veteranilor de război, invalizilor de război și văduvelor de război 52

1. Veteranilor de război, invalizilor de război și văduvelor de război, potrivit Legii nr. 44/1994 52

2. Veteranilor, potrivit OUG nr. 82/2006 53

3. Foștilor luptători anticomuniști, potrivit Legii nr. 341 din 12 iulie 2004 57

E. Facilități financiare și sociale acordate: 59

1. Veteranilor de război, invalizilor de război, văduvelor de război, potrivit Legii nr. 44/1994 59

2. Veteranilor, potrivit OUG nr. 82/2006 63

3. Foștilor luptători anticomuniști, potrivit Legii nr. 341 din 12 iulie 2004 65

F. Facilități în domeniul sănătății: 66

1. Veteranilor de război, invalizilor de război, văduvelor de război, potrivit Legii nr. 44/1994 66

2. Veteranilor, potrivit OUG nr. 82/2006 67

3. Foștilor luptători anticomuniști, potrivit Legii nr. 341 din 12 iulie 2004 68

G. Facilități la transport și la mijloace de informare și comunicare acordate personalului armatei 69

1. Veteranilor de război, invalizilor de război, văduvelor de război, potrivit Legii nr. 44/1994 69

2. Veteranilor, potrivit OUG nr. 82/2006 70

3. Foștilor luptători anticomuniști, potrivit Legii nr. 341 din 12 iulie 2004 71

H. Alte dispoziții relevante pentru veterani, veterani de război, invalizi de război, orfan de război, văduve de război, văduve nerecăsătorite de veteran de război și de prizonieri de război 72

Capitolul 4. **REGLEMENTAREA PRIVIND DREPTURILE VETERANILOR DE RĂZBOI ÎN STATELE CENTRAL ȘI EST EUROPENE** 84

A. Introducere 84

B. Observații generale 86

C. Drepturile și beneficiile recunoscute veteranilor 89

BELARUS 90

BULGARIA 92
REPUBLICA CEHĂ 94
ESTONIA 96
POLONIA 98
SLOVACIA 101
UCRAINA 103
UNGARIA 107
Capitolul 5. **JURISPRUDENȚĂ RELEVANTĂ** 111
1. Decizii ale Curții Europene a Drepturilor Omului 111
2. Decizii ale Curții Constituționale 128
3. Decizii ale instanțelor privind art. 14^1 din Legea nr. 44/1994, introdus prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 12/2004 pentru completarea Legii nr. 44/1994 privind veteranii de război, precum și unele drepturi ale invalizilor și văduvelor de război 136
Capitolul 6. **UNELE PROBLEME ÎN CAZUISTICA INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI CU PRIVIRE LA PROBLEMELE VETERANILOR, INVALIZILOR, ORFANILOR ȘI VĂDUVELOR DE RĂZBOI** 164
Capitolul 7. **CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI** 168
9.1 Propuneri care vizează legislația în materie 170
9.2 Propuneri privind îmbunătăţirea activităţii administraţiei publice locale şi centrale 174
ANEXE 175

Scopul Raportului special privind respectarea drepturilor veteranilor, veteranilor de război, invalizilor de război, orfanilor de război, văduvelor de război, văduvelor nerecăsătorite ale veteranilor de război și prizonierilor de război

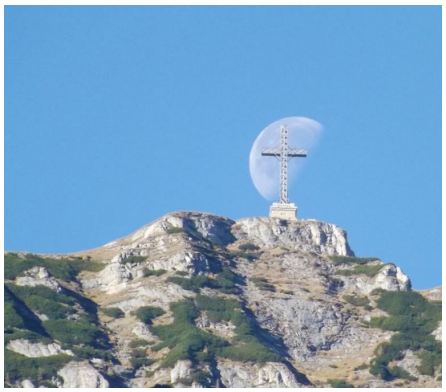

Instituţia Avocatul Poporului are drept scop apărarea drepturilor şi libertăţilor persoanelor fizice în raporturile acestora cu autorităţile publice. În desfăşurarea activităţii, în situaţiile în care Avocatul Poporului constată, cu prilejul cercetărilor întreprinse, lacune în legislaţie sau cazuri grave de corupţie ori de nerespectare a legilor ţării, prezintă Preşedinţilor celor două Camere ale Parlamentului sau, după caz, Prim-Ministrului României, rapoarte speciale conţinând cele constatate, în baza art. 29 alin. (2) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea şi funcţionarea instituţiei Avocatul Poporului, republicată, cu modificările şi completările ulterioare.

Constatând că recomandările și propunerile făcute în Raportul special privind respectarea drepturilor veteranilor de război, invalizilor, orfanilor, văduvelor de război şi văduvelor nerecăsătorite ale veteranilor de război, prezentat Parlamentului și Guvernului României în 2009 nu au fost puse în aplicare în totalitate de instituțiile publice abilitate, instituția Avocatul Poporului, prin acest nou Raport special, îşi propune să evidenţieze în continuare problemele cu care se confruntă o categorie deosebită de persoane vulnerabile - veteranii de război, invalizii de război, orfanii de război, văduvele de război, văduvele veteranilor de război și prizonierii de război, cărora le datorăm recunoştinţă pentru actele lor de eroism şi patriotism, fără de care

independența de stat a României, unitatea națională și integritatea teritorială nu ar fi fost posibile.

Astfel, deși din 2009, s-au adus îmbunătățiri legislației în domeniu, există în continuare diferențieri majore în ceea ce privește drepturile acestei categorii speciale de persoane față de alte categorii, spre exemplu, față de foștii luptători împotriva comunismului din decembrie 1989.

Prin H.G. nr. 662/2009 privind organizarea şi funcţionarea Secţiei asistenţă veterani de război din cadrul Ministerului Apărării Naţionale, s-a constituit secţia asistenţă veterani de război (SAVR), ca autoritate învestită cu responsabilitatea coordonării, la nivel naţional, a problematicii veteranilor, invalizilor şi văduvelor de război.

Această secție îndeplinește următoarele atribuţii:

a) formulează propuneri privind iniţierea, avizarea şi promovarea proiectelor de acte normative ce privesc problematica veteranilor, invalizilor şi văduvelor de război şi monitorizează modul de aplicare a legislaţiei specifice;

b) participă la procesul de planificare a fondurilor necesare pentru asigurarea drepturilor ce se cuvin veteranilor, invalizilor şi văduvelor de război, precum şi pentru desfăşurarea unor activităţi ale structurilor asociative ale veteranilor de război, care, potrivit legii, pot beneficia de finanţare de la bugetul de stat;

c) monitorizează modul în care sunt rezolvate problemele veteranilor, invalizilor şi văduvelor de război de către structurile guvernamentale şi neguvernamentale cu responsabilităţi în domeniu, fiind abilitată să solicite şi să primească informaţii şi documente specifice, în condiţiile legii, de la instituţiile care au responsabilităţi în acest sens;

d) iniţiază şi coordonează analize periodice ale cadrului legislativ şi instituţional privind problematica veteranilor, invalizilor şi văduvelor de război, împreună cu celelalte autorităţi ale administraţiei publice care au

responsabilităţi în domeniu, în scopul optimizării sistemului de asigurare a drepturilor specifice;

e) menţine un dialog sistematic şi mediază o relaţionare eficientă între autorităţile statului şi structurile asociative ale veteranilor de război, acordând acestor asociaţii asistenţa de specialitate necesară;

f) participă la procesul de elaborare, promovare şi implementare a unor programe de sprijin social destinate veteranilor, invalizilor şi văduvelor de război care se află în dificultate din cauza vârstei înaintate sau a stării de sănătate, cooperând cu instituţiile publice specializate şi cu organizaţiile neguvernamentale ce au în responsabilitate această problematică;

g) participă la procesul de organizare a unor festivităţi comemorative şi de cinstire a eroilor sau la alte asemenea evenimente ce presupun implicarea veteranilor de război;

h) iniţiază şi derulează schimburi de experienţă sau alte asemenea acţiuni cu structuri similare din alte state, pentru îmbunătăţirea şi diversificarea activităţii privind veteranii, invalizii şi văduvele de război.

Capitolul 1. SCURT ISTORIC PRIVIND CONSACRAREA NOȚIUNII DE VETERAN DE RĂZBOI ȘI PROTECȚIA SOCIALĂ A VETERANILOR, A INVALIZILOR, A ORFANILOR ȘI A VĂDUVELOR DE RĂZBOI ÎN ȚARA NOASTRĂ ÎNAINTE DE 1989

Încă din cele mai vechi timpuri, militarii au beneficiat de măsuri specifice de protecție socială. Astfel, în „Secolul lui Pericle" (secolul V î.Hr.), legea privind cetatea ateniană prevedea deja acordarea de pensii invalizilor și orfanilor de război.

Alexandru cel Mare a fost, de asemenea, foarte conștient de suferințele provocate soldaților săi de rănile din război; acesta a acordat părinților soldaților morți în campaniile sale ajutoare financiare și scutiri fiscale.

Cuvântul **veteran** provine din limba latină – *veteranus* –, care desemna pe militarul care își îndeplinise stagiul militar și care era demobilizat cu cinste (*honesta missio*), primind un document care să ateste calitatea sa de veteran[1].

Conform Dicționarului explicativ al limbii române – DEX, veteran era denumirea dată unui ostaș roman liberat după terminarea serviciului militar în armata romană, care obținea la liberare o serie de privilegii[2].

În istoria țării noastre, Regulamentul Organic al Moldovei, intrat în vigoare la 1 ianuarie 1832, la art. 235 din Secţiunea a III-a „Despre privilegiile și ţinerea miliţiei", definește veteranul ca fiind jandarmul care a executat stagiul de trei sau șase ani[3].

---

[1] Goldsworthy, A., *Totul despre armata romană*, Bucureşti, Editura RAO, 2008, p. 114.
[2] *Dicționarul explicativ al limbii române*, ediția a II-a revăzută și adăugită, Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan", Editura Univers Enciclopedic Gold, 2016.
[3] Drăghici, L., „2015 – Anul Veteranilor de Război", *Document. Buletinul Arhivelor Militare Române*, nr. 2(68), 2015, p. 4.

Trebuie precizat că, în perioada medievală, voievozii români au cinstit vitejia ostașilor eroi prin împroprietărire şi chiar prin ridicarea în ranguri boiereşti.

Primul act legislativ care a avut ca subiect pe foștii militari combatanţi a fost promulgat de domnitorul Alexandru Ioan Cuza, la 24 mai 1860, recompensând ostașii care au participat, în 13 septembrie 1848, la lupta dusă în Dealul Spirii cu trupele otomane. Astfel, se acorda ostaşilor răniţi în luptă, câte o pensie viageră celor ce-şi puteau câştiga existenţa câte 15 lei lunar, iar celor ce nu-şi puteau câştiga existenţa, câte un leu pe zi, precum şi îmbrăcăminte. Totodată, li s-a acordat prima decoraţie militară românească „*Pro virtute militari*", înfiinţată de domnitor[4].

Prin Înaltul Ordin de Zi nr. 1.002 din 6 iulie 1865 a fost promulgată *Legea pentru pensiile și ajutoarele subofiţerilor și soldaţilor în retragere*, publicată în Monitorul Oastei nr. 12 din 12 iulie, care prevedea următoarele:

1. *Oricare ar fi timpul serviciului, subofiţeri şi soldaţi care vor dobândi blesuri grave, contusiuni și orice alte infirmităţi incurabile în timp de război, din cauză de devotament către serviciu sau pentru salvarea unui cetăţean în pericol, și când acestea îl pun în imposibilitate de a se hrăni sau mai mulţi membri ai corpului, vor avea drept la pensie* (art. 2). Pensia era de 600 de lei pe an (art. 5 lit. b).

2. *Blesurile și infirmităţile incurabile, care nu pun pe suferind în imposibilitatea de a se hrăni, dau dreptul la un ajutor plătit o dată în momentul pornirii la vatra sa* (art. 4). Acest ajutor de 600 de lei, era plătit o singură dată [art. 5 lit. b)].

Tot pentru veteranii luptei din Dealul Spirii, este adoptată, la 15 februarie 1875, o lege care prevedea acordarea unei recompense lunare de 30 lei noi pentru toţi militarii cu grade inferioare, sumă care trebuia să se plătească

[4] Pohrib, Gh., Col., Lupașcu, N., Lt. col., Petăleanu, P.V., Cpt., *Istoricul Pompierilor Militari 1835–1935,* Bucureşti, Imprimeriile Cartea Românească, 1935, p. 133.

retroactiv (de la data promulgării actului normativ prin care, începând cu 15 martie 1874, această recompensă a fost acordată pompierilor).

După modelul aşezământului de la Paris, înfiinţat de Ludovic al XIV-lea, Hôtel des Invalides, la 24 octombrie 1862, a fost înfiinţată Casa de Invalizi, destinată primirii şi îngrijirii, pentru tot restul vieţii, a victimelor (cel mult 60) evenimentelor serviciului militar (ofiţeri, subofiţeri şi militari).

La 4 decembrie 1877, a fost adoptată *Legea relativă la pensiunea militarilor rămaşi infirmi din cauza rănilor dobândite în război, precum și văduvelor și orfanilor celor morţi în luptă*, care prevedea că ofiţerii, subofiţerii, caporalii și soldaţii, răniți grav și incurabil în timpul războiului, vor beneficia de o pensie. Totodată, orfanii de război și copiii invalizilor de război aveau dreptul de a fi crescuţi gratis în instituţiile de învăţământ ale statului[5].

Înaltul Decret nr. 2.435, din 29 decembrie 1877, *relativ la pensiile militarilor rămaşi infirmi din cauza rănilor dobândite în război, precum și văduvelor și orfanilor celor morţi în luptă*, completat prin Înaltul Decret-lege nr. 1.349, din 16 aprilie 1886, și prin Înaltul Decret nr. 2.036, din 18 iunie 1886, prevedea că:

Art. 1. Ofiţerii de orice grad, subofiţerii, caporalii și soldaţii, oricare ar fi fost durata serviciului lor, vor avea drept la pensie pe bazele indicate în art. 5, dacă vor fi răniţi grav și într-un chip incurabil în evenimentele războiului.

Ei vor avea același drept dacă vor fi dobândit infirmităţi grave și incurabile, recunoscute a fi provenit din ostenelile și pericolele campaniei.

Art. 2. Rănile sau infirmităţile, provenite din cauzele enunţate, deschid implicit dreptul la pensie, dacă ele au ocazionat orbirea, amputaţia sau pierderea absolută a usagiului unuia sau mai multor membre.

Art. 3. În cauzele mai puţin grave, ele dau loc la pensie sub condiţiile următoare:

[5] Drăghici, L., *loc. cit.*

1. Pentru ofiţeri, dacă ele pun în stare a nu mai putea rămâne în activitate și le ridică posibilitatea de a reintra mai târziu în armată.

2. Pentru subofiţeri, caporali și soldaţi, dacă ele îi pun în stare a nu mai putea servi și a nu-și mai putea scoate hrana.

Art. 4. Rănirile și infirmităţile subofiţerilor, caporalilor și soldaţilor, care vor fi recunoscute incurabile, dobândite în cursul evenimentelor războiului, dar care nu pun pe suferind în imposibilitate de a se hrăni, nu dau drept la pensie, ci la un ajutor de 240 lei, plătit o dată în momentul pornirii la vatra sa.

Art. 5. Se fixează bazele pensiei precum urmează:

a) Ofiţerii vor avea o pensie egală cu solda întreagă (fără accesorii), cuvenită gradului ce vor avea în momentul când au fost răniţi sau deveniţi infirmi;

b) Subofiţerii vor avea o pensie de 360 lei pe an;

c) Caporalii vor avea o pensie de 300 lei pe an;

d) Soldaţii vor avea o pensie de 240 lei pe an.

Art. 6. Aceste pensii vor fi reversibile, după moartea titularului, asupra văduvelor până la moartea sau remăritarea lor, și asupra copiilor până la majoratul lor.

Art. 7. Văduvele și copiii militarilor uciși pe câmpul de bătaie, precum și văduvele și copiii militarilor morţi din cauza evenimentelor războiului sau din cauza bolilor, sub influenţa cărora au fost supuși prin obligaţii ale serviciului lor în campanie, au drept a primi aceiași pensie care s-ar fi cuvenit soţului sau tatălui lor, dacă ar fi trăit cu răni sau infirm.

Pensia văduvelor încetează la remăritarea lor. Pensiile copiilor curg până la majoratul lor.

Art. 8. În toate cazurile arătate mai sus, văduvele fără copii primesc pensia pe jumătate.

Art. 9. În caz că, militarul nu ar lăsa văduvă sau copii, ci un tată infirm sau o mamă văduvă și fără mijloace de existenţă, pensia cuvenită lui, va profita tatăl lui sau mama cât va trăi.

Dacă militarul lasă o soţie fără copii și care are drept la jumătate din pensie, cealaltă jumătate din pensie o vor primi părinţii fără mijloace.

Art. 13. Copiii militarilor morţi sau deveniţi infirmi vor avea dreptul a fi crescuţi gratis în institutele de instrucţie ale Statului. Pentru copiii orfani de tată și mamă pensia va fi reţinută în favoarea Statului pentru tot timpul cât ei se vor afla în acele institute.

Art. 14. Pensiile înfiinţate prin prezenta lege nu sunt supuse la nicio reţinere.

Art. 20. Dreptul orfanilor la pensie se va putea reclama și de vreuna din rude sau de la primarul locului unde ei s-ar afla.

Art. 21. Toate cererile, cum și constatările dreptului la pensie, precum și legalizările chitanţelor care se dau de pensionari pentru primirea pensiei sunt scutite de timbru[6].

La 10 mai 1878, a fost promulgată legea prin care rezerviștii care au luat parte la campania din 1877-1878 au fost scutiţi, pe viaţă, de contribuţia pentru căile de comunicaţii.

După două încercări, în ianuarie și în iulie 1878, de promovare a unui act normativ prin care să se dispună împroprietărirea oștenilor care au luptat pentru cucerirea independenţei, o parte din veteranii Războiului de Independenţă au fost împroprietăriţi, în anii următori, prin aplicarea articolelor 5 și 6 din *Legea reformei agricole* din 1864 sau prin atribuirea de loturi pe moșiile statului din Dobrogea. Noile localităţi înfiinţate de aceștia pe domeniile statului au primit

[6] Bodnar, V., „Pensiile militarilor români în legislația secolului al XIX-lea”, *Document. Buletinul Arhivelor Militare Române*, nr. 4 (70), 2015, p. 10-11.

nume semnificative precum Independenţa, Dorobanţi, Călărași, Curcani, Militari, Roșiori sau Plevna, Rahova, Griviţa, Smârdan[7].

În martie 1879, a fost adoptat un act normativ prin care, la pensia acordată ofiţerilor răniţi sau infirmi din cauza războiului, precum și urmașilor celor căzuţi pe câmpul de luptă, se adăuga un spor echivalent cu 1/5 din solda primită la momentul rănirii/ decesului.

Tot în 1879, la data de 25 iunie, în Adunarea Deputaţilor a fost ridicată problema împroprietăririi cu pământ a participanților la Războiul pentru Independenţă.

La şapte ani de la încheierea Războiului de Independenţă se constituie Societatea Veteranilor Independenţi cu scopul de *a cimenta şi întreţine bunele relaţii între românii care au luptat pentru independenţa ţării şi a le asigura la nevoie de lipsă, asistenţa la bătrâneţe*[8]. Societatea îşi propunea să acorde ajutoare băneşti, mijloace pentru hrană și medicamente membrilor nevoiaşi, precum și ajutoare băneşti copiilor orfani şi văduvelor cadrelor militare.

Înaltul Decret-lege nr. 1349 din 16 aprilie 1886 preciza că *militarii și asimilaţii de orice grad, rămași infirmi din cauza serviciului comandat în timp de pace, vor beneficia de aceeași pensie ca și aceia ale căror drepturi decurg din evenimentele războiului; fără sporul de a cincea parte, care se dă numai în timp de campanie*.

Calitatea de veteran a fost oficializată prin Înaltul Decret Regal semnat de Carol I, la 29 aprilie 1902, cu prilejul aniversării a 25 de ani de la data când Adunarea Deputaţilor a declarat starea de război cu Imperiul Otoman și a fost decretată mobilizarea generală. Înaltul Decret Regal prevedea că „*ostaşii care au luat parte la campania din anul 1877, adică cei care au fost mobilizaţi în*

---

[7] Adăniloaie, N., *Răscoala ţăranilor din 1888*, Bucureşti, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1988, p. 65.

[8] Ganea, I., General-maior (r) dr., „Evoluția în timp a structurilor asociative ale cadrelor militare în rezervă și în retragere provenite din armata României”, *Rezerva Oștirii Române*, anul XVII – nr. 1 (32), mai 2015.

ziua de 29 aprilie 1877, împlinind 25 de ani la 29 aprilie 1902, se numesc veterani". La elaborarea acestui act normativ s-au avut în vedere reglementările Convenției Statelor Europene din 1870 de la Geneva, în care s-a hotărât că ostașii chemați de patrie la luptă să devină, după un sfert de veac de la mobilizare, veterani de război.

În vederea aplicării prevederilor decretului din 1902 şi pentru a se apăra drepturile prevăzute de respectivul act normativ, s-au înființat, în diferite regiuni ale țării (judeţele Tutova, Fălciu, Galaţi, Romanaţi, Ilfov, Tecuci, Bacău, Vaslui), asociaţii ale gradelor militare inferioare veterane. În Dobrogea, a luat fiinţă Societatea „Mircea cel Bătrân", iar în Bucureşti, Societatea „Trecerea Dunării" a fuzionat cu Societatea „Coroana de Oţel", propunându-se o organizaţie unică a gradelor inferioare veterane din ţară[9].

La articolul 2, Înaltul Decret Regal din 1902 prevedea „*ca fiecărui ostaş veteran să i se asigure liniştea şi ocupaţiunea pentru restul de viaţă, i se va pune la dispoziţie cele necesare în acest scop, ca stimulent pentru generaţiile viitoare*". Așadar, prin acest Decret, participanţilor la Războiul de Independenţă, declaraţi veterani, li s-a asigurat, pe lângă acest statut, mijloace pentru un trai decent şi înlesniri pe măsura curajului și a sacrificiilor probate pe câmpul de luptă.

Drepturile pentru foştii combatanţi din Războiul pentru Independenţă au fost specificate în legea din 22 aprilie 1908 – pentru gradele inferioare, se prevedeau scutiri la prestaţii pentru drumuri, precum şi scutiri de la îndatoririle pe care le aveau veteranii pentru prestaţiile din trecut.

Ordinul Ministerului Învăţământului și Lucrărilor Publice nr. 2350 din 7 februarie 1909, scutea copiii veteranilor de război de toate taxele școlare, iar printr-un ordin al Ministerului de Interne, veteranii din mediul rural erau scutiţi

[9] Trandafir-Pancu, I., „Schiță monografică privind activitatea biroului I.O.V.R. Mogoșești – Iași în perioada 1941-1950", *Satele Ieșene*, nr. 6, octombrie 2008.

de executarea serviciului de strajă nocturnă, precum și de taxele legate de aceasta[10].

Prin Înaltului Decret nr. 1173 din 28 februarie 1912 a fost adoptată legea care a adus modificări legii pensiilor, la art. 2 precizându-se că au dreptul la rectificarea pensiei toți ofiţerii și asimilaţii lor, care au participat la Războiul de Independență și cărora le fusese reglementat dreptul la pensie, între 1 aprilie 1901 și 1 aprilie 1910.

La 21 aprilie 1912, regele Carol I a semnat actul de promulgare a legii prin care ofiţerii de rezervă și în retragere, care au luat parte la campania din 1877-1878, puteau fi înaintaţi, la propunerea Ministerului de Război, la gradul imediat superior, ca recompensă pentru serviciile aduse ţării.

La 7 iunie 1912, Ministerul de Război a emis un ordin care preciza că, având în vedere prevederile paragrafului 4, subarticolul 2 din Legea generală de pensii, precum și acelea prevăzute la art. 1 și 4 alin. a din Regulamentul *Legii pentru împroprietărirea în Dobrogea*, calitatea de veteran, grad inferior din timpul războiului 1877-1878, se putea acorda numai acelora care au făcut parte în acel timp din unităţile sau serviciile armatei de campanie, la partea activă, fie că au trecut sau nu Dunărea.

Pentru ajutorarea victimelor Primului Război Mondial, în 14 septembrie 1919, a fost emis *Decretul-lege* nr. 4017 *privitor la pensiile celor care au luat parte la „Războiul pentru întregirea neamului”*, care stabilea cine sunt beneficiarii, care este cuantumul pensiilor şi ajutoarelor lor şi care sunt formalităţile de îndeplinit pentru a putea beneficia de ele.

În conformitate cu legea pentru înfiinţarea Oficiului Naţional al Invalizilor, Orfanilor şi Văduvelor de Război, din 2 septembrie 1920, promulgată prin Decretul nr. 3529 din 24 august 1920 şi a Regulamentului de aplicare, în fiecare judeţ s-au deschis oficii judeţene ale invalizilor, orfanilor şi

[10] Bleoancă, D., *Statutul Social al militarilor Armatei Române în perioada 1878-1914*, Bucureşti, Editura Universităţii Naţionale de Apărare, 2003, p. 401.

văduvelor de război; totodată, s-a constituit un „Fond de asistenţă I.O.V.”. Conform art. 3 al legii din 1920, *„se pot considera ca invalizi, orfani şi văduve de război, intrând în protecţia Oficiului Naţional, toate persoanele care au devenit invalizi, orfani sau văduve, din cauza evenimentelor de război, sau în legătură cu războiul”.*

Pentru a reglementa situația celor dispăruți pe front[11], este adoptată *Legea* nr. 233 din 12 decembrie 1923 *privitoare la constatarea morții prezumate a celor dispăruți în timpul războiului, precum și la regularea situației juridice a patrimoniilor și a urmașilor lor*. Conform acestei legi, *cei dispăruţi în intervalul dela 13 pe 26 Iulie 1914 şi până la 1 Aprilie 1921, data trecerii armatei pe picior de pace, vor putea fi prezumaţi încetaţi din vieață dacă disparițiunea va fi durat cel puţin un an dela aceasta din urmă dată* (art. 1). Cererea, scutită de orice taxe de timbru, pentru constatarea morţii prezumate a unei persoane dispărute putea fi făcută *de orice parte interesată sau din oficiu de ministerul public* […], […] *timp de 5 ani socotiţi dela punerea în aplicare a legii de față* (art. 2 coroborat cu art. 13). *Prin hotărârea care declară moartea prezumată se va stabili data morţii, care în lipsa de dovezi va fi data hotărârii primei instanţe. Dacă acel dispărut lipseşte din momentul în care a avut loc o luptă, o explozie, un naufragiu sau un alt fapt de războiu, momentul acelui fapt se va considera ca dată a decesului, afară dacă s-a stabilit prin cercetări ca dispărutul a supraviețuit acelui fapt* (art. 4).

În 1925, a luat fiinţă la nivel național „Uniunea ofiţerilor de rezervă şi retragere”, din care făceau parte şi ofiţerii veterani de război. Tot atunci, s-a aprobat elaborarea insignei de ofiţer de veteran.

În 1927, prin Decretul–lege nr. 1402 din 15 mai, ofițerii activi și ofițerii de rezervă, care au participat la Primul Război Mondial și au fost decorați cu

[11] Acest demers legislativ a fost necesar pentru a se pune capăt incertitudinii existenţei persoanei dispărute. Codul civil român de la vremea respectivă a abrogat instituția absenţei şi a înlocuit-o cu sistemul declaraţiei de moarte, aplicarea dispozițiilor Codului civil fiind amânată *sine die*.

Ordinul „Mihai Viteazul”, au primit loturi de teren sau loturi de casă, precum și anumite gratuități.

În 1933, la 25 aprilie, a fost promulgată legea prin care foștii voluntari, bănățeni, ardeleni, bucovineni, macedoneni și basarabeni, deveniţi invalizi de război din timpul și din cauza Războiului pentru întregirea neamului, precum și văduvele și orfanii foștilor voluntari morţi la datorie beneficiau de aceleași drepturi ca invalizii, văduvele și orfanii de război ai Armatei Române (Înaltul Decret Regal nr. 1257)[12].

Pentru a reglementa situația celor dispăruți pe front, Legea nr. 173/1941 pentru declararea morții prezumate a celor dispăruți[13] prevedea că dispărutul poate fi declarat mort prin hotărâre judecătorească, la cererea oricărei persoane interesate sau a Ministerului Public,

1. *dacă au trecut 10 ani de la data ultimei ştiri despre existența celui dispărut* (termen socotit de la cea din urmă zi a anului în curgerea căruia, potrivit ultimei ştiri, dispărutul era încă în viață) *și 31 ani de la nașterea acestuia*;

2. *dacă au trecut 5 ani de la data ultimei ştiri* (termen socotit de la cea din urmă zi a anului în curgerea căruia, potrivit ultimei ştiri, dispărutul era încă în viață) *și 70 ani de la nașterea lui*;

3. indiferent de vârstă, dacă persoana a dispărut *în astfel de împrejurări încât decesul trebuie privit ca sigur și au trecut 6 luni de când faptul a avut loc, iar dacă data acestui fapt nu poate fi stabilită, de la data ultimei ştiri* (art. 2 și art. 3).

---

[12] Drăghici, L., *loc. cit.*

[13] Urmată de Legea nr. 293/1944 pentru modificarea şi completarea Legii nr. 173/1941 pentru declararea morţii prezumate a celor dispăruţi, Legea nr. 598/1946 pentru declararea morţii unei categorii de dispăruţi, Decretul nr. 339/1948 privitor la declararea morţii prezumate a celor dispăruţi cu ocazia războiului, în afara zonei interioare, care a abrogat în mod expres art. 98-123 din Codul Civil român privind absenţa, Legea nr. 50/1948 pentru reglementarea succesiunilor celor decedaţi în împrejurări excepţionale.

Legea nr. 173/1941 prevedea că *tribunalul va putea ordona punerea sub administrațiune provizorie a averii majorului dispărut, dacă nu este pus sub tutelă sau curatelă*, *regulele prescrise pentru tutela interzisului*, *în afara de acelea privitoare la persoană*, fiind aplicabile; *când dispărutul a lăsat un mandatar general, nu se va numi un administrator provizoriu decât dacă s-a ivit vreo împrejurare care ar îndreptăți revocarea mandatului* (art. 7 coroborat cu art. 8).

Închirierea sau arendarea pe mai mult de un an sau reînnoirea acestor contracte făcută cu mai mult de 6 luni înaintea ajungerii la termen, va fi supusă încuviințării instanței judecătorești, care nu putea să le încuviințeze decât dacă erau *de grabnică și neapărată trebuință* (art. 9 din Legea nr. 173/1941).

De asemenea, art. 10 din Legea nr. 173/1941, dispunea că, *la cererea oricărei persoane interesate, instanța judecătorească va putea dispune ca administratorul provizoriu să predea, în totul sau în parte, veniturile ce depășesc nevoile administrațiunii persoanelor care, potrivit legii, au față de dispărut drept la alimente*.

<u>După instaurarea regimului comunist, mulți dintre veteranii de război nu au beneficiat de drepturile prevăzute de lege, având de suferit din cauza participării la luptele din Campania din Est.</u>

În cei trei ani, zece luni şi douăzeci de zile cât a însumat participarea armatei României în cel de-al doilea război mondial, ţara a pierdut pe cele două fronturi ***<u>794.562 militari, morţi, răniţi şi dispăruţi</u>***.

<u>La 4 iunie 1945 s-a semnat Decretul–Lege nr. 440 privind acordarea calităţii de „veteran” foştilor luptători în războaiele din anii 1913, 1916-1919 şi 1941-1945, dar de unele drepturi se bucurau doar cei ce luptaseră în vest, nominalizaţi ca „antifascişti”, dispărând din peisajul</u>

societăţii româneşti „veteranii de război”[14]. Prin acest decret, au fost stabilite condiţiile pentru primirea onorificului titlu de veteran, și anume: cei care participaseră la acele lupte să aibă 60 de ani împliniţi și să demonstreze că au luat parte la războaiele României ca mobilizaţi în armata de operaţii sau să fi fost răniţi datorită mijloacelor de luptă. De asemenea, se acorda titlul de veteran şi celor mobilizaţi în serviciul armatei în zona interioară, dar care nu erau la acea dată în activitate de serviciu. Pensiile acordate veteranilor erau scutite de impozit, aceștia beneficiind și de șase călătorii gratuite pe C.F.R. şi N.F.R. (Serviciul Navigației Fluviale Române).

Prezidiul Marii Adunări Naționale a Republicii Populare Române a adoptat, în 23 iulie 1949, Decretul nr. 307 pentru ajutorarea veteranilor din războiul 1877, care, la art. 1, prevedea că *veteranii din războiul 1877, vor primi în mod gratuit, cu începere de la 1 iulie 1949, prin grija Ministerului Apărării Naționale, ajutoare personale și netransmisibile, precum:*

a) echipament militar;

b) subzistență și asistență medicală, în aceleași condițiuni ca militari activi;

c) un ajutor bănesc în valoare de 2.000 lei lunar.

În 1963, Consiliul de Miniștri al Republicii Populare Române a adoptat Hotărârea nr. 875 din 23 octombrie pentru constituirea Comitetului Național al Veteranilor din Războiul Antifascist, *în scopul sublinierii aportului României la lupta pentru zdrobirea fascismului și reprezentării Republicii Populare Române în relațiile cu organizațiile veteranilor din războiul antifascist din alte țări*. Este instituită şi insigna

[14] http://www.veterani-ww2.ro/istoric.html.

„Veteran din Războiul Antifascist” pentru a fi conferită, de către Comitetul Național al Veteranilor, participanților la războiul antifascist.

Conform Anexei la Hotărârea nr. 875 din 23 octombrie 1963, care cuprindea Regulamentul pentru organizarea și funcționarea Comitetului Național al Veteranilor din Războiul Antifascist, erau considerați *veterani din războiul antifascist:*

- generalii, amiralii, ofițerii, gradații și soldații din cadrele active și rezervă ale Forțelor Armate, precum și cei scoși din evidența rezervei ca urmare a vârstei și stării sănătății, care au participat la războiul antifascist;

- luptătorii din cadrul formațiunilor de luptă patriotică care au participat la insurecția armată din august 1944;

- cetățenii români care au participat în mod izolat sau organizat la lichidarea unor rezistențe inamice, la dezarmarea unor militari ai inamicului, la apărarea cu arma în mână a unor obiective industriale;

- cetățeni români care au participat la luptele împotriva fascismului ca partizani sau voluntari în diferite formațiuni de luptă pe teritoriul României sau pe teritoriul altor țări.

În anul 1980, Comitetul Național al Veteranilor s-a reorganizat prin unirea cu Asociaţia foştilor luptători din ilegalitate, luând ființă Comitetul foştilor luptători antifascişti şi al veteranilor de război.

Capitolul 2. CALITATEA DE VETERAN, VETERAN DE RĂZBOI, INVALID DE RĂZBOI, ORFAN DE RĂZBOI, VĂDUVĂ DE RĂZBOI, VĂDUVĂ NERECĂSĂTORITĂ DE VETERAN DE RĂZBOI ȘI PRIZONIER DE RĂZBOI ȘI MĂSURILE DE PROTECȚIE SOCIALĂ ASTFEL DUPĂ CUM ACESTEA AU FOST CONSACRATE DE LEGISLAȚIA ADOPTATĂ ÎN ROMÂNIA DUPĂ 1989

A. Calitatea de veteran, veteran de război, invalid de război, orfan de război, văduvă de război, văduvă nerecăsătorită de veteran de război și de prizonier de război

1. Calitatea de *veteran*

Potrivit Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 82/2006 pentru recunoașterea meritelor personalului armatei participant la acțiuni militare și acordarea unor drepturi acestuia și urmașilor celui decedat, au calitatea de veteran:

a) Personalul armatei care a participat, cel puțin 4 luni, neîntrerupt sau cumulativ, la acțiuni militare, așa cum sunt definite la art. 2 lit. b (misiunile, operaţiile şi activităţile de pregătire a acestora, prevăzute la art. 2 alin. 1 şi art. 3 alin. 3 din Legea nr. 121/2011 privind participarea forţelor armate la misiuni şi

operaţii în afara teritoriului statului român, cele pentru contracararea şi limitarea efectelor acţiunilor teroriste, cele de poliţie aeriană şi de intervenţie cu nave, precum şi alte misiuni cu potenţial ridicat de risc, stabilite prin ordin al ministrului apărării naţionale, desfăşurate pe teritoriul statului român);

b) Personalul armatei participant la acțiuni militare, indiferent de durata participării, aflat în una dintre situațiile definite la art. 2 lit. c (militari invalizi - personalul militar prevăzut la lit. a), încadrat în grad de invaliditate şi clasat inapt pentru serviciul militar de către comisiile de expertiză medico-militară în urma rănirilor, afecţiunilor fizice şi/sau psihice, dobândite ca urmare a acţiunilor de luptă, accidentelor, catastrofelor şi altor asemenea evenimente intervenite din cauza participării la acţiuni militare), lit. d (civili invalizi-personalul civil prevăzut la lit. a), încadrat în grad de invaliditate, conform legii, în urma rănirilor, afecţiunilor fizice şi/sau psihice dobândite ca urmare a acţiunilor de luptă, accidentelor, catastrofelor şi altor asemenea evenimente intervenite din cauza participării la acţiuni militare), lit. g (răniţi - personalul armatei prevăzut la lit. a) care, pe timpul acţiunilor de luptă, accidentelor, catastrofelor şi altor asemenea evenimente intervenite ca urmare a participării la acţiuni militare, a suferit vătămări corporale din cauza cărora nu mai poate continua participarea la respectivele acţiuni);

c) Personalul armatei participant la acțiuni militare, indiferent de durata participării, care a dobândit afecțiunile prevăzute la art. 2 lit. h) (afecţiuni fizice - boli dobândite în urma acţiunilor de luptă, accidentelor, catastrofelor şi altor asemenea evenimente intervenite ca urmare a participării la acţiuni militare ale personalului armatei prevăzut la lit. a), care declanşează modificarea organică şi/sau funcţională a echilibrului normal al organismului, cu potenţial de cronicizare, în urma cărora nu mai pot fi îndeplinite obligaţiile militare sau care pot provoca decesul) și lit. i (afecţiuni psihice - boli dobândite în urma acţiunilor de luptă, accidentelor, catastrofelor şi altor asemenea evenimente

intervenite ca urmare a participării la acţiuni militare a personalului armatei prevăzut la lit. a), cu manifestări psihologice şi/sau comportamentale asociate cu suferinţă semnificativă şi cu afectarea integrării socioprofesionale).

La art. 3 alin. 1 din Normele Metodologice de aplicare a O.U.G. nr. 82/2006, aprobate prin Ordinul ministrului apărării naționale nr. 88/2016, se prevede că titlul onorific de veteran se conferă prin ordin al şefului Statului Major General, respectiv prin dispoziţie a directorului general al Direcţiei generale de informaţii a apărării pentru structurile din subordinea acestuia, personalului armatei care a participat la acţiuni militare, începând cu anul 1990, pe baza propunerilor înaintate ierarhic de către comandanţii/şefii structurilor care au organizat şi/sau au condus acţiunile militare, sau a comandantului/ şefului structurii în care este încadrat personalul respectiv, astfel:

a) personalului armatei care a participat la acţiuni militare timp de cel puţin 4 luni, neîntrerupt sau cumulativ, dar nu mai puţin de 120 de zile;

b) personalului armatei rănit, invalid sau care a dobândit afecţiuni fizice şi/sau psihice în urma participării la acţiuni militare, indiferent de durata participării.

Trebuie precizat că, potrivit art. 10 alin. 1 din O.U.G. nr. 82/2006, calitatea de veteran se atribuie personalului armatei care a participat, începând cu anul 1990, la misiunile, operaţiile şi activităţile de pregătire a acestora, prevăzute la art. 2 alin. 1 şi art. 3 alin. 3 din Legea nr. 121/2011 privind participarea forţelor armate la misiuni şi operaţii în afara teritoriului statului român, cele pentru contracararea şi limitarea efectelor acţiunilor teroriste, cele de poliţie aeriană şi de intervenţie cu nave, precum şi alte misiuni cu potenţial ridicat de risc, stabilite prin ordin al ministrului apărării naţionale, desfăşurate pe teritoriul statului român.

Art. 2 din Normele Metodologice de aplicare a O.U.G. nr. 82/2006 definește misiunile cu potenţial ridicat de risc, desfăşurate pe teritoriul statului

român, ca fiind acele tipuri de misiuni efectuate de personalul armatei, începând cu anul 1990, respectiv:

a) misiunile executate de forţele aflate în „serviciu de luptă”, aşa cum sunt ele definite în reglementările specifice privind conducerea şi executarea serviciului de luptă în Armata României;

b) activităţile de alertare, exerciţiile şi antrenamentele, executate cu tehnică de luptă, în teren, pe/sub apă şi în aer, cu sau fără trageri de luptă;

c) misiunile executate pentru îndeplinirea funcţiilor de sprijin repartizate Ministerului Apărării Naţionale, potrivit legislaţiei în domeniul situaţiilor de urgenţă;

d) activităţile de testare şi evaluare a tehnicii militare, armamentului, muniţiilor, explozivilor sau a altor asemenea produse pentru apărare, cu grad ridicat de periculozitate;

e) misiuni/activităţi ordonate, pe timpul cărora condiţiile de desfăşurare a acestora se agravează, astfel încât apare riscul producerii unor consecinţe grave pentru viaţa şi sănătatea personalului.

2. Calitatea de *veteran de război*

Potrivit Legii nr. 44 din 1 iulie 1994 privind veteranii de război, precum şi unele drepturi ale invalizilor şi văduvelor de război, republicată, cu modificările și completările ulterioare, **au calitatea de veteran de război** persoanele care au participat la primul sau al doilea război mondial în armata română şi s-au aflat într-una din următoarele situaţii (art. 1 și art. 2):

a) au luptat în unităţi militare – subunităţi, mari unităţi sau comandamente – la diferite eşaloane ori au făcut parte din formaţiunile logistice, astfel cum sunt prevăzute în Nomenclatorul Marelui Stat Major;

b) au acţionat în unităţile speciale din zona interioară la dezamorsarea proiectilelor, precum şi la curăţarea teritoriului de mine până la 31 decembrie 1946;

c) au fost comandanţi militari sau comandanţi ai gărzilor militare ori membri în comisiile militare de control şi recepţie în întreprinderi furnizoare de material de război, prevăzute în Nomenclatorul Marelui Stat Major;

d) au luptat pe teritoriul naţional vremelnic ocupat de inamic, împotriva acestuia, în unităţi ori formaţiuni constituite, recunoscute ca atare de Marele Stat Major;

e) au făcut parte din justiţia militară, poliţia militară, jandarmerie, din unităţi de pompieri militari şi companii de poliţie din cadrul Ministerului de Interne, care au acţionat în zona de operaţiuni ori s-au aflat în unităţi sau formaţiuni constituite şi au acţionat în timpul războiului, în perioadele arătate în Nomenclatorul Marelui Stat Major;

f) au devenit invalizi de război;

g) au fost prizonieri de război.

Sunt considerate, de asemenea, veterani de război, persoanele care au participat la primul sau al doilea război mondial, după cum urmează:

a) cetăţenii români din orice teritoriu care s-au înrolat voluntar şi au luptat în rândurile armatelor Naţiunilor Unite;

b) locuitorii din provinciile româneşti, vremelnic ocupate în perioada 1940 – 1945, care au fost încorporaţi sau mobilizaţi în mod obligatoriu şi au luptat în armatele altor state, în cazul în care şi-au păstrat sau redobândit cetăţenia română şi domiciliul în România;

c) persoanele de naţionalitate germană care au fost încadrate obligatoriu în unităţi ale armatei germane, în cazul în care şi-au păstrat sau redobândit cetăţenia română şi domiciliul în România.

Trebuie menționat că **nu poate dobândi calitatea de veteran de război** persoana care:

a) a comis acte de trădare de patrie, fapte constatate printr-o hotărâre judecătorească rămasă definitivă;

b) a acceptat să fie folosită de inamic ca spion sau agent de diversiune pe teritoriul ţării, fapte constatate printr-o hotărâre judecătorească rămasă definitivă;

c) a luptat ca voluntar în armate străine împotriva ţării;

d) a luptat ca voluntar în armate străine împotriva Naţiunilor Unite;

e) a săvârşit acte de teroare şi crime împotriva populaţiei autohtone din teritoriile vremelnic ocupate de inamic;

f) a dezertat din armata română în timpul războiului;

g) a obţinut actul doveditor de combatant sau livretul militar prin declaraţii false ori prin manopere dolosive constatate prin hotărâre judecătorească rămasă definitivă sau când hotărârea comisiei de reconstituire dată în condiţiile art. 5 alin. 4[15] a fost anulată. (art. 7 alin. 1, lit. d din Legea nr. 44/1994).

Dovedirea faptului că persoana care solicită să-i fie recunoscută calitatea de veteran de război a luptat ca voluntar în armate străine împotriva ţării sau a Naţiunilor Unite ori a săvârşit acte de teroare şi crime împotriva populaţiei autohtone din teritoriile vremelnic ocupate de inamic sau a dezertat din armata română în timpul războiului revine organului competent în stabilirea calităţii de veteran de război – Ministerul Apărării Naționale – sau se constată, după caz, prin hotărâre judecătorească rămasă definitivă (art. 7 alin. 2 coroborat cu art. 5 din Legea nr. 44/1994).

Calitatea de veteran de război se stabileşte de către Ministerul Apărării Naţionale, pe baza datelor din livretul militar ori, în lipsa acestora, pe bază de

[15] În cazurile în care, din diferite motive, cei îndreptăţiţi nu posedă actele oficiale solicitate ori nu li se poate elibera dovada necesară ca urmare a inexistenţei sau distrugerii arhivelor, confirmată în scris, calitatea de veteran de război se va determina de către comisiile de reconstituire, cu martori, în condiţiile prevăzute de lege şi de metodologia stabilită în acest scop de Ministerul Apărării).

acte oficiale eliberate de către organele stabilite de acest minister (art. 5 din Legea nr. 44/1994), și prevăzute la art. 2 din Normele M.Ap.N. din 19 decembrie 2008 privind stabilirea calității de veteran de război de către Ministerul Apărării, cu modificările și completările ulterioare:

a) Direcția calitatea vieții personalului, cu indicativul de unitate militară 02585 București;

b) Direcția personal și mobilizare din Statul Major General, cu indicativul de unitate militară 02515/B București;

c) Serviciul istoric al armatei, cu indicativul de unitate militară 02600 București;

d) Centrul de studii și păstrare a arhivelor militare istorice, cu indicativul de unitate militară 02405 Pitești;

e) centrele militare zonale, județene și ale sectoarelor municipiului București.

În cazurile în care, din diferite motive, cei îndreptăţiţi nu posedă actele oficiale solicitate ori nu li se poate elibera dovada necesară ca urmare a inexistenţei sau a distrugerii arhivelor, confirmată în scris, calitatea de veteran de război se va determina de către comisiile de reconstituire, cu martori, în condiţiile prevăzute de lege şi de metodologia stabilită în acest scop de Ministerul Apărării (art. 5 alin. 4). Din datele puse la dispoziția instituției Avocatul Poporului de către Asociația Națională a Veteranilor de Război la nivelul anului 2016 în România numărul veteranilor de război care beneficiau de drepturile reglementate de Legea nr. 44/1991 era de 418 iar la nivelul anului 2018 este de 238.

3. Calitatea de *invalid de război*

Conform art. 3 din Legea nr. 44/1994, <u>invalid de război</u> poate fi, după caz:

a) veteranul de război care a suferit, prin rănire, în timpul războiului o invaliditate atestată printr-un act medical legal;

b) veteranul de război care a suferit, prin accidentare, în timpul războiului o invaliditate atestată printr-un act medical legal;

c) veteranul de război care a suferit, prin rănire, din cauza războiului o invaliditate atestată printr-un act medical legal;

d) veteranul de război care a suferit, prin accidentare, din cauza războiului o invaliditate atestată printr-un act medical legal.

Invalizii de război, indiferent de gradul de invaliditate, îşi dovedesc calitatea prin procesul-verbal de clasare şi decizia de pensie respectivă (art. 5 alin. 2 din Legea nr. 44/1994).

4. Calitatea de *orfan de război*

Actuala legislație nu reglementează situația și drepturile orfanilor de război. Precizăm că, astfel cum am arătat în capitolul anterior, încă din 1877 au fost reglementate și drepturile copiilor celor moți în luptă. Această reglementare a fost exclusă din legislația noastră după 1945.

5. Calitatea de *văduvă de război*

Văduva de război este soţia supravieţuitoare a celui decedat pe front, în prizonierat sau ca urmare a rănilor ori bolilor contractate pe front sau în prizonierat.

Calitatea de văduvă de război se stabileşte, potrivit art. 9 din Legea nr. 44/1994, pe bază de documente, în condiţiile prevăzute în reglementările elaborate de Ministerul Muncii şi Solidarităţii Sociale.

Din datele puse la dispoziția instituției Avocatul Poporului de către Asociația Națională a Veteranilor de Război la nivelul anului 2016 în România

numărul văduvelor de război care beneficiau de drepturile reglementate de Legea nr. 44/1991 era de 1222 iar la nivelul anului 2018 este de 888.

6. Calitatea de *prizonier de război*

Art. 4 din Legea nr. 44/1994 prevede că are calitatea de prizonier de război:

a) persoana capturată de inamic în cursul operaţiunilor de război, indiferent dacă a fost combatant sau necombatant, precum şi cea asimilată cu aceasta potrivit convenţiilor internaţionale la care România este parte;

b) persoana care, după încetarea ostilităţilor, la 23 august 1944, a fost dezarmată de trupele sovietice sau germane, sau, chiar nedezarmată, a fost internată în lagăre de prizonieri;

c) elevul şcolilor militare de ofiţeri, subofiţeri şi maiştri militari, trimis la studii în Germania, precum şi soldatul şi cadrul aflaţi în această ţară la specializare, consideraţi prizonieri de război de către autorităţile germane la 23 august 1944.

Prizonierii de război îşi dovedesc calitatea pe baza actelor oficiale eliberate de arhivele militare, precum şi prin orice alt document emis de Ministerul Apărării Naționale ori de organul la care au fost reţinuţi (art. 5 alin. 3 din Legea nr. 44/1994).

B. Măsuri specifice privind veteranii, veteranii de război, invalizii de război, văduvele de război și prizonierii de război, consacrate de legislația adoptată în România după 1989

După 1989, veteranii de război au obţinut anumite drepturi și facilităţi, în special prin Legea nr. 49 din 29 iulie 1991 privind acordarea de indemnizaţii și

sporuri invalizilor, veteranilor și văduvelor de război, cu modificările şi completările ulterioare[16] și prin Legea nr. 44 din 1 iulie 1994 privind veteranii de război, precum și unele drepturi ale invalizilor și văduvelor de război, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

De asemenea, Guvernul României a adoptat Hotărârea nr. 1065 din 5 octombrie 1990 privind gratuitățile și reducerile de tarife pentru călătoria cu mijloacele de transport feroviare și auto acordate invalizilor și veteranilor de război, pensionarilor invalizi ca urmare a participării la revoluția din decembrie 1989, văduvelor de război și văduvelor celor căzuți în revoluție[17], care prevedea că:

a) *invalizii de război încadrați în gradele de invaliditate, marii mutilați, precum și veteranii de război decorați cu ordinele sau medaliile Mihai Viteazu, Coroana României, Bărbăție și Credință, Meritul Sanitar, Crucea de Război și Serviciul Credincios cu Spade, precum și văduvele de război beneficiare de pensii de urmaș, au dreptul, în cursul unui an calendaristic, la 4 călătorii gratuite pe calea ferată, dus și întors*;

b) *ceilalți veterani de război au dreptul la reducerea tarifului de transport cu 50 % pentru un număr de două călătorii dus și întors pe an*;

c) *invalizii de război încadrați în gradele de invaliditate, marii mutilați, precum și veteranii de război decorați cu ordinele sau medaliile Mihai Viteazu, Coroana României, Bărbăție și Credință, Meritul Sanitar, Crucea de Război și Serviciul Credincios cu Spade, precum și văduvele de război beneficiare de pensii de urmaș, care locuiesc în mediul rural au dreptul la 6 călătorii gratuite dus și întors pe an, cu autobuzele până în localitatea reședință de județ.*

[16] Prin Ordonanța de Urgență nr. 103/2018, publicată în *Monitorul Oficial* nr. 1028 din 3 decembrie 2018, a fost modificată Legea nr. 49/1991.
[17] Abrogată la data 7 iulie 1994 de art. 24, punctul 3 din capitolul 3 din Legea 44/1994.

Tot în 1990, Guvernul României a adoptat Hotărârea nr. 1161 din 1 noiembrie[18] privind atribuțiile, organizarea și funcționarea Secretariatului de Stat pentru Handicapați, care avea printre atribuțiile principale, organizarea sistemului unitar de cunoaștere a problematicii economice, medico-sociale, profesionale și familiale, specifice invalizilor de război, orfanilor de război, văduvelor de război, veteranilor de război și marilor mutilați de război.

Prin Hotărârea Guvernului nr. 233 din 29 martie 1991 pentru modificarea și completarea articolului 1 din Hotărârea Guvernului nr. 1065 din 5 octombrie 1990, invalizii de război încadrați în grade de invaliditate, marii mutilați, precum și veteranii de război decorați cu ordinele sau medaliile „Mihai Viteazul", „Steaua României", „Coroana României", „Virtutea Militară", „Virtutea Aeronautică", „Bărbăție și Credință", „Meritul Sanitar", „Crucea de Război", „Serviciul Credincios cu Spade" și „Virtutea Maritimă", precum și „văduvele de război pensionare de urmași" au dobândit dreptul la 12 călătorii gratuite pe calea ferată, dus-întors, în cursul unui an calendaristic; pentru ceilalți veterani de război s-a prevăzut reducerea tarifului de transport cu 50% pentru un număr de 6 călătorii dus-întors pe an. De asemenea, pentru toate categoriile prevăzute de acest act normativ s-au introdus gratuități pe mijloacele de transport în comun din mediul urban (metrou, autobuz, troleibuz, tramvai).

În conformitate cu art. 14 din Legea nr. 44/1994 veteranii de război care nu sunt decorați cu ordine, medalii sau cruci de război prevăzute la art. 13 alin. 1 lit. a) şi b), dar cărora le-a fost conferită Medalia „Crucea comemorativă a celui de-al doilea război mondial, 1941-1945" beneficiază de o rentă lunară echivalentă cu 90 % din solda de grad a unui sublocotenent.

Legea nr. 48 din 30 mai 1995 privind proclamarea Zilei Eroilor[19] a reinstituit o tradiție născută în 1920, atunci când, prin Decretul nr. 1913 din 26

[18] Abrogată la data 9 ianuarie 1998 de art. 9 din Hotărârea 939/1997.

[19] În semn de recunoștință pentru sacrificiul suprem al sutelor de mii de ostași căzuți la datorie în timpul Primului Război Mondial, Tratatul de la Versailles, semnat de fostele țări beligerante în 1919,

aprilie, s-a hotărât ca Ziua Eroilor să fie sărbătorită în fiecare an, la aceeași dată cu sărbătoarea creștin ortodoxă a Înălţării Domnului.

Prin Hotărârea Guvernului nr. 900 din 13 septembrie 2001 privind organizarea şi stabilirea atribuţiilor Secretariatului General al Guvernului, abrogată prin art. 12 din HG nr. 747/2003, a fost înființat Oficiului pentru Problemele Veteranilor de Război – OPVR, structură condusă de un secretar de stat, cu rol de coordonare, la nivel naţional, a politicilor şi programelor în domeniu. OPVR a funcţionat în cadrul Secretariatului General al Guvernului până în martie 2005, când a fost desfiinţat. Potrivit art. 12 din Hotărârea Guvernului nr. 157 din 3 martie 2005 pentru organizarea şi funcţionarea Secretariatului General al Guvernului, abrogată de art. 11 din HG nr. 405/2007, problematica specifică veteranilor de război a fost mai apoi transferată la Ministerul Apărării Naţionale, fiind preluată *de facto*, de Serviciul Reconversie Profesională, Asistenţă Veterani şi Postcarieră Personal Militar, din subordinea Direcţiei management resurse umane a Ministerului Apărării Naţionale (în prezent, Departamentul pentru relaţia cu Parlamentul şi calitatea vieții personalului).

În 2004, Asociaţia Naţională a Veteranilor de Război este recunoscută ca fiind de utilitate publică[20].

Pentru recunoașterea meritelor personalului armatei participant la acţiuni militare, Guvernul României, față de lipsa unor norme legale și în contextul

---

prevedea, printre altele, obligativitatea întreținerii mormintelor ostașilor îngropați pe teritoriile statelor respective, precum și a operelor comemorative de război dedicate acestora.

În România, transpunerea prevederilor actului de la Versailles s-a făcut prin Decretul-lege nr. 1693 din 4 mai 1920, care a stabilit ca Ziua Eroilor să fie sărbătorită cu prilejul Zilei Înălțării Domnului Iisus Hristos, dată decretată sărbătoare națională a poporului român. Țara noastră a devenit astfel primul stat care i-a asimilat pe eroii străini celor naționali.

Ca urmare a conjuncturilor politice, prin Decretul nr. 71 din 1948, Ziua Eroilor a fost stabilită pe data de 9 mai, abrogându-se prevederile anterioare. Decretul nr. 117 din 1975 privind regimul mormintelor și operelor comemorative a menținut reglementarea care prevedea ca data de 9 mai să fie considerată Ziua Eroilor, sărbătorindu-se cu prilejul Zilei Independenței de Stat a României și a Victoriei asupra Fascismului.

[20] Hotărârea Guvernului nr. 458 din 1 aprilie 2004 privind recunoaşterea Asociaţiei Naţionale a Veteranilor de Război ca fiind de utilitate publică.

sosirii în ţară a celor care au dobândit invalidităţi urmare acţiunilor militare la care au luat parte în teatrul de operaţii din Afganistan, a adoptat o ordonanță de urgență, modificată și completată ulterior[21], prin care personalului armatei care a participat, cel puţin 4 luni, neîntrerupt sau cumulativ, la acţiuni militare, aşa cum sunt definite la art. 2 lit. b), i se conferă titlul onorific de „Veteran". Personalului armatei participant la acţiuni militare aflat în una dintre situaţiile definite la art. 2 lit. c), d) şi g), precum şi celui care a dobândit afecţiunile prevăzute la art. 2 lit. h) şi i) li se conferă titlul onorific de „Veteran", indiferent de durata participării.

Prin Legea nr. 41 din 13 martie 2009 pentru aprobarea Ordonanţei de Urgenţă a Guvernului nr. 71/2008 privind modificarea și completarea Ordonanţei de Urgenţă a Guvernului nr. 82/2006 pentru recunoașterea meritelor personalului armatei participant la acţiuni militare (art. I pct.3) s-a decis ca titlurile onorifice de „Militar Veteran" și de „Veteran" să fie acordate, prin hotărâre a Guvernului, la propunerea ministrului Apărării Naţionale, și personalului care, pe timpul misiunii, s-a remarcat prin acte exemplare de curaj și devotament, indiferent de durata participării, pe baza evenimentelor consemnate în jurnalul acţiunilor de luptă /ordinul de zi pe unitate.

În premieră, prin Hotărârea de Guvern nr. 1222 din 10 octombrie 2007, a fost instituită „Ziua Veteranilor de Război", celebrată la 29 aprilie, ziua în care regele Carol I a semnat Decretul Regal prin care titlul de „veteran de război" a fost recunoscut oficial pentru prima dată.

Prin Hotărârea Guvernului nr. 662 din 3 iunie 2009, este creată, în cadrul Ministerului Apărării Naţionale, o autoritate învestită cu responsabilitatea coordonării, la nivel naţional, a problematicii veteranilor, invalizilor şi văduvelor de război: Secţia asistenţă veterani de război – SAVR.

[21] O.U.G. nr. 82 din 25 octombrie 2006 pentru recunoaşterea meritelor personalului armatei participant la acţiuni militare şi acordarea unor drepturi acestuia şi urmaşilor celui decedat.

La 22 octombrie 2014, prin Legea nr. 150 privind modificarea si completarea Ordonanței de Urgență nr. 82/2006 pentru recunoașterea meritelor personalului armatei participant la acțiuni militare și acordarea unor drepturi acestuia și urmașilor celui decedat, a fost instituită „Ziua Veteranului", în semn de recunoaștere a meritelor veteranilor pentru apărarea intereselor României, eveniment care este celebrat, prin grija Ministerului Apărării Naționale, pe 11 noiembrie. Această zi a fost aleasă pentru a rememora intrarea în vigoare, la 11 noiembrie 1918, a armistiţiului între Puterile Antantei și Germania, în urma căruia se punea capăt Primului Război Mondial. Totodată, pentru Armata Română, semnificaţia acestei zile este legată de faptul că, pe 11 noiembrie 2003, a căzut la datorie sublocotenentul (p.m.) Iosif Silviu Fogoraşi, primul militar decedat în teatrul de operaţii din Afganistan, în urma unui atac asupra transportorului amfibiu blindat în care se afla.

La propunerea Ministerului Apărării Naționale, Guvernul României a adoptat Hotărârea nr. 164 din 11 martie 2015, prin care anul 2015 a fost declarat „Anul Veteranilor de Război", dedicat comemorării a 70 de ani de la terminarea celui de-al Doilea Război Mondial. Ministerul Apărării Naţionale a fost desemnat să organizeze manifestări culturale, artistice, cu caracter simbolic și alte acţiuni cu tematică specifică, prilejuite de acest eveniment.

C. Drepturile recunoscute veteranilor, invalizilor, orfanilor și văduvelor de război și autoritățile publice implicate în protecția socială a acestora

Veteranii de război s-au bucurat, în primul rând, de recunoașterea contribuției lor deosebite prin avansarea onorifică în gradul următor a ofiţerilor, maiştrilor militari şi subofiţerilor în retragere, veterani de război, prin **Ordinul Ministrului Apărării Naționale nr. M.34/2015** privind avansarea onorifică a veteranilor de război, cu prilejul zilei de 9 Mai - Ziua Victoriei Coaliţiei

Naţiunilor Unite în cel de-al Doilea Război Mondial. Veteranii de război şi văduvele de război beneficiază însă și de unele drepturi materiale, precum:

a) asistenţă medicală gratuită în toate instituţiile medicale civile de stat şi militare, precum și medicamente gratuite atât în tratament ambulatoriu cât şi pe timpul spitalizării – art. 16 alin. 1 lit. j din Legea nr. 44/1994;

b) potrivit art. 16 alin. 1 lit. k - bilete de tratament gratuite, în staţiunile balneoclimaterice, pe baza reglementărilor stabilite de Ministerul Apărării Naţionale, Ministerul de Interne, Ministerul Muncii şi Solidarităţii Sociale şi de Ministerul Sănătăţii şi Familiei, în limita a minimum 4% din numărul total al veteranilor, văduvelor de război şi văduvelor veteranilor de război; contravaloarea biletelor asigurate de Ministerul Muncii şi Solidarităţii Sociale, în limita plafonului de 3% din numărul veteranilor, văduvelor acestora şi al văduvelor de război, se suportă din fondurile bugetului asigurărilor sociale de stat şi se distribuie prin casele teritoriale de pensii, iar contravaloarea biletelor asigurate de Ministerul Sănătăţii şi Familiei, în limita a minimum 1% din numărul veteranilor, văduvelor acestora şi al văduvelor de război, se suportă din Fondul de asigurări sociale de sănătate şi se distribuie prin casele de asigurări de sănătate judeţene;

c) obţinerea gratuită de către invalizii de război a protezelor şi dispozitivelor medicale în condițiile art. 4 lit. d;

d) asigurare de sănătate fără plata contribuţiei (art. 224 lit. c din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătăţii);

e) locuinţe sociale care se repartizează de către autorităţile administraţiei publice locale care le au în administrare, în ordinea de prioritate stabilită potrivit legii (art. 43 din Legea locuinței nr. 114/1996);

f) înhumarea, la cererea familiei, în cimitirele militare (art. 4 lit. h din Regulamentul privind organizarea şi administrarea cimitirelor militare, aprobat prin Ordinul Ministrului apărării naționale nr. M.117/2016.

Pentru punerea în aplicare a dispoziţiilor legale privind drepturile veteranilor de război, văduvelor de război şi văduvelor nerecăsătorite ale veteranilor de război, Legea nr. 44/1994, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, stabileşte atribuţii în sarcina mai multor autorităţi publice:

a) Ministerul Muncii și Justiției Sociale

b) Ministerul Apărării Naţionale;

c) Ministerul Administraţiei şi Internelor;

d) Ministerul Finanțelor Publice;

e) Ministerul Transporturilor şi Infrastructurii;

f) Casa Naţională de Pensii şi Asigurări Sociale şi casele teritoriale de pensii;

g) Casa Națională de Asigurări de Sănătate și casele de asigurări de sănătate judeţene;

h) Consiliile locale;

i) Consiliile judeţene.

Ministerul Muncii și Justiției Sociale, în conformitate cu prevederile Legii nr. 49/1991 privind acordarea de indemnizații și sporuri invalizilor, veteranilor si văduvelor de război, asigură din fondurile bugetare proprii indemnizaţiile invalizilor de război precum și pensiile IOVR acordate invalizilor și accidentaților de război. Acest minister, **împreună cu Ministerul Apărării Naţionale**, asigură de asemenea gratuitatea transportului auto, a transportului pe calea ferată şi a transportului fluvial, iar **împreună cu Ministerul Apărării Naţionale și Ministerul Afacerilor Interne** ia măsuri în vederea construirii, dotării şi administrării de centre de îngrijire şi asistenţă pentru veteranii de război, invalizii şi văduvele de război, lipsiţi de familie.

Casele județene de asigurări de sănătate, respectiv cea a municipiului București, în conformitate cu prevederile **Ordonanței de Guvern nr. 16/1997** privind acordarea de ajutoare pentru procurarea de dispozitive medicale destinate corectării și recuperării deficiențelor organice sau funcționale ori corectării unor deficiențe fizice, asigură veteranilor de război, invalizilor și văduvelor de război ajutoare pentru procurarea de dispozitive medicale în condițiile art. 8 din OUG nr. 16/1997.

De asemenea, **Casele județene de asigurări de sănătate, respectiv cea a municipiului București** exercită unele atribuții în comun cu alte autorități. Astfel, împreună cu **Ministerul Apărării Naţionale,** asigură asistenţă medicală gratuită în toate instituţiile medicale civile de stat sau militare, precum şi medicamentele gratuite în tratamentele ambulatorii şi pe timpul spitalizări. Împreună cu **Casele teritoriale de pensii**, ele distribuie biletele de tratament gratuite în staţiunile balneoclimaterice, fondurile necesare fiind alocate din bugetul asigurărilor sociale de stat şi din Fondul naţional unic de asigurări de sănătate.

Consiliile locale au următoarele atribuţii:

- repartizarea şi închirierea locuinţelor din fondul locativ de stat;

- formularea de propuneri pentru constituirea dreptului de proprietate asupra unui lot de casă sau teren agricol/arabil sau despăgubiri cu o sumă ce reprezintă contravaloarea terenului la care veteranii erau îndreptăţiţi conform legii, titlul de proprietate fiind eliberat, în baza Legii nr. 44/1994, de către **Consiliile judeţene**;

- acordarea de gratuităţi pe mijloacele de transport în comun în mediul urban (metrou, tramvai, troleibuz, autobuz);

- acordarea scutirii de la plata unor impozite şi taxe locale, precum şi de la plata impozitului corespunzător pentru terenurile arabile în suprafaţă de până la 5 ha;

- asigurarea gratuit a 4 mc lemne de foc sau echivalent cărbuni pentru marii mutilaţi de război din mediul rural si urban care folosesc asemenea combustibil;

- asigurarea de facilităţi la obţinerea buteliilor de aragaz.

Capitolul 3. EVOLUȚIA CADRULUI LEGISLATIV PRIVIND PROTECȚIA SOCIALĂ AVETERANILOR, VETERANILOR DE RĂZBOI, INVALIZILOR DE RĂZBOI, ORFANILOR DE RĂZBOI, VĂDUVELOR DE RĂZBOI, VĂDUVELOR NERECĂSĂTORITE ALE VETERANILOR DE RĂZBOI ȘI PRIZONIERILOR DE RĂZBOI

A. Acte normative relevante

► Legea nr. 49 din 29 iulie 1991 privind acordarea de indemnizaţii şi sporuri invalizilor, veteranilor şi văduvelor de război, cu modificările şi completările ulterioare.

► Legea nr. 44 din 1 iulie 1994 privind veteranii de război, precum şi unele drepturi ale invalizilor şi văduvelor de război, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

► Legea locuinței nr. 114 din 11 octombrie 1996, actualizată, cu modificările și completările ulterioare.

► Legea nr. 238 din 14 decembrie 1998 privind conferirea Ordinului „Meritul Militar" pensionarilor militari, veterani de război, cu modificările ulterioare.

► Legea nr. 49 din 31 martie 1999 privind pensiile I.O.V.R., actualizată, cu modificările și completările ulterioare.

► Legea nr. 1 din 11 ianuarie 2000 pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole şi celor forestiere, solicitate potrivit prevederilor Legii fondului funciar nr. 18/1991 şi ale Legii nr. 169/1997, cu modificările și completările ulterioare.

► Legea nr. 16 din 6 martie 2000 privind înfiinţarea, organizarea şi funcţionarea Consiliului Naţional al Persoanelor Vârstnice, republicată, cu modificările ulterioare.

► Legea nr. 17 din 6 martie 2000, privind asistenţa socială a persoanelor vârstnice, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

► Legea nr. 10 din 8 februarie 2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

► Legea nr. 116 din 15 martie 2002 privind prevenirea si combaterea marginalizării sociale, cu modificările și completările ulterioare.

► Legea nr. 95 din 14 aprilie 2006, privind reforma în domeniul sănătăţii, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

► Legea nr. 448 din 06 decembrie 2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

► Legea asistenței sociale nr. 292 din 20 decembrie 2011, cu modificările și completările ulterioare.

► Legea nr. 225 din 24 iulie 2015 privind anularea contribuţiei de asigurări sociale de sănătate pentru anumite categorii de persoane fizice.

► Ordonanţa Guvernului nr. 16 din 15 august 1997 privind acordarea de ajutoare pentru procurarea de dispozitive medicale destinate corectării şi recuperării deficienţelor organice sau funcţionale ori corectării unor deficienţe fizice.

► Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 170 din 4 noiembrie 1999 privind acordarea, în mod gratuit, a asistenţei medicale, medicamentelor şi protezelor pentru unele categorii de persoane prevăzute în legi speciale, cu modificările și completările ulterioare.

►Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 82 din 25 octombrie 2006 pentru recunoaşterea meritelor personalului armatei participant la acţiuni militare şi acordarea unor drepturi acestuia şi urmaşilor celui decedat, cu modificările și completările ulterioare.

► Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 103 din 29 noiembrie 2018 pentru modificarea art. 1 din Legea nr. 49/1991 privind acordarea de indemnizaţii şi sporuri invalizilor, veteranilor şi văduvelor de război.

► Hotărârea Guvernului nr. 580 din 31 iulie 1995 privind cheltuielile care se decontează de către Ministerul Finanțelor direct Ministerului Transporturilor ca urmare a aplicării prevederilor art. 23 din Legea nr. 44/1994 privind veteranii de război, precum şi unele drepturi ale invalizilor şi văduvelor de război.

► Hotărârea Guvernului nr. 662 din 3 iunie 2009 privind organizarea şi funcţionarea Secţiei asistenţă veterani de război din cadrul Ministerului Apărării Naţionale.

► Hotărârea Guvernului nr. 164 din 11 martie 2015 privind declararea anului 2015 ca „Anul Veteranilor de Război”.

► Hotărârea Guvernului nr. 951 din 09 decembrie 2015 privind stabilirea cuantumului ajutorului anual pentru acoperirea unei părţi din costul chiriei, energiei electrice şi energiei termice pentru nevoi casnice, cuvenit veteranilor de război şi văduvelor de război, precum şi accidentaţilor de război în afara serviciului ordonat.

► Ordinul ministrului justiției nr. 46/C din 6 ianuarie 2011 pentru aprobarea Normelor privind tarifele de onorarii pentru serviciile prestate de notarii publici, cu modificările și completările ulterioare.

► Ordinul ministrului apărării naționale nr. M.34 din 27 aprilie 2015 privind avansarea onorifică a veteranilor de război, cu prilejul zilei de 9

Mai - Ziua Victoriei Coaliţiei Naţiunilor Unite în cel de-al Doilea Război Mondial.

► Ordinul ministrului apărării naționale nr. M.117 din 4 octombrie 2016 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea şi administrarea cimitirelor militare.

B. Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 103/2018, publicată în Monitorul Oficial nr. 1028 din 3 decembrie 2018, a modificat Legea nr. 49/1991 în sensul majorării indemnizațiilor acordate invalizilor de război, veteranilor de război și văduvelor de război nerecăsătorite, după cum urmează:

a) invalizilor de război:

- 1500 de lei lunar, pentru marii mutilați și cei încadrați în gradul I de invaliditate;
- 1000 de lei lunar, pentru cei încadraţi în gradul II de invaliditate;
- 900 de lei lunar, pentru cei încadraţi în gradul III de invaliditate;

b) veteranilor de război:

- 600 de lei lunar.

c) văduvelor de război, dacă nu s-au recăsătorit:

- 600 de lei lunar

C. Dispoziții relevante pentru statutul de veteran de război, invalid de război, văduvă de război și veteran

Legea nr. 44/ 1994 privind veteranii de război precum şi unele drepturi ale invalizilor şi văduvelor de război, republicată în temeiul art. II din Legea nr. 167/2002, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 254 din 16 aprilie 2002, dându-se textelor o nouă numerotare. ***precizează că au calitatea de veteran de război, persoanele care au participat la primul sau al doilea război mondial în armata română şi s-au aflat într-una din următoarele situaţii:***

a) au luptat în unităţi militare - subunităţi, mari unităţi sau comandamente - la diferite eşaloane ori au făcut parte din formaţiunile logistice, astfel cum sunt prevăzute în Nomenclatorul Marelui Stat Major;

b) au acţionat în unităţile speciale din zona interioară la dezamorsarea proiectilelor, precum şi la curăţarea teritoriului de mine până la 31 decembrie 1946;

c) au fost comandanţi militari sau comandanţi ai gărzilor militare ori membri în comisiile militare de control şi recepţie în întreprinderi furnizoare de material de război, prevăzute în Nomenclatorul Marelui Stat Major;

d) au luptat pe teritoriul naţional vremelnic ocupat de inamic, împotriva acestuia, în unităţi ori formaţiuni constituite, recunoscute ca atare de Marele Stat Major;

e) au făcut parte din justiţia militară, poliţia militară, jandarmerie, din unităţi de pompieri militari şi companii de poliţie din cadrul Ministerului de Interne, care au acţionat în zona de operaţiuni ori s-au aflat în unităţi sau formaţiuni constituite şi au acţionat în timpul războiului, în perioadele arătate în Nomenclatorul Marelui Stat Major;

f) au devenit invalizi de război;

g) au fost prizonieri de război.

Ordonanţa de Urgenţă nr. 12 din 23 martie 2004 pentru completarea Legii nr. 44/1994 privind veteranii de război, precum şi unele drepturi ale invalizilor şi văduvelor de război, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 278 din 30 martie 2004, în vederea aplicării unui tratament egal tuturor veteranilor de război şi pentru evitarea unui impact social asupra unei categorii de persoane de vârstă înaintată a căror contribuţie adusă pentru apărarea ţării este unanim recunoscută, în temeiul art. 115 alin. 4 din Constituţie, adaugă art. 14^1, care precizează că renta lunară prevăzută la art. 13 şi art. 14 se calculează, după caz, în funcţie de nivelul soldei de grad şi de funcţie la minim ale unui

sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării Naţionale, stabilit conform legii. În urma unor litigii sau de drept, veteranii din cadrul Ministerului de Interne au primit solda de grad şi de funcţie, ceea ce nu s-a reuşit şi pentru veteranii din cadrul Ministerului Apărării Naţionale. Sumele cuvenite cu titlul de rentă, potrivit Notei de Fundamentare a O.U.G. nr. 12 din 23 martie 2004 sunt suportate de la bugetul de stat şi plătite veteranilor de război de către instituţiile abilitate aparţinând sistemului care le achită şi drepturile de pensie, respectiv sistemul public de pensii al pensiilor militare, al ordinii publice şi al siguranţei naţionale. Nivelul soldei de grad a unui sublocotenent şi al soldei de funcţii la minim sunt reglementate prin Legea nr. 138/1999 privind salarizarea şi alte drepturi ale personalului militar din instituţiile publice de apărare naţională, ordine publică şi siguranţă naţională, precum şi acordarea unor drepturi salariale personalului civil din aceste instituţii, cu modificările şi completările ulterioare.

Până la 1 martie 2004, soldele de grad şi de funcţie ale unui sublocotenent, în raport cu care se stabilea renta lunară acordată veteranilor de război, aveau aceeaşi valoare atât în sistemul de apărare naţională cât şi în celelalte sisteme militare.

Legea nr. 138/1999 a fost completată prin Ordonanţa de Urgenţă a Guvernului nr. 12/2004, majorându-se coeficientul de ierarhizare în cazul personalului activ din cadrul Ministerului Apărării Naţionale. Pe cale de consecinţă, s-a majorat şi nivelul soldei de grad, respectiv de funcţie a sublocotenentului din acest sistem. Drept urmare, în prezent există reglementate două cuantumuri diferite ale soldei de grad a unui sublocotenent, unul pentru Ministerul Apărării Naţionale şi altul pentru celelalte sisteme militare.

Ca atare, începând cu 1 martie 2004, dată de la care se aplică Ordonanţa de Urgenţă a Guvernului nr. 12/2004, ar beneficia de un nou cuantum al rentei lunare numai veteranii de război proveniţi din sistemul Ministerului Apărării Naţionale, fapt care ar presupune aplicarea în mod discriminatoriu a

prevederilor Legii nr. 44/1994, republicată, se menționează în Nota de fundamentare a OUG nr. 12 din 23 martie 2004. Pe lângă indemnizaţiile lunare şi facilităţile fiscale, veteranii de război beneficiază şi de rentă lunară pentru decoraţii, cu o valoare de 1,3–1,75 solde de grad şi de funcţie ale unui sublocotenent. Veteranii de război reclamă că această prevedere nu se aplică. Art. 14^1 din Legea nr. 44/1994, introdus prin O.U.G. nr. 12/2004, prevede modalitatea de calcul a rentei lunare, respectiv din luna martie 2004, deoarece, până la acea dată soldele de grad şi soldele de funcţie ale unui sublocotenent, în raport cu care se stabileau rentele, după distincţiile prevăzute la art. 13 şi art. 14 din lege, aveau aceeaşi valoare, atât în sistemul de apărare naţională, cât şi în celelalte sisteme militare.

În urma adoptării OUG nr. 12/2004, datorită faptului că erau reglementate două cuantumuri diferite ale soldei de grad şi ale soldei de funcţie a unui sublocotenent, unul pentru M. Ap. N. şi altul pentru celelalte sisteme militare, începând cu data de 1 martie 2004 ar fi beneficiat de un nou cuantum al rentei lunare numai veteranii de război proveniţi din Ministerul Apărării Naţionale, fapt care ar fi determinat aplicarea în mod discriminatoriu a prevederilor Legii nr. 44/1994. Prin adoptarea OUG nr. 12/2004 s-a urmărit instituirea unui sistem de calcul al rentelor pentru toţi veteranii de război, prin raportarea la acelaşi criteriu şi anume: cumulul dintre solda de grad şi solda de funcţie a unui sublocotenent din cadrul M. Ap. N.

În ceea ce privește jurisprudența în materie se constată că unele instanțe au reţinut că dispoziţiile art. 13 şi 14 din Legea nr. 44/1994, republicată, instituie patru categorii de veterani de război, în funcţie de ordinele şi medaliile care le-au fost conferite, stabilind drepturi distincte pentru fiecare categorie în parte şi că prin introducerea art. 14^1 prin Ordonanţa de Urgenţă a Guvernului nr. 12/2004 nu s-a modificat modul de stabilire al rentei lunare, ci că aceste prevederi legale au fost completate în sensul că la determinarea cuantumului

rentei de care beneficiază veteranii de război se iau în calcul, după caz, solda de grad şi/sau solda de funcţie la minim ale unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării Naţionale, indiferent de sistemul public sau militar de asigurări sociale.

Constatându-se existența unei practici judiciare neunitare, prin Decizia nr. 45/2008 privind examinarea recursului în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie, cu privire la interpretarea şi aplicarea dispoziţiilor art. 14[1], raportate la dispoziţiile art. 13 şi 14 din Legea nr. 44/1994 privind veteranii de război, precum şi unele drepturi ale invalizilor şi văduvelor de război, republicată, astfel cum a fost completată prin Ordonanţa de Urgenţă a Guvernului nr. 12/2004, aprobată prin Legea nr. 210/2004, referitoare la recalcularea rentei veteranilor de război cărora le-au fost acordate ordine şi medalii pentru faptele de arme săvârşite pe câmpul de luptă, începând cu luna martie 2004, **a reținut că orientarea jurisprudențială anterior menționată este cea justă; așa fiind, prin decizia arătată a fost admis recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și s-a stabilit că dispozițiile art. 14[1], raportate la dispozițiile art. 13 și 14 din Legea nr. 44/1994** privind veteranii de război, precum și unele drepturi ale invalizilor și văduvelor de război, republicată, astfel cum a fost completată prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 12/2004, aprobată prin Legea nr. 210/2004, **se interpretează în sensul că renta lunară se calculează conform prevederilor art. 13 și 14 din lege, în raport cu solda de grad și/sau solda de funcție, după caz, ale unui sublocotenent din Ministerul Apărării Naționale.**

Deși Înalta Curte de Casație și Justiție, în exercitarea atribuțiilor legale, a tranșat aspectele care vizau interpretarea și aplicarea neunitară a normelor anterior menționate, în fapt, **subiecții acestor dispoziții continuă să își**

manifeste nemulțumirea față de modul de aplicare a actului normativ indicat.

În aceste condiții, apreciind ca legitime doleanțele veteranilor, instituția Avocatul Poporului consideră ca oportună soluționarea pe calea unei modificări legislative a acestei probleme.

Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal prevede că veteranii de război, văduvele de război şi văduvele necăsătorite ale veteranilor de război, care au participat la acţiuni militare în afara ţării sunt scutiţi de plata impozitului pe clădiri, pe terenuri, pe mijloacele de transport, aflate în proprietate sau coproprietate, cu distincțiile prevăzute la art. 456 alin. 1 lit. r) și alin. 5 lit. a), art. 464 alin. 1 lit. r) și alin. 5 lit. a), art. 469 alin. 1, lit. a) și alin. 5 .

Veteranii de război sunt exceptaţi de la plata contribuţiilor de asigurări de sănătate.

Pe lângă facilităţile fiscale şi indemnizaţiile lunare, veteranii şi invalizii de război beneficiază şi de alte drepturi: spor de 20 de lei lunar pentru primul an de participare la război, la care se adaugă câte 5 lei pentru fiecare lună de război ce depăşeşte un an calendaristic, o rentă lunară pentru cei decoraţi, cu o valoare de 1,3–1,75 solde de grad şi de funcţie ale unui sublocotenent.

Prin petiţia nr. 93 din 29 august 2016 adresată Avocatului Poporului de către Asociaţia Naţională a Veteranilor de Război, filiala Constanţa, **petiţionarii consideră că Ministerul de Interne şi Ministerul Apărării Naţionale erau obligaţi ca, începând cu 2004, să pună în aplicare dispoziţiile legale, în condiţiile în care Nota de Fundamentare a OUG nr. 12/ 2004 prevedea că sumele cuvenite cu titlul de rentă sunt suportate de la bugetul de stat, indiferent de calitatea pe care o aveau la data concentrării sau a demobilizării. În fapt, petiționarii reclamă faptul că nu li se recunosc aceste drepturi şi li se refuză aplicarea prevederilor legale. Ei solicită tratament egal tuturor veteranilor de război.**

În ocazia audierilor efectuate la Constanţa, petiţionarii și-au exprimat nemulțumirea față de faptul că medalia Virtutea Militară, dobândită pe front, nu le este recunoscută, deşi prin Înaltul Decret nr. 2968 din 26 septembrie 1916 se stipula că medalia se putea acorda numai gradelor inferioare devenind astfel echivalentă cu Ordinul „Mihai Viteazu" pentru gradele superioare. Distincția a continuat să se acorde, fiind cea mai înaltă distincţie din categoria medaliilor şi crucilor, atât în perioada anilor 1930-1940, cât şi în timpul celui de-al Doilea Război Mondial.

La solicitarea Consiliului Local Constanţa, Ministerul Apărării Naţionale, prin Unitatea militară 02416, a precizat[22] că ordinele şi medaliile conferite pentru faptele de arme săvârşite pe câmpul de luptă, potrivit cărora se asigură unele drepturi în baza Legii nr. 44/1994, sunt prevăzute în Decretul regal nr. 7 din 30 iunie 1932 din 30 iunie 1941, stabilindu-se, în principiu, categoriile şi merite de serviciu pentru care puteau fi acordate decoraţii de război.

Medalia „Virtutea Militară" se acordă gradelor inferioare pentru merite deosebite, în luptă. Medalia s-a constituit prin Decretul nr. 2968 din 26 septembrie 1916 în clasele I şi a II-a fiind echivalentă cu ordinul „Mihai Viteazu" pentru gradele superioare. La 8 mai 1943 a fost instituit ordinul „Virtutea Militară" dar terminându-se războiul nu s-a mai conferit pentru fapte excepţionale de război, cum se prevăzuse iniţial.

Potrivit ***Ordonanței de urgență nr. 82 din 25 octombrie 2006 pentru recunoaşterea meritelor personalului armatei participant la acţiuni militare şi acordarea unor drepturi acestuia şi urmaşilor celui decedat***:

- personalului armatei participant la acţiuni militare, i se pot acorda, în condiţiile legii, decoraţii, distincţii militare şi civile, precum şi titluri onorifice (art. 3).

[22] Nota nr. 837/16.11.94.

- personalului armatei care a participat, cel puţin 4 luni, neîntrerupt sau cumulativ, la acţiuni militare, aşa cum sunt definite la art. 2 lit. b)[23], i se conferă titlul onorific de „Veteran” (art. 4 alin. 1).

- personalului armatei participant la acţiuni militare aflat în una dintre situaţiile definite la art. 2 lit. c), d) şi g)[24], precum şi celui care a dobândit afecţiunile prevăzute la art. 2 lit. h) şi i)[25] li se conferă titlul onorific de „Veteran”, indiferent de durata participării. Titlul onorific prevăzut la alin. 1 şi 2[26] se conferă potrivit ordinului ministrului apărării naţionale (art. 4 alin. 2 și 3).

---

[23] Acţiuni militare - misiunile, operaţiile şi activităţile de pregătire a acestora, prevăzute la art. 2 alin. 1 şi art. 3 alin.) din Legea nr. 121/2011 privind participarea forţelor armate la misiuni şi operaţii în afara teritoriului statului român, cele pentru contracararea şi limitarea efectelor acţiunilor teroriste, cele de poliţie aeriană şi de intervenţie cu nave, precum şi alte misiuni cu potenţial ridicat de risc, stabilite prin ordin al ministrului apărării naţionale, desfăşurate pe teritoriul statului român;

[24] Militari invalizi - personalul militar prevăzut la lit. a), încadrat în grad de invaliditate şi clasat inapt pentru serviciul militar de către comisiile de expertiză medico-militară în urma rănirilor, afecţiunilor fizice şi/sau psihice, dobândite ca urmare a acţiunilor de luptă, accidentelor, catastrofelor şi altor asemenea evenimente intervenite din cauza participării la acţiuni militare;

Civili invalizi-personalul civil prevăzut la lit. a), încadrat în grad de invaliditate, conform legii, în urma rănirilor, afecţiunilor fizice şi/sau psihice dobândite ca urmare a acţiunilor de luptă, accidentelor, catastrofelor şi altor asemenea evenimente intervenite din cauza participării la acţiuni militare;

Răniţi - personalul armatei prevăzut la lit. a) care, pe timpul acţiunilor de luptă, accidentelor, catastrofelor şi altor asemenea evenimente intervenite ca urmare a participării la acţiuni militare, a suferit vătămări corporale din cauza cărora nu mai poate continua participarea la respectivele acţiuni;

[25] Afecţiuni fizice - boli dobândite în urma acţiunilor de luptă, accidentelor, catastrofelor şi altor asemenea evenimente intervenite ca urmare a participării la acţiuni militare ale personalului armatei prevăzut la lit. a), care declanşează modificarea organică şi/sau funcţională a echilibrului normal al organismului, cu potenţial de cronicizare, în urma cărora nu mai pot fi îndeplinite obligaţiile militare sau care pot provoca decesul;

Afecţiuni psihice - boli dobândite în urma acţiunilor de luptă, accidentelor, catastrofelor şi altor asemenea evenimente intervenite ca urmare a participării la acţiuni militare a personalului armatei prevăzut la lit. a), cu manifestări psihologice şi/sau comportamentale asociate cu suferinţă semnificativă şi cu afectarea integrării socioprofesionale;

[26] Art. 4

(1) Personalului armatei care a participat, cel puţin 4 luni, neîntrerupt sau cumulativ, la acţiuni militare, aşa cum sunt definite la art. 2 lit. b), i se conferă titlul onorific de „Veteran”.

(2) Personalului armatei participant la acţiuni militare aflat în una dintre situaţiile definite la art. 2 lit. c), d) şi g), precum şi celui care a dobândit afecţiunile prevăzute la art. 2 lit. h) şi i) li se conferă titlul onorific de „Veteran”, indiferent de durata participării.

(3) Titlul onorific prevăzut la alin. 1 şi 2 se conferă potrivit ordinului ministrului apărării naţionale.

(4) Titlul onorific de „Veteran” se poate acorda, prin hotărâre a Guvernului, la propunerea ministrului apărării naţionale, şi personalului care, pe timpul participării la acţiuni militare, s-a remarcat prin acte exemplare de curaj şi devotament, indiferent de durata participării, pe baza evenimentelor consemnate în jurnalul acţiunilor de luptă sau în ordinul de zi pe unitate.

Titlul onorific de „Veteran” se poate acorda, prin hotărâre a Guvernului, la propunerea ministrului apărării naţionale, şi personalului care, pe timpul participării la acţiuni militare, s-a remarcat prin acte exemplare de curaj şi devotament (art. 4 alin. 4).

Numele celor cărora li s-a conferit titlul onorific de „Veteran” se înscriu în registre speciale, înfiinţate la unităţile militare şi la Muzeul Militar Naţional „Regele Ferdinand I” (art. 5).

La acţiunile prevăzute la alin. 1[27] (acțiuni festive sau comemorative organizate de Ministerul Apărării Naționale) pot fi invitaţi şi părinţii personalului armatei decedat în acţiuni militare (art. 6 alin. 2).

Condiţiile privind menţinerea, încadrarea ori reîncadrarea în Ministerul Apărării Naţionale a personalului prevăzut la art. 2 lit. c), d) şi g), precum şi a celui care a dobândit afecţiuni fizice se stabilesc prin ordin al ministrului apărării naţionale (art. 8).

De asemenea, personalul armatei participant la acţiuni militare are dreptul de a primi şi purta uniforma militară, după trecerea în rezervă sau în retragere (art. 8 [1] alin. 1 lit. e).

Veteranilor care nu se încadrează în una dintre situaţiile definite la art. 2 lit. c), d) sau g) ori care nu au dobândit afecţiunile prevăzute la art. 2 lit. h) sau i) li se acordă, în plus faţă de drepturile prevăzute la art. 3 şi 4, următoarele:

a) drepturile prevăzute la art. 8[1] alin. 1 lit. f)-i)[28], celor cărora li s-a acordat titlul onorific de „Veteran” prin hotărâre a Guvernului, pentru acte exemplare de curaj şi devotament săvârşite pe timpul participării la acţiuni militare;

---

[27] Invalizii, răniţii, cei care au dobândit afecţiuni fizice şi urmaşii personalului armatei decedat pot fi invitaţi să participe la acţiuni festive sau comemorative organizate de Ministerul Apărării Naţionale.

[28] Personalul armatei aflat în una dintre situaţiile prevăzute la art. 2 lit. c), d) şi g), precum şi cel care a dobândit afecţiuni fizice beneficiază de următoarele drepturi:

f) scutirea de la plata taxelor lunare pentru serviciul public de radiodifuziune şi televiziune;

g) scutirea de la plata abonamentului lunar standard în reţelele de telefonie;

h) 12 călătorii interne dus-întors gratuite pe calea ferată sau 12 călătorii interne dus-întors gratuite cu mijloacele de transport în comun rutiere ori 12 călătorii interne dus-întors gratuite pe căile fluviale, la alegere, într-un an calendaristic;

b) drepturile prevăzute la art. 8^1 alin. 1 lit. f), g) şi (i), celor cărora le-au fost conferite decoraţii din sistemul naţional de decoraţii al României, pentru merite pe timpul participării la acţiuni militare;

c) drepturile prevăzute la art. 8^1 alin. 1 lit. f) şi g) celor care au participat, cel puţin 2 ani neîntrerupt sau cumulativ, la acţiuni militare şi au obţinut în această perioadă calificative de cel puţin „foarte bun" în aprecierea de serviciu, respectiv punctaj maxim în evaluarea anuală (art. 8^1 alin. 3).

De drepturile prevăzute la art. 8^1 alin. 3[29] beneficiază şi veteranii care au fost transferaţi la alte instituţii publice de apărare, ordine publică şi siguranţă naţională. Condiţiile de acordare a acestor drepturi se stabilesc prin ordin al ministrului apărării naţionale (art. 8^1 alin. 4).

Personalul armatei prevăzut la art. 2 lit. c) şi d), precum şi cel care a dobândit afecţiunile prevăzute la art. 2 lit. h) şi i) şi care, în urma participării la acţiuni militare, a fost încadrat în grad de invaliditate beneficiază şi de acordarea unei indemnizaţii lunare de invaliditate, astfel:

a) pentru gradul I de invaliditate, două solde de grad şi de funcţie, la minim, corespunzătoare gradului de sublocotenent sau, după caz, două câştiguri salariale medii brute;

b) pentru gradul II de invaliditate, 1,5 solde de grad şi de funcţie, la minim, corespunzătoare gradului de sublocotenent sau, după caz, 1,5 câştiguri salariale medii brute;

---

i) gratuitate pe mijloacele de transport în comun locale de suprafaţă şi subteran.

[29] Veteranilor care nu se încadrează în una dintre situaţiile definite la art. 2 lit. c), d) sau g) ori care nu au dobândit afecţiunile prevăzute la art. 2 lit. h) sau i) li se acordă, în plus faţă de drepturile prevăzute la art. 3 şi 4, următoarele:

a) drepturile prevăzute la alin. 1 lit. f)-i), celor cărora li s-a acordat titlul onorific de „Veteran" prin hotărâre a Guvernului, pentru acte exemplare de curaj şi devotament săvârşite pe timpul participării la acţiuni militare;

(b) drepturile prevăzute la alin. 1 lit. f), g) şi (i), celor cărora le-au fost conferite decoraţii din sistemul naţional de decoraţii al României, pentru merite pe timpul participării la acţiuni militare;

c) drepturile prevăzute la alin. 1 lit. f) şi g) celor care au participat, cel puţin 2 ani neîntrerupt sau cumulativ, la acţiuni militare şi au obţinut în această perioadă calificative de cel puţin «foarte bun» în aprecierea de serviciu, respectiv punctaj maxim în evaluarea anuală.

c) pentru gradul III de invaliditate, o soldă de grad şi de funcţie, la minim, corespunzătoare gradului de sublocotenent sau, după caz, un câştig salarial mediu brut (art. 8^2 alin. 1).

Personalul armatei prevăzut la art. 2 lit. c) şi d), încadrat în gradul I de invaliditate, beneficiază de o indemnizaţie lunară pentru însoţitor, egală cu câştigul salarial mediu brut (art. 8^2 alin. 1^1).

Indemnizaţiile acordate veteranilor, în condiţiile alin. 1 şi 1^1, reprezintă forme de sprijin cu destinaţie specială (art. 8^2 alin. 2)

Personalului civil i se acordă despăgubiri pentru cazurile de invaliditate sau de deces produse în timpul şi din cauza acţiunilor militare, în condiţiile stabilite de lege pentru soldaţii şi gradaţii profesionişti. Evaluarea capacităţii de muncă, în vederea stabilirii gradului de invaliditate, se face de către medicul specialist în expertiza medicală a capacităţii de muncă (art. 8^2 alin. 3).

D. Reglementări speciale privind pensiile de vechime în muncă și pensiile de dizabilitate ale veteranilor, veteranilor de război, invalizilor de război și văduvelor de război:

Precizăm *ab initio* că instituția Avocatul Poporului va elabora un Raport special distinct privind pensiile militare și situația personalului militar și civil care a fost restructurat în baza Programului de restructurare a armatei, în vederea aderării la NATO.

1. Veteranilor de război, invalizilor de război și văduvelor de război, potrivit Legii nr. 44/1994

► Timpul participării în război a veteranilor, precum şi perioadele de prizonierat, de spitalizare şi de concedii

medicale, ca urmare a rănilor suferite în război sau în prizonierat, se consideră vechime în muncă sau în serviciu, la calcularea pensiei, indiferent de teatrul de operaţiuni pe care au luptat (art. 10 din Legea nr. 44/1994).

► Văduva de război care are dreptul la pensia I.O.V.R. în condiţiile legii primeşte, pe lângă această pensie, şi pensia de asigurări sociale (art. 11 alin. 1 din Legea nr. 44/1994).

► Soţul supravieţuitor al veteranului de război, care nu s-a recăsătorit, beneficiază de jumătate din indemnizaţia de veteran de război şi din renta lunară prevăzută la art. 13 şi 14, precum şi de jumătate din numărul călătoriilor gratuite la care avea ori trebuia să aibă dreptul, potrivit legii, soţul decedat (art. 11 alin. 2 din Legea nr. 44/1994).

► Văduvele de veterani de război care nu s-au recăsătorit vor beneficia de 100 % din indemnizaţia de veteran de război, dacă soţii acestora înaintea decesului nu au fost decoraţi cu ordine sau medalii de război ori cu Medalia „Crucea comemorativă a celui de-al doilea război mondial 1941-1945" (art. 11 alin. 3 din Legea nr. 44/1994).

► Veteranii de război beneficiază de indemnizaţiile şi de sporul lunar, proporţional cu timpul cât au luptat în război, potrivit legii. De aceleaşi drepturi beneficiază şi văduvele de război care nu s-au recăsătorit, cu excepţia sporului lunar (art. 12 alin. 1 și 2 din Legea nr. 44/1994).

2. Veteranilor, potrivit OUG nr. 82/2006

➢ Personalul armatei prevăzut la art. 2 lit. c) şi d) din OUG nr. 82/2006 poate cumula indemnizaţia de invaliditate cu pensia sau solda/salariul obţinut, în cazul în care desfăşoară activitatea ca angajaţi, sau cu veniturile suplimentare realizate prin activităţi în scop lucrativ (art. 8^2 alin. 4 din OUG nr. 82/2006).

➢ Personalul armatei rănit în cadrul acţiunilor militare, precum şi cel care a dobândit alte afecţiuni fizice sau psihice ca urmare a participării la acţiuni

militare beneficiază, pe lângă celelalte drepturi stabilite conform legii, de o indemnizaţie lunară în cuantum de două solde de grad şi de funcţie, la minim, corespunzătoare gradului de sublocotenent sau, după caz, de două câştiguri salariale medii brute (art. 8^3 alin. 1 din OUG nr. 82/2006).

- Indemnizaţia se acordă de la data producerii rănirii, diagnosticării afecţiunilor fizice sau psihice dobândite în urma acţiunilor de luptă, accidentelor, catastrofelor şi altor asemenea evenimente intervenite ca urmare a participării la acţiuni militare, până la data stabilirii situaţiei medico-militare sau medicale, după caz (art. 8^3 alin. 2 din OUG nr. 82/2006). Indemnizaţia se stabileşte după cum urmează:
    - pentru cadrele militare, în raport cu solda de grad şi de funcţie, la minim, corespunzătoare gradului de sublocotenent, iar în situaţia în care suma este inferioară câştigului salarial mediu brut, se ia în calcul acesta din urmă;
    - pentru soldaţii şi gradaţii profesionişti şi personalul civil, în raport cu câştigul salarial mediu brut (art. 8^4 alin. 1 lit. a, b).
- Urmaşii personalului armatei decedat ca urmare a participării la acţiuni militare beneficiază, între altele, de următoarele drepturi (art. 8^5 alin. 1 lit. a-e, h, j, k din OUG nr. 82/2006):
    - ajutoare şi despăgubiri în cuantumurile prevăzute de legislaţia în vigoare;
    - indemnizaţie lunară egală cu solda funcţiei de bază brută sau cu salariul de bază brut, după caz, pe care cel decedat a avut-o sau l-a avut, potrivit prevederilor legislaţiei în vigoare la data producerii evenimentului care a cauzat decesul, pentru urmaşii personalului armatei participant la acţiuni militare care realizează venituri mai mici de 35 % din câştigul salarial mediu brut, indiferent de numărul acestora, iar, în situaţia în care suma este inferioară câştigului salarial mediu brut,

indemnizaţia este egală cu câştigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat;

- închirierea şi cumpărarea, cu prioritate, de locuinţe din fondul de locuinţe sociale al administraţiei publice;
- folosirea centrelor de refacere a capacităţii de muncă, sanatoriilor, căminelor de garnizoană, cluburilor militare şi altor facilităţi recreative şi sportive, în condiţiile stabilite pentru personalul armatei;
- asigurarea, în mod gratuit, a locurilor de înhumare în cimitirele militare şi civile;
- transferarea sau înscrierea copiilor, la cerere, fără examen, la/în instituţiile de învăţământ militar preuniversitar sau universitar, după caz, cu respectarea condiţiilor legale, pe baza rezultatelor la învăţătură obţinute în instituţiile civile de învăţământ, testelor de aptitudini şi a normelor aprobate prin ordin al ministrului apărării naţionale;
- acordarea de către Ministerul Apărării a burselor de studii pentru copiii persoanelor decedate, pe durata studiilor în instituţii civile de învăţământ, în condiţiile stabilite prin ordin al ministrului apărării;
- încadrarea soţului supravieţuitor şi a copiilor personalului armatei decedat în acţiuni militare în rândul personalului armatei sau în instituţii publice civile, în condiţiile prevăzute de legislaţia în vigoare;
- copiii personalului armatei decedat şi cei ai veteranilor aflaţi în una dintre situaţiile prevăzute la art. 2 lit. c), d) şi g), precum şi ai celui care a dobândit afecţiunile prevăzute la art. 2 lit. h) şi i) au prioritate la înscrierea în creşele şi grădiniţele din sistemul public.

În situaţia în care nu există urmaşi, dacă cel decedat era singurul susţinător al părinţilor săi, aceştia vor beneficia de jumătate din indemnizaţia stabilită potrivit prevederilor alin. 1 lit. b) (art. 8^5 alin. 2 din OUG nr. 82/2006).

Plata indemnizaţiei lunare prevăzute la alin. 1 lit. b) şi alin. 2 încetează în următoarele situaţii (art. 8^5 alin. 3 din OUG nr. 82/2006):

b) de la data când persoana beneficiară/persoanele beneficiare realizează venituri mai mari de 35 % din câştigul salarial mediu brut;

c) în caz de deces al persoanei/persoanelor beneficiare;

d) de la data recăsătoririi soţului supravieţuitor;

e) pentru copiii care au împlinit vârsta de 18 ani sau dacă îşi continuă studiile într-o formă de învăţământ organizată potrivit legii, la terminarea acestora, fără a depăşi vârsta de 26 de ani.

Prevederile alin. 3 lit. d) nu se aplică copiilor pe toată durata invalidităţii de orice grad, dacă aceasta s-a ivit în perioada în care beneficiau de indemnizaţia prevăzută la alin. 1 lit. b) (art. 8^5 alin. 4 din OUG nr. 82/2006).

Cuantumul indemnizaţiei prevăzută la alin. 1 lit. b), stabilită în baza soldei funcţiei de bază brute sau salariului de bază brut, se actualizează ori de câte ori se majorează solda funcţiei de bază brută sau salariul de bază brut, potrivit gradului militar şi funcţiei avute de personalul armatei la data decesului sau, după caz, în funcţie de valoarea câştigului salarial mediu brut, prevăzut în legea bugetului asigurărilor sociale de stat (art. 8^5 alin. 5 din OUG nr. 82/2006).

➢ Personalul armatei care, la examenul medical efectuat la înapoierea din misiune sau ulterior acesteia, dar nu mai mult de un an, este diagnosticat cu afecţiuni fizice pentru care se stabileşte legătura de cauzalitate cu participarea la acţiuni militare, în condiţiile prezentei ordonanţe de urgenţă, beneficiază de drepturile prevăzute la art. 8^1 alin. 1 din OUG nr. 82/2006 (art. 8^6 alin. 1 din OUG nr. 82/2006).

➢ Personalul armatei care, la examenul medical efectuat la înapoierea din misiune sau ulterior acesteia, dar nu mai mult de un an, este diagnosticat cu afecţiuni psihice pentru care se stabileşte legătura de cauzalitate cu participarea la acţiuni militare, în condiţiile prezentei ordonanţe de urgenţă, beneficiază de

drepturile prevăzute la art. 8^1 alin. 1 lit. a)-d) şi f)-i) din OUG nr. 82/2006 (art. 8^6 alin. 2).

➢ Personalul armatei prevăzut la art. 8^6 alin. 1 şi 2 din OUG nr. 82/2006 beneficiază de indemnizaţia prevăzută la art. 8^3 alin. 1 începând cu data diagnosticării afecţiunilor fizice sau psihice pentru care se stabileşte legătura de cauzalitate cu participarea la acţiuni militare, până la data stabilirii situaţiei medico-militare sau medicale, după caz (art. 8^6 alin. 3).

3. Foștilor luptători anticomuniști, potrivit Legii nr. 341 din 12 iulie 2004

❖ Persoanele care au obţinut titlurile prevăzute la art. 3^1 lit. b)[30] primesc o indemnizaţie lunară reparatorie, calculată pe baza coeficienţilor de multiplicare ce sunt aplicaţi asupra câştigului salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat şi aprobat prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat, aferent anului pentru care se face plata, astfel:

a) soţ supravieţuitor al eroului martir - un coeficient de 1,10;
b) părinte al eroului martir - un coeficient de 1,10;
c) copil al eroului martir - un coeficient de 1,10 până la majorat sau până la terminarea studiilor, fără a depăşi vârsta de 26 de ani, indiferent în întreţinerea cui se află şi un coeficient de 0,50, după vârsta de 26 de ani.

❖ Persoanele care au obţinut titlurile prevăzute la art. 3 alin. 1 lit. b) pct. 1^{31} beneficiază de o indemnizaţie lunară reparatorie, calculată pe baza coeficienţilor de multiplicare ce vor fi aplicaţi asupra câştigului salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat şi aprobat prin legea

[30] Urmaş de erou-martir - persoanele îndreptăţite să beneficieze de prevederile prezentei legi, după caz, soţul supravieţuitor, părinţii celui decedat şi copiii acestuia.
[31] Luptător Rănit - atribuit celor care au fost răniţi în luptele pentru victoria Revoluţiei Române din Decembrie 1989 sau în legătură cu aceasta, dacă au fost răniţi prin utilizarea armelor de foc ori a tehnicii de luptă de către forţele represive, prin loviri sau alte violenţe comise de reprezentanţi ai acestora.

bugetului asigurărilor sociale de stat, aferent anului pentru care se face plata, astfel:

a) 2,00 - pentru marii mutilaţi;

b) 1,75 - pentru persoanele încadrate în gradul I de invaliditate;

c) 1,50 - pentru persoanele încadrate în gradul II de invaliditate;

d) 1,25 - pentru persoanele încadrate în gradul III de invaliditate;

e) 1,10 - pentru persoanele neîncadrate în grad de invaliditate.

❖ Persoanele care au obţinut titlurile prevăzute la art. 3 alin. 1 lit. b) pct. 3[32], cărora li s-au eliberat noile certificate potrivit art. 32, beneficiază de o indemnizaţie de gratitudine lunară în coeficient de 1,10, calculată pe baza coeficienţilor de multiplicare aplicaţi asupra câştigului salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat şi aprobat prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat, aferent anului pentru care se face plata.

❖ Marii mutilaţi şi persoanele încadrate în gradul I de invaliditate beneficiază, pe lângă indemnizaţia prevăzută la alin. 3, şi de o indemnizaţie de îngrijire ce se acordă lunar, calculată prin aplicarea coeficientului de multiplicare 0,50 asupra câştigului salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat şi aprobat prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat, aferent anului pentru care se face plata (art. 4 alin. 5).

❖ Persoanele care au obţinut titlurile prevăzute la art. 3 alin. 1 lit. b) pct. 2[33] beneficiază de o indemnizaţie lunară reparatorie în coeficient de 1,10, calculată prin aplicarea acestui coeficient de multiplicare asupra câştigului salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat şi aprobat

[32] Luptător cu Rol Determinant - atribuit celor care în perioada 14 - 22 decembrie 1989 au avut un rol determinant la declanşarea şi victoria Revoluţiei Române din Decembrie 1989, şi-au pus viaţa în pericol în confruntările cu forţele de represiune, au ocupat şi apărat obiectivele de importanţă deosebită, care au aparţinut regimului totalitar, doar în localităţile în care, în urma acestor acţiuni şi confruntări au rezultat persoane ucise, rănite sau reţinute, până la fuga dictatorului.

[33] Luptător Reţinut - atribuit celor care au fost puşi în detenţie preventivă, până în data de 22 decembrie 1989, de forţele de represiune, ca urmare a participării la acţiunile pentru victoria Revoluţiei Române din Decembrie 1989.

prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat, aferent anului pentru care se face plata (art. 4 alin. 6).

❖ Pensionarea cu 5 ani înainte de împlinirea vârstei standard, prevăzută de lege.

❖ Acordarea unei indemnizaţii lunare, adăugată la pensia pentru limită de vârstă, echivalentă cu un coeficient de 0,6, calculată pe baza coeficienţilor de multiplicare aplicaţi asupra câştigului salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat şi aprobat prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat, aferent anului pentru care se face plata.

E. Facilități financiare și sociale acordate:

1. Veteranilor de război, invalizilor de război, văduvelor de război, potrivit Legii nr. 44/1994

► În cazurile în care una şi aceeaşi persoană se încadrează atât în categoria de veteran de război, cât şi în aceea de fost deţinut politic sau deportat, inclusiv prizonier de război în fosta U.R.S.S., luat după 23 august 1944 sau, deşi declarat înainte de această dată, a fost reţinut după data armistiţiului, beneficiază cumulativ de drepturile băneşti pe perioadele corespunzătoare calităţii avute, cu condiţia ca perioadele să fie distincte (art. 12 alin. 3 din Legea nr. 44/1994). Această persoană nu poate cumula celelalte drepturi, altele decât cele băneşti, dar va avea dreptul să opteze pentru cele mai avantajoase sau, după caz, să le obţină pe cele care nu sunt prevăzute în prezenta lege, dar sunt recunoscute prin lege pentru cealaltă categorie sau celelalte categorii în care se încadrează (art. 12 alin. 4).

► Potrivit Legii nr. 44/1994, veteranii de război, cărora le-au fost acordate ordine şi medalii pentru faptele de arme săvârşite pe câmpul de luptă, beneficiază de următoarele drepturi, dacă nu le-au primit prin alte legi de

împroprietărire de la data decorării până în prezent şi dovedesc cu acte legale dreptul solicitat:

a) cei decoraţi cu Ordinul Mihai Viteazul sau Ordinul Virtutea Aeronautică cu spade, clasa Cavaler:

- împroprietărirea cu un lot de 5 ha teren agricol, din rezerva creată conform Legii fondului funciar nr. 18/1991, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, în localitatea de domiciliu sau un loc de casă de 500 m^2 în municipiul, oraşul sau comuna în care domiciliază decoratul;
- cei decoraţi cu Ordinul Mihai Viteazul, de o rentă lunară echivalentă cu 1,75 solde de bază ale unui sublocotenent, solda de bază fiind compusă din solda de grad şi solda de funcţie la minim;
- cei decoraţi cu Ordinul Virtutea Aeronautică cu spade, clasa Cavaler, de o rentă lunară echivalentă cu 1,75 solde de grad ale unui sublocotenent;

b) cei decoraţi cu Ordinul Steaua României cu spade şi panglică de Virtute Militară sau cu Ordinul Steaua României cu spade, Ordinul Virtutea Aeronautică cu spade, Ordinul Coroana României cu spade şi panglică de Virtute Militară sau Ordinul Coroana României cu spade, Ordinul Crucea Regina Maria, Medalia Virtutea Militară de Război, Medalia Virtutea Maritimă, Medalia Virtutea Aeronautică sau Medalia Aeronautică, Medalia Serviciul Credincios cu spade, Medalia Bărbăţie şi Credinţă cu spade, Crucea Serviciul Credincios cu spade, Crucea Meritul Sanitar; precum şi Medalia Virtutea Ostăşească, numai dacă aceasta a fost conferită pentru fapte de arme săvârşite pe câmpurile de luptă ale primului sau celui de-al Doilea Război Mondial ori pentru servicii deosebite aduse armatei în timp de război, în conformitate cu prevederile art. 1:

- împroprietărirea cu 500 m^2 pentru loc de casă în municipiul, oraşul sau comuna în care domiciliază sau, dacă acest lucru nu este posibil, cu 1 ha teren arabil în extravilan.
- Cei decoraţi cu ordinele sau medaliile prevăzute la lit. b) beneficiază de o rentă lunară echivalentă cu 1,3 solde de grad ale unui sublocotenent. Veteranii de război care, din cauza deficitului de teren în localităţile unde domiciliază sau în alte localităţi, nu au putut fi împroprietăriţi conform legii vor fi despăgubiţi cu o sumă ce reprezintă contravaloarea terenului la care erau îndreptăţiţi conform legii. Cuantumul despăgubirilor se suportă din bugetul de stat şi se actualizează anual prin hotărâre a Guvernului (art. 13 din Legea nr. 44/1994)

► Veteranii de război care nu sunt decoraţi cu ordine, medalii sau cruci de război prevăzute la art. 13 alin. 1 lit. a) şi b) din Legea nr. 44/1994, dar cărora le-a fost conferită Medalia „Crucea comemorativă a celui de-al doilea război mondial, 1941-1945" beneficiază de o rentă lunară echivalentă cu 90 % din solda de grad a unui sublocotenent (art. 14). Începând cu luna martie 2004, renta lunară prevăzută la art. 13 şi 14 din Legea nr. 44/1994 se calculează, după caz, în funcţie de nivelul soldei de grad şi al soldei de funcţie la minim ale unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării Naţionale, stabilite conform legii (art. 14^1).

► Veteranii și văduvele de război au prioritate la repartizarea şi închirierea locuinţelor din fondul locativ de stat (art. 16 alin. 1, lit. c teza I din Legea nr. 44/1994). Mai mult, instituţiile publice sunt autorizate să vândă locuinţele din fondul locativ de stat pe care acestea le au în administrare, la cerere, veteranilor de război şi văduvelor de război care le deţin cu contract de închiriere. Locuinţele închiriate veteranilor de război şi văduvelor de război, aflate în proprietatea publică a statului, pentru care s-a solicitat cumpărarea acestora, se

trec în proprietatea privată a statului, prin hotărâre a Guvernului, în condiţiile legii (art. 16 alin. 1, lit. c, tezele II, III din Legea nr. 44/1994);

► Veteranii și văduvele de război au prioritate în acordarea de credite pentru construirea sau cumpărarea de locuinţe în condiţii avantajoase (art. 16 alin. 1 lit. d din Legea nr. 44/1994);

► Veteranii și văduvele de război beneficiază de acordarea unui ajutor anual pentru acoperirea unei părţi din costul chiriei, energiei electrice şi energiei termice - aprovizionării cu combustibil lichid, solid sau gaze naturale, după caz - pentru nevoi casnice, al cărui cuantum se va stabili, în funcţie de evoluţia preţurilor, prin hotărâre a Guvernului, pe baza propunerilor asociaţiilor veteranilor de război. Ajutorul anual se va asigura prin organele care efectuează plata indemnizaţiilor de veteran de război, din fondurile puse la dispoziţie în acest scop de la bugetul de stat (art. 16 alin. 1 lit. g din Legea nr. 44/1994);

► Veteranii și văduvele de război pot beneficia de credit pentru achiziționarea unei mașini și rambursarea costurilor de întreținere, în cazul invalizilor sau persoanelor cu boli ale sistemului locomotor;

► Veteranilor și văduvelor de război li se acordă reduceri cu 50% ale costului biletelor de intrare la toate spectacolele, iar la serbările naţionale li se vor rezerva 5% din totalul locurilor (art. 16 alin. 1 lit. m din Legea nr. 44/1994);

► Veteranii și văduvele de război au acces gratuit la manifestările cultural-sportive organizate de unităţile Ministerului Apărării Naţionale şi ale Ministerului de Interne; (art. 16 alin. 1 lit. n din Legea nr. 44/1994);

► Veteranii și văduvele de război au acces la Cercul Militar Naţional, la cercurile militare de garnizoană, la casele de cultură, la căminele de garnizoană, la restaurantele şi popotele aparţinând Ministerului Apărării Naţionale şi Ministerului de Interne, precum şi la locurile de agrement ale acestora în aceleaşi condiţii ca şi cadrele active (art. 16 alin. 1 lit. o);

► Veteranii de război pot beneficia de avansări onorifice în grad cu ocazia zilei de 9 Mai, Ziua Victoriei, potrivit propunerilor anuale ce se vor face de către asociaţiile veteranilor de război, cu respectarea criteriilor stabilite de Ministerul Apărării Naţionale sau de Ministerul de Interne, după caz (art. 15 alin. 1 din Legea nr. 44/1994).

► Veteranii de război au dreptul de a purta uniforma militară în condiţiile stabilite de Ministerul Apărării Naţionale şi, respectiv, de Ministerul de Interne (art. 15 alin. 2 din Legea nr. 44/1994).

► Veteranii de război pot beneficia de avansări onorifice în grad, de regulă, cu ocazia Zilei de 9 Mai - Ziua Victoriei, potrivit propunerilor ce se fac de către asociaţiile veteranilor de război, cu respectarea criteriilor stabilite de Ministerul Apărării Naţionale sau de Ministerul Afacerilor Interne, după caz (art. 15 alin. 3 din Legea nr. 44/1994).

2. Veteranilor, potrivit OUG nr. 82/2006

➢ Familia personalului armatei prevăzut la art. 2 lit. a) din OUG nr. 82/2006, încadrat în gradul I, II sau III de invaliditate, beneficiază, la cerere, de următoarele drepturi (art. 8^8 alin. 1):

a) transferarea sau înscrierea copiilor, fără examen, la/în instituţiile de învăţământ militar preuniversitar sau universitar, după caz, cu respectarea condiţiilor legale, pe baza rezultatelor la învăţătură obţinute în instituţiile civile de învăţământ, testelor de aptitudini şi a normelor aprobate prin ordin al ministrului apărării naţionale;

b) acordarea de către Ministerul Apărării Naţionale a burselor de studii pentru copii, pe durata studiilor în instituţiile civile de învăţământ, în condiţiile stabilite prin ordin al ministrului apărării naţionale;

c) numirea soţului/soţiei şi/sau copiilor în funcţii militare în condiţiile stabilite prin ordin al ministrului apărării naţionale;

d) încadrarea sau numirea, după caz, a soţului/soţiei şi/sau copiilor în funcţii civile din Ministerul Apărării Naţionale sau în instituţii publice civile, în condiţiile prevăzute de legislaţia în vigoare.

- Ministerul Apărării Naţionale poate înfiinţa centre de asistenţă socială, în condiţiile legii, pentru personalul armatei invalid, prevăzut la art. 2 lit. c) şi d) din OUG nr. 82/2006, a căror organizare şi funcţionare se reglementează prin norme aprobate prin ordin al ministrului apărării naţionale (art. 8^9 alin. 1). Centrele prevăzute la alin. 1 pot fi organizate şi pot funcţiona independent sau în subordinea ori coordonarea altor centre de asistenţă socială, înfiinţate conform legii, în cadrul Ministerului Apărării Naţionale (art. 8^9 alin. 2).
- Personalul armatei prevăzut la art. 2 lit. a) şi familiile acestuia pot beneficia de măsuri de sprijin familial, desfăşurate la nivel instituţional şi pe bază de voluntariat, în condiţiile stabilite prin ordin al ministrului apărării naţionale (art. 10 alin. 3).
- Invalizii, răniţii, cei care au dobândit afecţiuni fizice şi urmaşii personalului armatei decedat pot fi invitaţi să participe la acţiuni festive sau comemorative organizate de Ministerul Apărării Naţionale. La acţiunile prevăzute la art. 6 alin. 1 din OUG nr. 82/2006 pot fi invitaţi şi părinţii personalului armatei decedat în acţiuni militare, precum şi pentru însoţitorul invalidului de gradul I, cazarea fiind asigurată gratuit, în spaţiile de cazare ale Ministerului Apărării Naţionale, în limita a maximum două zile, iar decontarea cheltuielilor de transport dus/întors la/de la domiciliu făcându-se în condiţiile stabilite prin ordin al ministrului apărării naţionale (art. 6 alin. 3).
- Personalul armatei prevăzut la art. 2 lit. c), d) şi g) din OUG nr. 82/2006, cel care a dobândit afecţiuni fizice, precum şi cel clasat inapt sau apt limitat pentru serviciul militar prin stabilirea legăturii de cauzalitate cu participarea la acţiuni militare se menţine, se încadrează ori se reîncadrează, după caz, în condiţiile prevăzute de Ordonanţa de Urgenţă nr. 82/2006, la cerere, în

Ministerul Apărării Naţionale, în funcţii militare sau civile stabilite prin ordin al ministrului apărării naţionale. Menţinerea, încadrarea sau reîncadrarea în funcţii militare ori civile se face prin ordin al ministrului apărării naţionale, pe baza propunerii comandantului unităţii/ detaşamentului, înaintate ierarhic, a concluziilor comisiilor special stabilite prin ordin al şefului Statului Major General, care vor cerceta condiţiile în care s-au produs evenimentele, şi a avizului comisiilor de expertiză medico-militară, al medicului de medicina muncii şi al medicului de expertiza capacităţii de muncă, după caz (art. 7 alin. 1 și 2).

➢ Veteranii invalizi care au fost trecuţi direct în retragere pot beneficia de reîncadrarea în funcţii militare sau civile, la cerere, prin ordin al ministrului apărării naţionale, cu respectarea prevederilor art. 7 alin. 2 din OUG nr. 82/2006 (art. 7 alin. 3).

3. Foștilor luptători anticomuniști, potrivit Legii nr. 341 din 12 iulie 2004

❖ Prioritate în asigurarea unei locuinţe din fondul disponibil de locuinţe sociale, în localitatea de domiciliu, dacă nu au deţinut în proprietate o altă locuinţă până la data atribuirii.

❖ Stabilirea chiriei la nivelul minim prevăzut de lege pentru locuinţele din fondul locativ de stat.

❖ Accesul gratuit al copiilor la creşele şi grădiniţele din subordinea administraţiilor locale, precum şi asigurarea gratuită a rechizitelor pentru şcolari.

❖ Acordarea unei subvenţii de stat egale cu 50 % din dobânda aferentă unui credit bancar de până la 20.000 euro, contractat pentru cumpărarea sau construirea unei locuinţe în localitatea de domiciliu, dacă nu au deţinut sau nu deţin o proprietate locativă, precum şi posibilitatea garantării creditelor

contractate cu indemnizaţia calculată conform prevederilor Legii nr. 341 din 12 iulie 2004.

❖ Atribuirea în proprietate, fără plată, a locului de veci.

❖ Scutirea de la plata taxelor şi impozitelor pentru o locuinţă şi terenul aferent acesteia, pentru un autoturism hycomat sau hidramat (cutie de viteze automată) şi mototriciclu, aflate în proprietate sau în coproprietate cu soţul/soţia, precum şi scutirea de taxe la înmatricularea unui singur autoturism tip hycomat sau hidramat; atribuirea gratuită, în proprietate, a unui mijloc de transport autonom corespunzător standardelor internaţionale pentru marii mutilaţi şi persoanele prevăzute la art. 3 alin. 1 lit. b) pct. 1, care au un grad de invaliditate locomotorie.

❖ Cumpărarea sau închirierea cu prioritate, fără licitaţie, din fondul de stat a unui spaţiu comercial ori de prestări de servicii corespunzător, cu o suprafaţă utilă de până la 100 m^2, inclusiv în indiviziune, sau concesionarea ori închirierea cu prioritate, fără licitaţie, a unei suprafeţe de teren de până la 100 m^2 din domeniul public pentru construirea unui spaţiu comercial sau de prestări de servicii.

❖ Atribuirea, în limita posibilităţilor, în proprietate a 10.000 m^2 de teren în extravilan şi 500 m^2 de teren în intravilan - acesta din urmă pentru destinaţia de locuinţă, dacă nu a avut sau nu are în proprietate un alt spaţiu locativ.

❖ Drepturile acordate conform Legii nr. 341 din 12 iulie 2004 nu sunt considerate venituri, nu se impozitează şi nu afectează acordarea altor drepturi.

F. Facilități în domeniul sănătății:

1. Veteranilor de război, invalizilor de război, văduvelor de război, potrivit Legii nr. 44/1994

► Bilete de tratament gratuite pentru veteranii și văduvele de război, în staţiunile balneoclimaterice, pe baza reglementărilor stabilite de Ministerul

Apărării Naţionale, Ministerul de Interne, Ministerul Muncii şi Solidarităţii Sociale şi de Ministerul Sănătăţii şi Familiei, în limita a minimum 4% din numărul total al veteranilor, văduvelor de război şi văduvelor veteranilor de război; contravaloarea biletelor asigurate de Ministerul Muncii şi Solidarităţii Sociale , în limita plafonului de 3% din numărul veteranilor, văduvelor acestora şi al văduvelor de război, se suportă din fondurile bugetului asigurărilor sociale de stat şi se distribuie prin casele teritoriale de pensii, iar contravaloarea biletelor asigurate de Ministerul Sănătăţii şi Familiei, în limita a minimum 1 % din numărul veteranilor, văduvelor acestora şi al văduvelor de război, se suportă din Fondul de asigurări sociale de sănătate şi se distribuie prin casele de asigurări de sănătate judeţene. Din numărul total de bilete gratuite primite de asociaţiile de veterani de război, 10% vor fi repartizate văduvelor de război şi văduvelor de veterani de război, care nu s-au recăsătorit (art. 16 alin. 1 lit. k din Legea nr. 44/1994).

► Văduvele de război suferinde pot benefica, la cerere şi în condiţiile legii, de internare în centre de îngrijire şi asistenţă şi în alte aşezăminte de ocrotiri sociale ce se vor mai înfiinţa (art. 17 alin. 1 din Legea nr. 44/1994).

2. Veteranilor, potrivit OUG nr. 82/2006

➢ Personalul armatei prevăzut la art. 2 lit. c) şi d) din OUG nr. 82/2006, încadrat în gradul I de invaliditate beneficiază, la cerere, în baza programelor de recuperare întocmite conform normelor aprobate prin ordin al ministrului apărării naţionale, de următoarele drepturi (art. 8^2 alin. 4^1):

a) posibilitatea alegerii centrului de tratament/recuperare;
b) asigurarea consilierii şi informării periodice cu privire la posibilităţile de tratament şi recuperare în centre de profil;
c) şedinţe periodice de recuperare psihică şi asistenţă psihologică;
d) participarea la activităţi sociale.

➢ Asistenţă medicală gratuită în instituţiile medicale militare sau publice şi asigurarea de medicamente gratuite, atât pentru tratamentul ambulatoriu, cât şi pe timpul spitalizării, în condiţiile stabilite pentru personalul armatei (art. 16 alin. 1 lit. j din Legea nr. 44/1994 și art. 8^5 alin. 1 lit. f din OUG nr. 82/2006).

➢ Orteze, proteze, produse medicale ortopedice şi alte produse şi dispozitive medicale gratuite, precum şi repararea şi înlocuirea acestora ori de câte ori este nevoie, la recomandarea medicului specialist. Metodologia privind achitarea/ decontarea cheltuielilor pentru repararea şi înlocuirea acestora se stabileşte prin ordin al ministrului apărării naţionale (art. 16 alin. 1 lit. l din Legea nr. 44/1994 și art. 8^1 alin. 1 lit. d din OUG nr. 82/2006).

➢ Asistenţă psihologică, asigurată gratuit, de către structurile Ministerului Apărării (art. 8^5 alin. 1 lit. g din OUG nr. 82/2006).

➢ Tratament în ţară sau în străinătate, în cazul în care afecţiunile nu pot fi tratate în ţară, cu suportarea cheltuielilor reprezentând costul tratamentului şi al cheltuielilor aferente din bugetul Ministerului Apărării Naţionale. Metodologia privind trimiterea la tratament în străinătate şi achitarea/decontarea cheltuielilor se stabilesc prin ordin al ministrului apărării naţionale (art. 8^1 alin. 1 lit. a din OUG nr. 82/2006).

➢ Tratament de recuperare gratuit în instituţii medicale de profil (art. 8^1 alin. 1 lit. b din OUG nr. 82/2006).

➢ Asistenţă pentru reconversie profesională şi reintegrare în muncă pentru invalizii de gradul III (art. 8^1 lit. c din OUG nr. 82/2006).

3. Foștilor luptători anticomuniști, potrivit Legii nr. 341 din 12 iulie 2004

❖ Persoanele prevăzute la art. 3 alin. 1 lit. b), precum şi la art. 3^1 lit. b), care îndeplinesc condiţiile prezentei legi beneficiază şi de următoarele drepturi:

a) acordarea gratuită de proteze, orteze şi scaune cu rotile pentru invalizii care şi-au pierdut total sau parţial capacitatea de muncă,

costul integral al acestora fiind suportat de la Fondul naţional unic de asigurări sociale de sănătate şi din bugetul Secretariatului de Stat;

b) accesul gratuit la tratamente şi medicamente în spitalele, policlinicile, bazele de tratament şi unităţile din staţiuni balneoclimaterice, aparţinând Ministerului Sănătăţii, Ministerului Apărării Naţionale şi Ministerului Afacerilor Interne, cheltuielile urmând a fi suportate din bugetele ministerelor respective şi al Fondului naţional unic de asigurări sociale de sănătate;

c) accesul gratuit la toate medicamentele, prin medicul de familie, costul integral al acestora fiind suportat din Fondul naţional unic de asigurări sociale de sănătate.

G. Facilități la transport și la mijloace de informare și comunicare acordate personalului armatei aflat în una dintre situaţiile prevăzute la art. 2 lit. c), d) şi g), precum şi cel care a dobândit afecţiuni fizice:

1. Veteranilor de război, invalizilor de război, văduvelor de război, potrivit Legii nr. 44/1994

► Marii mutilaţi, invalizii de război, precum şi veteranii de război decoraţi cu ordine şi medalii de război au dreptul la câte 12 călătorii gratuite, dus-întors, sau 24 de călătorii simple, în cursul unui an calendaristic, la clasa I pe calea ferată, la tren de orice rang (art. 16 alin. 1 lit. a teza I din Legea nr. 44/1994).

► Veteranii de război decoraţi cu Medalia „Crucea comemorativă a celui de-al doilea război mondial, 1941-1945”, cei nedecoraţi, precum şi văduvele de război au dreptul, în cursul unui an calendaristic, la 6 călătorii interne gratuite, dus-întors, sau la 12 călătorii simple pe calea ferată, la tren de orice rang. Generalii, ofiţerii şi ceilalţi veterani de război decoraţi cu Medalia „Crucea comemorativă a celui de-al doilea război mondial, 1941-1945” călătoresc la

clasa I, iar cei nedecoraţi şi văduvele de război, la clasa a II-a (art. 16 alin. 1 teza a II a din Legea nr. 44/1994).

► Veteranii de război şi văduvele de război care locuiesc în mediul rural au dreptul, în cursul unui an calendaristic, la 12 călătorii interne, dus-întors, gratuite, pe mijloacele de transport auto, pe calea ferată sau pe căile fluviale, la alegere) (art. 16 alin. 1 lit. a teza III din Legea nr. 44/1994).

► Veteranii de război şi văduvele de război beneficiază de gratuitate pe mijloacele de transport în comun locale de suprafaţă şi subteran (art. 16 alin. 1 lit. b din Legea nr. 44/1994).

2. Veteranilor, potrivit OUG nr. 82/2006

➢ Scutirea de la plata taxelor lunare pentru serviciul public de radiodifuziune şi televiziune (art. 8^1alin. 1 lit. f din OUG nr. 82/2006).

➢ Scutirea de la plata abonamentului lunar standard în reţelele de telefonie (art. 8^1 alin. 1 lit. g din OUG nr. 82/2006).

➢ 12 călătorii interne dus-întors gratuite pe calea ferată sau 12 călătorii interne dus-întors gratuite cu mijloacele de transport în comun rutiere ori 12 călătorii interne dus-întors gratuite pe căile fluviale, la alegere, într-un an calendaristic (art. 8^1 alin. 1 lit. h din OUG nr. 82/2006).

➢ Gratuitate pe mijloacele de transport în comun locale de suprafaţă şi subteran (art. 8^1 alin. 1 lit. i).

➢ Personalul armatei aflat în situaţia prevăzută la art. 2 lit. i) (afecţiuni psihice - boli dobândite în urma acţiunilor de luptă, accidentelor, catastrofelor şi altor asemenea evenimente intervenite ca urmare a participării la acţiuni militare a personalului armatei prevăzut la lit. a), cu manifestări psihologice şi/sau comportamentale asociate cu suferinţă semnificativă şi cu afectarea integrării socioprofesionale) beneficiază de drepturile prevăzute la alin. 1 lit. a)-d) şi f)-i) (art. 8^1 alin. 1^1).

➢ transport gratuit dus-întors la instituţiile medicale de profil din ţară, la evenimentele la care sunt invitaţi de Ministerul Apărării Naţionale sau de alte instituţii, precum şi la alte activităţi necesare pentru refacerea fizică şi psihică sau pentru rezolvarea unor probleme administrative care presupun prezenţa acestuia (art. 8^1 alin. 2 lit. a).

➢ cazare gratuită în spaţiile aflate în administrarea Ministerului Apărării Naţionale (art. 8^1 alin. 2 lit. b).

➢ Pe timpul efectuării tratamentului în străinătate prevăzut la alin. 1 lit. a) din OUG nr. 82/2006, personalul armatei şi însoţitorii acestuia beneficiază de drepturile stabilite pentru personalul trimis în misiune temporară în străinătate, cu suportarea cheltuielilor din bugetul Ministerului Apărării Naţionale (art. 8^1 alin. 2^1).

➢ Personalul armatei trimis la tratament în străinătate poate fi vizitat de soţ/soţie sau rudele de gradul I, câte 5 zile după internare şi la fiecare lună de spitalizare, cu suportarea cheltuielilor din bugetul Ministerului Apărării Naţionale, în condiţiile stabilite pentru personalul trimis în misiune temporară în străinătate (art. 8^1 alin. 2^2).

➢ Personalul participant la misiuni şi operaţii în afara teritoriului statului român evacuat medical din teatrele de operaţii în spitale din străinătate, precum şi însoţitorii acestuia din teatrele de operaţii beneficiază de drepturile de diurnă stabilite pentru misiunea sau operaţia respectivă până la data prevăzută pentru încheierea misiunii, urmând ca după această dată să beneficieze de drepturile prevăzute la alin. 2^1 (art. 8^1 alin. 2^3).

3. Foştilor luptători anticomuniști, potrivit Legii nr. 341 din 12 iulie 2004

❖ Transportul urban gratuit cu mijloacele de transport în comun şi, anual, 12 călătorii gratuite pe calea ferată, la clasa I, dus-întors, cu toate categoriile de trenuri de călători; anual - 12 călătorii gratuite dus-întors până în localitatea

reşedinţă de judeţ, cu mijloace de transport în comun, pentru persoanele care domiciliază în mediul rural. În limita celor 12 călătorii gratuite pot călători şi membrii familiei titularului. De aceste gratuităţi beneficiază şi însoţitorul pensionarilor, persoanelor cu grad de invaliditate, marelui mutilat sau al persoanei care, din motive medicale, are nevoie de însoţitor.

❖ Scutirea de la plata taxelor pentru serviciile publice de radiodifuziune şi de televiziune.

H. Alte dispoziții relevante pentru veterani, veterani de război, invalizi de război, orfan de război, văduve de război, văduve nerecăsătorite de veteran de război și de prizonieri de război

Legea nr. 17 din 6 martie 2000, privind asistenţa socială a persoanelor vârstnice, republicată, cu modificările și completările ulterioare

Potrivit acestui act normativ, în raport cu situaţia socio-medicală şi cu resursele economice de care dispun, persoanele vârstnice (persoanele care, conform dispoziţiilor legale, au împlinit vârsta de pensionare stabilită de lege) au dreptul la asistenţă socială (servicii şi prestaţii sociale), complementar măsurilor de asistență socială reglementate prin sistemul asigurărilor (**art. 1** coroborat cu **art. 2**), dacă se găseşte în una dintre situaţiile prevăzute de **art. 3**, și anume:

a) nu are familie sau nu se află în întreţinerea unei sau unor persoane obligate la aceasta, potrivit dispoziţiilor legale în vigoare;

b) nu are locuinţă şi nici posibilitatea de a-şi asigura condiţiile de locuit pe baza resurselor proprii;

c) veniturile proprii nu sunt suficiente pentru asigurarea îngrijirii necesare;

d) nu se poate gospodări singură sau necesită îngrijire specializată;

e) se află în imposibilitatea de a-şi asigura nevoile socio-medicale, datorită bolii ori stării fizice sau psihice.

Trebuie subliniat că **art. 7** prevede că serviciile comunitare pentru persoanele vârstnice care se găsesc în situaţiile de mai sus se realizează numai cu consimţământul acestora, iar dacă starea de sănătate a persoanei vârstnice nu permite obţinerea consimţământului acesteia, decizia se ia de serviciul social al consiliului local sau de direcţia de asistenţă socială din cadrul direcţiilor de muncă, solidaritate socială şi familie judeţene şi a municipiului Bucureşti, pe baza anchetei sociale şi a recomandărilor medicale făcute de medicul de familie, prin consultarea şi a medicului specialist, cu acceptul rudelor de gradul I ale persoanei respective sau, în lipsa acestora, cu acceptul unui alt membru de familie.

Asistenţa socială se acordă numai la cererea persoanei vârstnice interesate, a reprezentantului legal al acesteia, a instanţei judecătoreşti, a personalului de specialitate din cadrul consiliului local, a poliţiei, a organizaţiei pensionarilor, a unităţilor de cult recunoscute în România sau a organizaţiilor neguvernamentale care au ca obiect de activitate asistenţa socială a persoanelor vârstnice (**art. 27**).

Serviciile comunitare pot avea în vedere (**art. 7** coroborat cu **art. 8** și cu art. **14**):

1) *îngrijirea temporară sau permanentă la domiciliu*, care se poate realiza prin:

a) servicii sociale privind, în principal, îngrijirea persoanei, prevenirea marginalizării sociale şi sprijinirea pentru reintegrarea socială, consiliere juridică şi administrativă, sprijin pentru plata unor servicii şi obligaţii curente, îngrijirea locuinţei şi gospodăriei, ajutor pentru menaj, prepararea hranei;

b) servicii socio-medicale privind, în principal, ajutorul pentru realizarea igienei personale, readaptarea capacităţilor fizice şi psihice, adaptarea locuinţei la nevoile persoanei vârstnice şi antrenarea la activităţi economice, sociale şi culturale, precum şi îngrijirea temporară în centre de zi, aziluri de noapte sau alte centre specializate;

c) servicii medicale, sub forma consultaţiilor şi îngrijirilor medicale la domiciliu sau în instituţii de sănătate, consultaţii şi îngrijiri stomatologice, administrarea de medicamente, acordarea de materiale sanitare şi de dispozitive medicale.

Art. 13 prevede că, pentru asigurarea îngrijirii la domiciliu a persoanei vârstnice aflate în situaţia de dependenţă socio-medicală, stabilită conform grilei naţionale de evaluare a nevoilor persoanelor vârstnice, consiliile locale pot angaja personal de îngrijire prin plata cu ora, fracţiuni de normă sau normă întreagă, în funcţie de perioada de îngrijire necesară a se acorda şi cu respectarea criteriilor prevăzute de standardele de calitate aplicabile în domeniu, conform legislaţiei în vigoare. De asemenea, soţul şi rudele, care au în îngrijire o persoană vârstnică dependentă, pot beneficia de program lunar redus de lucru, de o jumătate de normă, cu suportarea drepturilor salariale pentru cealaltă jumătate de normă din bugetul local, corespunzător salariului brut lunar al asistentului social debutant cu pregătire medie. Timpul cât soţul şi rudele au fost încadrate în aceste condiţii se consideră, la calculul vechimii în muncă, timp lucrat cu normă întreagă.

2) *îngrijirea temporară sau permanentă într-un cămin pentru persoane vârstnice*, care poate consta în:

a) servicii sociale (ajutor pentru menaj, consiliere juridică şi administrativă, modalităţi de prevenire a marginalizării sociale şi de reintegrare socială în raport cu capacitatea psiho-afectivă);

b) servicii socio-medicale (ajutor pentru menţinerea sau readaptarea capacităţilor fizice ori intelectuale, asigurarea unor programe de ergoterapie, sprijin pentru realizarea igienei corporale);

c) servicii medicale (consultaţii şi tratamente la cabinetul medical, în instituţii medicale de profil sau la patul persoanei, dacă aceasta este imobilizată;

servicii de îngrijire, infirmerie, asigurarea medicamentelor, asigurarea cu dispozitive medicale, consultaţii şi îngrijiri stomatologice).

3) îngrijirea în centre de zi, cluburi pentru vârstnici, case de îngrijire temporară, apartamente şi locuinţe sociale, precum şi altele asemenea.

Legea asistenței sociale nr. 292 din 20 decembrie 2011, cu modificările și completările ulterioare

Art. 4 prevede că, în condiţiile legislaţiei române, precum şi ale reglementărilor Uniunii Europene şi ale acordurilor şi tratatelor la care România este parte, toți cetăţenii români care se află pe teritoriul României, au domiciliul sau reşedinţa în România, beneficiază de asistență socială, având dreptul de a fi informați asupra conţinutului şi a modalităţilor de acordare a măsurilor şi acţiunilor de asistenţă socială.

Conform **art. 9**, beneficiile de asistenţă socială se acordă în bani sau în natură şi cuprind alocaţii, indemnizaţii, ajutoare sociale (bunuri de folosinţă personală sau îndelungată şi bunuri alimentare) şi facilităţi (ce pot fi completate de facilităţi fiscale, acordate în condiţiile legii), acestea din urmă putând fi:

a) facilităţi reprezentate de asigurarea plăţii unor contribuţii de asigurări sociale şi/sau asimilarea unor perioade de contribuţie;

b) facilităţi de acces la mediul fizic, informaţional şi comunicaţional.

Beneficiile de asistenţă socială pentru prevenirea şi combaterea sărăciei şi a riscului de excluziune socială se acordă pe perioade determinate de timp sau pentru situaţii punctuale şi pot cuprinde:

a) ajutoare sociale susţinute din bugetul de stat, acordate focalizat, pentru categoriile de populaţie aflate în risc de sărăcie;

b) ajutoare sociale comunitare susţinute din bugetele locale, acordate focalizat, ca măsuri individuale de suport pentru depăşirea unor situaţii de dificultate temporară;

c) facilităţi privind utilizarea mijloacelor de transport în comun, accesul la comunicare şi informare, precum şi alte facilităţi prevăzute de lege (**art. 11**).

În conformitate cu dispoziţiile **art. 36** coroborat cu **art. 94**, persoanele vârstnice au dreptul la servicii de îngrijire personală, acordate în funcţie de nevoile individuale de ajutor, situaţia familială, socioeconomică şi mediul personal de viaţă, dacă:

a) nu realizează venituri proprii sau veniturile lor ori ale susţinătorilor legali nu sunt suficiente pentru asigurarea unui trai decent şi mediu sigur de viaţă;

b) se află în imposibilitatea de a-şi asigura singure activităţile de bază ale vieţii zilnice, nu se pot gospodări singure şi necesită asistenţă şi îngrijire;

c) nu au locuinţă şi nici posibilitatea de a-şi asigura condiţiile de locuit pe baza resurselor proprii.

Beneficiile de asistenţă socială pentru persoanele vârstnice pot fi:

a) beneficii de asistenţă socială pentru prevenirea şi combaterea sărăciei şi a riscului de excluziune socială;

b) indemnizaţii de îngrijire, acordate în condiţiile legii;

c) alocaţii sau contribuţii pentru asigurarea calităţii serviciilor sociale, destinate acoperirii costurilor hranei în cantine sociale, în centrele rezidenţiale de îngrijire, precum şi pentru susţinerea unor suplimente nutriţionale;

d) facilităţi privind transportul urban şi interurban, telefon, radio-tv, achiziţia de produse alimentare, bilete de tratament balnear sau pentru recreere, precum şi a altor servicii;

e) ajutoare pentru situaţii care pun în pericol viaţa şi siguranţa persoanei vârstnice, precum şi pentru evitarea instituţionalizării;

f) ajutoare în natură (alimente, încălţăminte, îmbrăcăminte, medicamente şi dispozitive medicale, materiale de construcţii).

Pentru menţinerea în mediul propriu de viaţă şi prevenirea situaţiilor de dificultate şi dependenţă, persoanele vârstnice beneficiază de servicii de consiliere, de acompaniere, precum şi de servicii destinate amenajării sau adaptării locuinţei, în funcţie de natura şi gradul de afectare a autonomiei funcţionale (**art. 100**), iar îngrijirea în centre rezidenţiale a persoanelor vârstnice dependente poate fi dispusă numai în cazul în care îngrijirea la domiciliu a acestora nu este posibilă (**art. 101**).

Legea nr. 95 din 14 aprilie 2006, privind reforma în domeniul sănătăţii, republicată, cu modificările și completările ulterioare

Potrivit acestei legi, persoanele ale căror drepturi sunt stabilite prin Legea nr. 44/1994 privind veteranii de război, precum şi unele drepturi ale invalizilor şi văduvelor de război, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, dacă nu realizează alte venituri decât cele provenite din drepturile băneşti acordate de Legea nr. 44/1994, beneficiază de asigurare, fără plata contribuţiei (**art. 224**).

Ordonanţa Guvernului nr. 16 din 15 august 1997 privind acordarea de ajutoare pentru procurarea de dispozitive medicale destinate corectării şi recuperării deficienţelor organice sau funcţionale ori corectării unor deficienţe fizice

O.G. nr. 16/1997, aprobată cu modificări prin Legea nr. 52/1998, prevede că veteranii de război, invalizii și văduvele de război au dreptul la dispozitive medicale, adică acele accesorii prin intermediul cărora se acționează, medical și tehnic, pentru corectarea și recuperarea deficiențelor organice sau funcționale ori pentru corectarea unor deficiențe fizice [**art. 2 lit. b)** coroborat cu **art. (1) alin. (1)**]. Conform **alin. (2)** al **art. 1**, dispozitivele medicale de care pot beneficia veteranii de război, invalizii și văduvele de război includ unele proteze

pentru membre și orteze, aparatele ortopedice, mijloacele și dispozitivele de mers și de adaptare a mijloacelor de transport, precum și aparatura și materialele ajutătoare - compensatorii pentru mers, gestualitate și auz.

Acordarea ajutoarelor pentru procurarea de dispozitive medicale, se face pe baza de cerere însoțită de recomandarea medicală a unităților autorizate și de actele doveditoare privind calitatea persoanei solicitante și veniturile nete lunare ale acesteia. Cererea se depune la serviciile publice descentralizate ale ministerelor cu atribuții în acest domeniu, care stabilesc dreptul, cuantumul ajutorului pentru procurarea de dispozitive medicale și aprobă acordarea acestuia (**art.3**).

Potrivit dispozițiilor **art. 4**, cuantumul ajutorului pentru procurarea dispozitivelor medicale care se acordă veteranilor de război, invalizilor și văduvelor de război se stabilește în raport cu venitul propriu net lunar al acestora, la nivelul prețului dispozitivelor medicale etalon (Prin dispozitiv medical etalon se înţelege produsul omologat, prevăzut în nomenclator, care asigură funcţionalitatea pentru care a fost realizat, în condiţii de procurare imediată de către potenţialii beneficiari. – **art. 6**), în cazul in care invaliditatea a survenit în timpul și din cauza îndeplinirii îndatoririlor legate de efectuarea serviciului militar sau a unor misiuni în cadrul forțelor internaționale, indiferent de nivelul veniturilor proprii nete lunare avute. Pentru dispozitivele medicale procurate din ţară sau din import, livrate la preţuri superioare preţului dispozitivelor medicale etalon, ajutorul se acordă la nivelul cuantumului aprobat, diferenţa fiind suportată de beneficiar (**art. 9**).

Art. 5 prevede că sarcina stabilirii, anual, a nomenclatorului dispozitivelor medicale etalon, a termenelor de înlocuire a acestora, precum și dispozitivele medicale care sunt supuse reparațiilor revine Ministerului Sănătății.

Legea nr. 225 din 24 iulie 2015 privind anularea contribuţiei de asigurări sociale de sănătate pentru anumite categorii de persoane fizice

În conformitate cu dispoziţiile **art. 1 alin. (1) lit. d)**, persoanelor ale căror drepturi sunt stabilite prin Legea nr. 44/1994 privind veteranii de război, precum şi unele drepturi ale invalizilor şi văduvelor de război, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, li anulează contribuţia de asigurări sociale de sănătate datorată începând cu 1 ianuarie 2012 şi până la data intrării în vigoare a prevederilor art. I pct. 17 şi 18 din Ordonanţa Guvernului nr. 4/2015 pentru modificarea şi completarea Legii nr. 571/2003 privind Codul fiscal, aprobată prin Legea nr. 178/2015, de către următoarele categorii de persoane fizice, pentru veniturile acordate în baza acestei legi, dacă nu au realizat alte categorii de venituri pentru care s-a datorat contribuţia.

Legea nr. 10 din 8 februarie 2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, republicată, cu modificările și completările ulterioare

În ceea ce priveşte efectuarea schimbului obligatoriu prevăzut la cap. II din Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 40/1999 privind protecţia chiriaşilor şi stabilirea chiriei pentru spaţiile cu destinaţia de locuinţe, cu modificările şi completările ulterioare, actualizată, **art. 15 alin. (4)** din Legea nr. 10/2001 stabileşte că, pentru persoanele prevăzute în Legea nr. 44/1994 privind veteranii de război, precum şi unele drepturi ale invalizilor şi văduvelor de război, republicată, cu modificările ulterioare, locuinţa oferită trebuie să asigure condiţii de folosinţă similare celor existente în locuinţa deţinută.

Legea locuinței nr. 114 din 11 octombrie 1996, actualizată, cu modificările și completările ulterioare

Potrivit **art. 43** coroborat cu **art. 48** şi **art. 38**, veteranii şi văduvele de război pot beneficia de locuință socială, care se repartizează de către consiliile locale (care controlează şi răspund de fondul de locuinţe sociale situate pe teritoriul unităţilor administrativ-teritoriale respective) pe baza criteriilor stabilite anual de acestea, în condiţiile legi, dacă:

a) nu deţin în proprietate o locuinţă;

b) nu au înstrăinat o locuinţă după data de 1 ianuarie 1990;

c) nu au beneficiat de sprijinul statului în credite şi execuţie pentru realizarea unei locuinţe;

d) nu deţin, în calitate de chiriaş, o altă locuinţă.

În înțelesul legii, locuința socială este locuința care se atribuie cu chirie subvenţionată unor persoane sau familii, a căror situaţie economică nu le permite accesul la o locuinţă în proprietate sau închirierea unei locuinţe în condiţiile pieţei [**art. 2 lit. c)**]. Aceasta trebuie să fie realizată cu respectarea suprafeţei utile şi a dotărilor stabilite în limita suprafeţei construite, potrivit Anexei nr. 1 din acest act normativ. Pentru locuinţele care se realizează prin reabilitarea construcţiilor existente se consideră obligatorii numai prevederile legate de dotarea minimă (**art. 41**).

Contractul de închiriere pentru o locuinţă socială se încheie de către primar sau de către o persoană împuternicită de acesta cu beneficiarii stabiliţi de consiliul local, pe o perioadă de 5 ani, cu posibilitatea de prelungire pe baza declaraţiei de venituri şi a actelor doveditoare necesare conform prevederilor legale.

Nivelul chiriei nu poate depăşi 10% din venitul net lunar, calculat pe ultimele 12 luni, pe familie. Diferenţa până la valoarea nominală a chiriei, calculată potrivit legii, va fi subvenţionată de la bugetul local al unităţii administrativ-teritoriale unde este situată locuinţa socială (**art. 44**).

Titularul contractului de închiriere este obligat să comunice primarului, în termen de 30 de zile, orice modificare produsă în venitul net lunar al familiei acestuia, sub sancţiunea rezilierii contractului de închiriere. În cazurile în care venitul net lunar pe familie s-a modificat, autoritatea administraţiei publice locale va opera modificarea chiriei şi a subvenţiei acordate, cuvenite proprietarului (**art. 45**).

Trebuie menţionat că locuinţele sociale realizate potrivit Legii locuinței nu pot fi vândute (**art. 47**) şi că beneficiarii locuinţelor sociale nu au dreptul să subînchirieze, să transmită dreptul de locuire sau să schimbe destinaţia spaţiului închiriat, sub sancţiunea rezilierii contractului de închiriere şi a suportării eventualelor daune aduse locuinţei şi clădirii, după caz (**art. 49**).

Hotărârea Guvernului nr. 799 din 17 septembrie 2014 privind implementarea Programului operaţional Ajutorarea persoanelor defavorizate

Această hotărâre creează cadrul juridic şi organizatoric pentru aplicarea dispoziţiilor Regulamentului (UE) nr. 223/2014 al Parlamentului European şi al Consiliului din 11 martie 2014 privind Fondul de ajutor european destinat celor mai defavorizate persoane, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L, nr. 72 din 12 martie 2014, şi ale Regulamentului (UE) nr. 1.303/2013 al Parlamentului European şi al Consiliului din 17 decembrie 2013 de stabilire a unor dispoziţii comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală şi Fondul european pentru pescuit şi afaceri maritime, precum şi de stabilire a unor dispoziţii generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune şi Fondul european pentru pescuit şi afaceri maritime şi de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1.083/2006 al Consiliului, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L, nr. 347 din 20 decembrie 2013.

Potrivit **art. 3 alin. (1) lit. g)**, persoanele beneficiare ale prevederilor Legii nr. 49/1991 privind acordarea de indemnizaţii şi sporuri invalizilor, veteranilor şi văduvelor de război, cu modificările şi completările ulterioare, Legii nr. 44/1994 privind veteranii de război, precum şi unele drepturi ale invalizilor şi văduvelor de război, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, sunt, în conformitate cu prevederile Regulamentului (UE) nr. 223/2014, destinatari finali ai Programului operaţional Ajutorarea persoanelor defavorizate finanţat din Fondul de ajutor european destinat celor mai defavorizate persoane, dacă nu realizează alte venituri în afară de cele provenite din drepturile băneşti acordate de aceste legi ale căror cuantum cumulat se află sub 400 lei/lună. Acestora li se distribuie gratuit ajutoare alimentare (alimente de bază), în conformitate cu prevederile Regulamentului (UE) nr. 223/2014 şi în conformitate cu legislaţia naţională [**art. 2 lit. c) şi lit. e)**], care se ridică de la centrele de distribuţie ale primăriilor în a căror rază teritorială îşi au domiciliul/reşedinţa, pe baza cuponului individual, care cuprinde numele, prenumele, codul numeric personal şi adresa de domiciliu ale persoanei [**art. 2 lit. f)**], şi a actului de identitate [**art. 5 alin. (1)**].

Resursele disponibile din Fondul european pentru ajutorarea persoanelor defavorizate pentru România din angajamentul bugetar pentru perioada 2014-2020 sunt în cuantum de 442.562.008,00 euro, în preţuri curente, în conformitate cu defalcarea anuală prezentată în Decizia de punere în aplicare a Comisiei nr. 190/2014 din 3 aprilie 2014 de stabilire a repartizării anuale a resurselor globale pentru fiecare stat membru din Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european şi Fondul de coeziune în cadrul obiectivului privind investiţiile pentru creştere economică şi ocuparea forţei de muncă şi al obiectivului de cooperare teritorială europeană, a repartizării anuale a resurselor pentru fiecare stat membru din alocările specifice pentru iniţiativa privind ocuparea forţei de muncă în rândul tinerilor, împreună cu lista regiunilor

eligibile, precum şi a sumelor care urmează să fie transferate din alocările fiecărui stat membru din Fondul de coeziune şi din fondurile structurale către Mecanismul pentru interconectarea Europei şi către ajutorul pentru cele mai defavorizate persoane pentru perioada 2014-2020, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L, nr. 104 din 8 aprilie 2014, iar rata de cofinanţare a Uniunii Europene la nivelul programului operaţional este de 85% din cheltuielile publice eligibile [**art. 7 alin. (1) şi (2)**].

Capitolul 4. REGLEMENTAREA PRIVIND DREPTURILE VETERANILOR DE RĂZBOI ÎN STATELE CENTRAL ȘI EST EUROPENE

A. Introducere

În cadrul celei de-a 18-a reuniuni a Comitetului Permanent pentru Afaceri Europene, care a avut loc la Nicosia (5-10 Octombrie 2002), a fost făcută o prezentare pe tema *„Mișcarea Veteranilor din Europa Centrală și de Est, Realizări și Dileme”*, discutându-se despre starea actuală a mișcării veteranilor de război, în această parte a Europei, acoperind un spectru larg de probleme, cum ar fi statutul formal și juridic al mișcării, caracteristicile generale ale organizațiilor existente, poziția socială și economică a mișcării, precum și activitatea acesteia atât pe forumurile naționale și internaționale.

Comitetul Permanent pentru Afaceri Europene a adoptat la Nicosia Recomandarea Specială nr. 2, referitoare la asistența acordată veteranilor de război din Europa Centrală și de Est, prin care l-a obligat pe Secretarul General al Federației Mondiale a Veteranilor să facă apel la guvernele acestor state pentru a adopta prevederi legale privind veteranii de război.

Raportul privind activitatea Grupului de Lucru pentru Europa Centrală și de Est, prezentat la cel de-al 24-lea Congres al Federației Mondiale a Veteranilor la Johannesburg în 2003, a abordat, printre altele, rezultatele implementării recomandării menționate mai sus.

Adunarea Generală a Federației Mondiale a Veteranilor (WVF), în cursul celei de-a 24 reuniuni a sa, de la Johannesburg, (1-5 decembrie 2003), a adoptat *Declarația cu privire la drepturile veteranilor de război și ale victimelor războiului*, care a fost ulterior prezentată de către Secretarul General al WVF ca o declarație scrisă adresată Comisiei Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului

(a 60-a sesiune). Punctul 6 din Declarația menționată mai sus prevede: *Federația Mondiala a Veteranilor (...) invită statele membre ale Organizației Națiunilor Unite să ia măsuri urgente pentru:*

- Îmbunătățirea și actualizarea legislației privind veteranii de război și victimele războiului;

- Securitate socială, asistență medicală și alte beneficii relevante;

- Atenuarea consecințelor psihosociale ale războiului și integrarea veteranilor de război și a victimelor războiului în societate;

- Asistență adecvată pentru foștii membri ai personalului de menținere a păcii și cei care au luat parte la operațiuni similare, înainte, în timpul și după misiune.

Având în vedere cele de mai sus și alte amendamente la legislația veteranilor de război, care au loc în prezent în anumite țări, s-a convenit cu președintele Comitetului Permanent pentru Afaceri Europene, general de brigadă Ian G. Townsend, ca la a 19-a reuniune a Comitetului Permanent pentru Afaceri Europene să fie făcută o scurtă prezentare a stadiului actual al legislației privind veteranii de război cu caracter obligatoriu în anumite țări din această parte a Europei.

Problematica statutului și drepturilor veteranilor de război și combatanților a făcut obiectul de analiză și a celei de a opta Conferințe internaționale privind instituțiile de tip ombudsman pentru Forțele armate, organizată la Amsterdam, în perioada 2-5 octombrie, de Centrul de la Geneva pentru Controlul Democratic al Forțelor Armate (DCAF), Inspectorul General al Forțelor Armate Olandeze și Ombudsmanul Național al Olandei, Conferință la care instituția Avocatului Poporului a fost reprezentată de adjunctul domeniului armată, justiţie, poliţie, penitenciare.

Înainte de prezentarea legislației privind veteranii de război din anumite țări, ar trebui făcute câteva observații metodologice:

a) Documentele legislative ale fiecărei țări în parte variază din punct de vedere al volumului acestora, conținând de la câteva pagini la câteva zeci de pagini, ceea ce are o influență importantă asupra dimensiunii informațiilor prezentate;
b) Dispozițiile referitoare la drepturile veteranilor de război conținute în aceste documente, datorită naturii lor variate, trebuie limitate numai la cele mai relevante - cele care sunt comparabile cu dispozițiile altor țări;
c) Valorile pensiilor, inclusiv cele de invaliditate, ale veteranilor de război citate în monedele locale, nu sunt convertite în USD sau EURO, pentru a nu genera concluzii greșite;
d) Dispozițiile discutate se vor referi la:

- numele actelor normative actuale, precum și data anunțării lor,
- definirea veteranului de război,
- drepturi și beneficii în ceea ce privește pensionarea și pensia de invaliditate, precum și beneficii privind sănătatea, transportul, beneficii sociale și altele,
- numele autorității naționale centrale competente care se ocupă de problemele veteranilor de război.

Potrivit unui **Raport al Grupului de Lucru pentru Europa Centrală și de Est coordonat de către prof. Michał Chilczuk**, președinte al Grupului de Lucru pentru Europa Centrală și de Est de la Zagreb, desfășurat în perioada 19-24 Octombrie 2004, o trecere în revistă a prezentării documentelor oficiale și legislative ale fiecărei țări în parte ne permite să sintetizăm unele observații.

B. Observații generale

Toate guvernele celor 12 țări ale Europei Centrale și de Est care formează Grupul de Lucru al Comitetului Permanent pentru Afaceri Europene al WVF

admit că toți cetățenii care locuiesc pe teritoriile lor, care au luat parte la activități de război sau conflicte militare, în sensul cel mai larg al cuvântului, atât pe teritoriile lor cât și în străinătate, sau au suferit consecințele unor astfel de activități, sau ale represiunilor mișcărilor de rezistență, războiului și post-războiului etc., au dreptul la un statut special de drepturi și beneficii din partea statului.

Cu excepția Estoniei, toate celelalte 11 țări au o legislație specială consacrată invalizilor de război sau veteranilor și invalizilor de război, precum și victimelor războiului, persoanelor rănite și chiar persoanelor care au fost supuse represiunilor după război. În Estonia, două paragrafe (§ 24 și § 28) din Legea Asigurărilor de Stat, prevăd dispoziții care acordă beneficii speciale persoanelor care au suferit ca urmare a activităților pentru independența țării în timpul celui de-al doilea Război Mondial.

În actele normative oficiale cu privire la veteranii de război și victimele războiului din patru țări: Estonia, Letonia, Lituania și Ungaria, spre deosebire de celelalte 8 țări, statutul de *veteran* sau de *veteran de război* nu există. Aceste documente fac referire la statutele de invalid de război, participant la război și mișcare de rezistență, participant la revoltă națională, persoană rănită / victimă sau persoană care a suferit represiuni politice.

Până în prezent, legislația a trei state baltice (Estonia, Letonia și Lituania) face distincție între drepturile și beneficiile participanților la activitățile militare de pe partea Armatei Germane pe de o parte și drepturile și beneficiile foștilor soldați ai Armatei Sovietice participanți la al doilea Război Mondial și în războiul din Afganistan, de cealaltă parte, în defavoarea celor din urmă.

Legislația privind veteranii de război a statelor ale căror armate au luptat pe partea germană în timpul celui de-al doilea război mondial (Bulgaria, Ungaria, România și Slovacia) nu include nici o prevedere clară că foștii soldați ai acestor armate sunt considerați veterani de război.

Legislația nici uneia dintre cele 12 țări nu impune niciun obstacol formal pentru înregistrarea organizațiilor non-guvernamentale ale căror nume includ cuvintele *„veteran”* sau *„combatant”*.

În majoritatea țărilor, legislația veteranilor de război nu este stabilă și este supusă unor modificări frecvente, în funcție de condițiile economice și politice. De exemplu, în Parlamentul Lituaniei a intrat proiectul normativ guvernamental privind foștii soldați ai Armatei Sovietice în timpul perioadei celui de-al doilea război mondial și a războiului din Afganistan (1979-1989), iar în legislativul polonez proiectul privind modificarea unor prevederi prin care se dispunea privarea unor grupuri de veterani de război de drepturile acordate anterior acestora, precum și privind acordarea statutului de *veteran* soldaților participanți la misiuni de menținere a păcii ale ONU și operațiuni similare.

Cu excepția Ungariei, în celelalte țări, există instituții care se ocupă de veteranii de război și victimele războiului, la nivelul administrației centrale de stat.

Definiția noțiunii de *„veteran”* în legislația majorității țărilor este generală, și nu se referă la activitatea de veteran ca atare, ci la *„lupta pentru existența independentă a unui stat”*, cu toate că există exemple de parametri precași și concreți introduși în aceste definiții (Republica Cehă și Slovacia).

Definițiile și soluțiile legislative din legislația veteranilor a țărilor din această parte a Europei reflectă de multe ori experiența istorică și condițiile politice din aceste țări. Astfel, în statele baltice, după recâștigarea independenței, au fost adoptate noi definiții privind activitatea de veteran, ceea ce a determinat ca beneficiile de veteran pentru foștii soldați ai Armatei

Sovietice și pentru participanții la războiul din Afganistan să fie practic anulate. Pe de altă parte, veteranii care au luptat în armatele care au participat la al doilea război mondial pe partea germană nu sunt toți considerați veterani de război și, prin urmare, sunt privați de drepturi și beneficii cuvenite.

C. Drepturile și beneficiile recunoscute veteranilor

Spre deosebire de multe țări, în special țările foarte dezvoltate, unde privilegiile speciale sunt garantate în principal pentru invalizii de război, în țările din Europa Centrală și de Est, astfel de privilegii sunt conferite atât invalizilor de război cât și, în mare măsură, altor veterani și victime ale războiului.

În cele mai multe cazuri, veteranilor din această parte a Europei li se acordă sume de bani regulat (pensii de invaliditate pentru invalizii de război și de suplimente de pensii), sunt scutiți în totalitate sau parțial de la plata serviciilor medicale și/sau de asistență socială și se bucură de reduceri la transport și alte privilegii.

În multe țări, legile privind veteranii conțin dispoziții care acordă beneficii rudelor apropiate ale veteranilor care au murit în război sau care sunt decedați, respectiv pentru părinți, văduve și văduvi, frați și copii.

Anumite legi stipulează privilegii speciale pentru cei cărora li s-au acordat cele mai înalte ordine militare sau un număr de ordine și / sau medalii militare de rang inferior.

Prezentăm în continuare legislația în materia veteranilor din țări vecine sau cu istorie asemănătoare cu cea a veteranilor din România, cu mențiunea că este o prezentare cu titlu de exemplificare:

BELARUS

Acte normative relevante:

- Legea Republicii Belarus din 11 noiembrie 1991 privind *"Securitatea socială a invalizilor în Republica Belarus";*
- Legea Republicii Belarus *"cu privire la veterani"* din 17 aprilie 1992, cu modificările și completările ulterioare, ultima modificare - 29 iunie 2001.

Legea este aplicabilă cetățenilor Republicii Belarus, străinilor și persoanelor fără cetățenie cu domiciliul permanent pe teritoriul Republicii Belarus.

Legea prevede diferite categorii de veterani, drepturile și beneficiile acestora, inclusiv:

● Veteranii Marelui Război pentru Apărarea Patriei, inclusiv invalizii;

● Veteranii de activități militare pe teritoriile altor state, de exemplu, Afganistan, inclusiv invalizii;

● Copiii rămași infirmi ca urmare a activităților militare;

● Victimele de război, inclusiv prizonieri ai lagărelor de concentrare etc.

Drepturile și beneficiile veteranilor

Veteranii care muncesc:

● Dreptul de a-și lua concediu în orice moment, la latitudinea exclusivă a veteranului în cauză, și dreptul la 2 săptămâni sau 1 lună de concediu fără plată;

● Dreptul la cursuri de formare profesională gratuite într-un nou domeniu la locul de muncă sau cursuri de formare profesională gratuite destinate îmbunătățirii calificărilor veteranului.

Beneficiile privind pensiile de vechime în muncă și pensiile de dizabilitate:

● Suplimente la pensiile de vechime în muncă și scutiri de taxe.

Beneficii în domeniul Sănătății:

● Furnizarea de servicii medicale și de spitalizare cu prioritate, fără o listă de așteptare;

● Medicamente pe bază de rețetă gratuite, conform listei adoptate de către Consiliul de Miniștri;

● Proteze gratuite (cu excepția membrelor artificiale sau protezelor dentare realizate din materiale străine scumpe);

● Prioritate în obținerea de sejururi în sanatorii și centre de vacanță.

Beneficii sociale:

● Dreptul de admitere în centrele de asistență socială, fără o listă de așteptare;

● Dreptul de a obține pe durata șomajului, suma lunară de 100% din salariul mediu (până la 5 luni pe an).

Beneficii de transport și de comunicare:

● Transport gratuit cu autobuzul și feroviar într-un oraș sau o regiune (în funcție de locul de reședință) și transport gratuit cu autobuzul interurban, transportul feroviar și pe apă;

● Transport gratuit de întoarcere (o dată la 2 ani) sau 50% reducere la transportul de întoarcere (o dată pe an) pe calea aerului, a apei, feroviar și rutier;

● 50% reducere pentru conectarea unei linii telefonice;

● 50% reducere la tarifele telefonice pentru convorbiri locale.

Alte beneficii:

● Reducere la credite pentru construirea sau achiziționarea unui apartament, teren de agrement sau casa de vară;

● Dreptul de a obține locuință socială fără o listă de așteptare;

● Dreptul de a obține un titlu de proprietate, în mod gratuit, pentru o parte din spațiul ocupat, cu suprafața de 20 m^2 pentru fiecare veteran și fiecare membru care nu muncește al familiei sale.

● Reducere de 50% la taxele locale (invalizii din primul și al doilea grup sunt complet scutiți de aceste taxe);

● Renovarea gratuită a unui apartament ocupat;

● Înscrierea fără examen de admitere în instituțiile de învățământ superior, școlile gimnaziale și la cursuri, cu dreptul la o bursă.

Asistență socială pentru membrii de familie ai persoanelor care au murit în serviciul militar și pentru alte categorii de cetățeni care au avut de suferit în timpul Marelui Război pentru Apărarea Patriei.

BULGARIA

Acte normative relevante:

- Legea din 10 decembrie 1998 privind "*veteranii de război*";
- Ordonanța Consiliului de Miniștri nr. 168 din 16 august 1998, privind Legea "*veteranilor de război*", cu modificările ulterioare, ultima modificare - 7 aprilie 2000.

În conformitate cu Legea "*veteranilor de război*", veteran de război este o persoană care, în timpul serviciului, a participat direct la activitățile militare pentru apărarea intereselor naționale ale Bulgariei și pentru protejarea independenței țării. Categoria de veteran de război este acordată de Ministerul bulgar al Apărării. Acordarea statutului de invalid de război sau invalid militar se face la recomandarea unei Comisii Medicale Centrale sau Regionale.

Drepturile și beneficiile veteranilor

Veteranii care muncesc:

● În scopul stabilirii duratei vechimii în muncă a unei persoane, pentru a stabili dreptul acesteia la pensie de vechime în muncă, se ia în considerare și perioada de război, înmulțită cu trei.

Beneficiile privind pensiile de vechime în muncă și pensiile de dizabilitate:

● Invalizilor de război și invalizilor militari li se acordă pensie de invaliditate sau suplimente de pensii, conform următoarelor grupe de indexare periodică:

- grupa I – până la 72 leva;
- grupa II - până la 51 leva;
- grupa III - până la 46 leva.

Un veteran de război primește pensie de vechime în muncă (de invaliditate) în valoare de 50% din pensia socială, care în prezent este de 23 de leva.

Beneficii în domeniul Sănătății:

● 75% reducere pentru medicamente (pentru cele aprobate de Ministerul Sănătății);

● O dată pe an - vacanță sau tratament la centrele de vacanță și sanatoriile administrate de Ministerul de Interne, Ministerul Transporturilor și Institutul Național de Asigurări – pentru care plătesc doar 25% din costuri;

● În plus, invalizii de război și invalizii militari beneficiază de tratament gratuit la spitale administrate de Ministerul de Interne.

Beneficii sociale:

● Prioritate la admiterea în centrele rezidențiale de asistență socială administrate de stat - contra plății sumei de 30% din pensia de vechime (de invaliditate);

● Odată pe an, veteranii militari și veteranii de război primesc indemnizații în valoare de 150 până la 300 de leva, în funcție de grup;

● În plus, persoanele aflate într-o situație deosebit de dificilă pot primi o alocație din partea sindicatelor.

Beneficii de transport și de comunicare:

● Transport gratuit, feroviar și cu autobuzul, în provincia în care aceștia sunt înregistrați;

● Odată pe an, transport de întoarcere cu trenul sau pe apă în orice loc din Bulgaria și cu autobuzul în orice loc care nu are nicio legătură feroviară;

● Transport public municipal gratuit pe întreg teritoriul țării;

● Un invalid militar sau de război din prima grupă are dreptul la 200 minute de convorbiri telefonice gratuite.

Asistență socială pentru membrii de familie ai veteranilor:

● În ceea ce privește **beneficiile asociate pensiilor de vechime în muncă și de dizabilitate**, în cazul în care soția unui veteran nu muncește, ea primește 50% din pensia soțului ei;

● În cazurile deosebit de dificile, un membru al familiei poate primi, o dată pe an, un beneficiu social în valoare de 100 de leva.

Alte beneficii:

● Un deținător al ordinului militar "Pentru curaj" are dreptul la trei călătorii gratuite de întoarcere cu trenul sau pe apă în orice loc din Bulgaria și cu autobuzul în orice loc care nu are nicio legătură feroviară;

REPUBLICA CEHĂ

Acte normative relevante:

Primul act normativ este Legea din 19 decembrie 1946 privind "*Militarii Armatei cehoslovace în străinătate și alți participanți la Lupta Națională pentru Eliberare*" (Legea nr. 255/1946, modificată prin Legea nr. 101/1946).

La data de 9 aprilie 2002, Parlamentul ceh a adoptat noua lege nr. 170/2002 privind *„veteranii de război"* (Legea nr. 170/2002).

În conformitate cu legea menționată mai sus, *veteran de război* este un cetățean al Republicii Cehe care, în calitate de militar, a efectuat serviciul militar în mod continuu pe durata minimă de 30 de zile calendaristice într-o zonă de conflict militar sau operațiuni internaționale de menținere a păcii sub patronajul unei organizații internaționale în care Republica Cehă este membru. În cazul în care conflictul militar sau operațiunea de menținere a păcii a durat mai puțin de 30 de zile, se consideră că perioada serviciului solicitat a fost

îndeplinită în totalitate. Condiția se consideră îndeplinită, de asemenea, în cazul în care un militar a suferit vătămări corporale reale în timpul operațiunilor sau în timpul activităților direct legate de sarcinile lor sau în cazul în care au acționat într-un mod excepțional și meritoriu.

Un veteran de război este, de asemenea, un cetățean al Republicii Cehe, care a participat la lupta națională de eliberare în perioada cuprinsă între 1939 și 1945 și a primit un certificat în conformitate cu Legea nr. 255/1946 secțiunea 1.d (pentru partizani cehoslovaci), 1.e. (pentru cei care au participat de cel puțin 3 luni, la activitățile mișcărilor străine sau naționale pentru eliberarea Republicii Cehoslovacia sau în revolta slovacă națională. În cazul revoltei slovace, perioada solicitată se consideră îndeplinită chiar dacă nu a fost îndeplinită în fapt, în cazul în care persoana în cauză sau familia sa a decedat, a suferit un vătămări corporale reale sau a fost privat de libertate) sau 1.f. (pentru cei care au participat la revolta din mai 1945).

Drepturile și beneficiile veteranilor

Beneficiile privind pensiile de vechime în muncă și pensiile de dizabilitate:

● Veteranii de război nu primesc niciun supliment la pensiile de vechime în muncă și pensiile de dizabilitate.

Beneficii în domeniul Sănătății:

● Îngrijire medicală gratuită, dar medicamentele trebuie plătite;

● O indemnizație în valoare de 8.000 CZK, pentru a acoperi un tratament la sanatoriu subvenționat;

● O indemnizație în valoare de 13.000 CZK, pentru a acoperi un tratament la sanatoriu nesubvenționat;

Beneficii sociale:

● O indemnizație în valoare de 10.000 CZK, pentru ședere pe termen scurt într-un centru rezidențial de îngrijire socială;

● O indemnizație pentru soții/soțiile persoanelor autorizate să stea într-un centru rezidențial de îngrijire socială;

● O indemnizație în valoare de până la 6.000 CZK, pentru o vacanță în străinătate de minim 7 zile;

● O indemnizație în valoare de până la 3.000 CZK, pentru o vacanță în țară de minim 6 zile.

Beneficii de transport și de comunicare:

● Invalizii de război beneficiază de reduceri la transport comparabile cu cele de care beneficiază ceilalți invalizi;

● Persoanele peste 70 de ani pot călători gratuit cu transportul municipal în comun și au reduceri pentru călătoriile feroviare sau cu autobuzul.

Alte beneficii:

● Dreptul de a purta uniformă militară;

● Posibilitatea de a organiza înmormântarea conform ritualului militar.

ESTONIA

Acte normative relevante:

Nu există acte normative în Estonia referitoare la veterani, invalizi de război sau victimele războiului care să le acorde un statut special, similare cu cele existente în alte țări.

În conformitate cu Legea privind Pensiile de Stat, anumitor categorii de persoane li se acordă beneficii speciale, conform următoarelor specificații:

- Persoanele care au fost în exil sau în închisori;
- Persoanele care au participat la Războiul de Independență 1918-1920;
- Persoanele care au participat la al doilea război mondial în diviziile estoniene ale Armatei Germane;
- Persoanele care au luptat în divizii de auto-apărare;
- Foștii deținuți din lagărele de concentrare și ghetouri;

- Persoanele angajate în batalioanele de muncă și construcții între 1941-1942;
- Persoanele care au fost strămutate de către germani din insula Saaremaa și forțate să se stabilească în Reich.

Drepturile și beneficiile veteranilor

Veteranii care muncesc:

Legea privind Pensiile de Stat din Estonia prevede condiții favorabile pentru calcularea vechimii în muncă la pensie:

● timpul petrecut pe nedrept în detenție de o persoană reabilitată, într-o instituție penală sau în exil, se înmulțește cu trei;

● timpul petrecut de o persoană ca prizonier de război sau într-un lagăr de concentrare sau ghetou în timpul celui de-al doilea război mondial, sau într-un batalion de muncă și construcții, sau într-o unitate de muncă și construcții între 1941-1942, se înmulțește cu trei;

● timpul de când o persoană reabilitată a fost eliberată din detenția unei instituții penale sau de când a revenit din exil, până în momentul în care i-a fost acordată permisiunea de a se stabili în Estonia și timpul de când unei persoane i-a fost luat în mod ilegal dreptul de a trăi în Estonia, se înmulțește cu 1,5;

● în cazul unei persoane care a fost supusă strămutării forțate, timpul până la momentul stabilirii în Estonia, dar nu mai târziu de 31 decembrie 1946, se înmulțește cu trei;

Beneficiile privind pensiile de vechime în muncă și pensiile de dizabilitate:

● Un supliment de 10% se adaugă la pensiile participanților la cel de-al doilea război mondial, 20% pentru incapacitatea de muncă a persoanelor reabilitate care au fost reprimate în mod ilegal și care au fost ținute în detenție sau în exil, pentru persoanele deținute ca prizonieri de război sau aflate în lagăre de concentrare sau ghetouri în timpul celui de-al doilea război mondial, și 100%

supliment de pensie se adaugă la pensiile de vechime în muncă ale celor care au participat la Războiul de Independență 1918-1920;

● persoanele care se încadrează la mai multe dintre suplimentele de pensii enumerate mai sus, au dreptul să aleagă să primească un singur supliment dintre acestea.

POLONIA

Acte normative relevante:

- Legea din 29 mai 1974 *"Cu privire la beneficiile pentru invalizii de război, veteranii militari și familiile lor";*
- Legea din 24 ianuarie 1991 *"Cu privire la veteranii de război și anumite persoane care au căzut victime ale represiunilor de război și post-război".*

În conformitate cu Legea din 24 ianuarie 1991 *"veterani de război sunt considerate acele persoane care au participat la războaie, acțiuni militare și revolte naționale ca membri ai formațiunilor sau organizațiilor militare care au luptat pentru suveranitatea și independența Poloniei ".*

Legea acordă drepturi și beneficii pentru:

● *Veteranii de război* - persoane care, între 1914-1956, au participat la lupte militare pentru independența Poloniei în calitate de militari în formațiuni militare poloneze sau aliate, obișnuite sau conspirative;

● *Cei care, între 1939-1945 au desfășurat activități considerate egale cu activitățile de veterani* - aceasta îi include pe cei care au oferit adăpost persoanelor pentru ascunderea cărora ar fi putut primi pedeapsa cu moartea, profesori implicați în educația secretă, membrii conspirațiilor civile și victimele din decembrie 1970;

● *Persoane reprimate* - victime ale represiunilor cele mai severe, din partea Germaniei, Rusiei și Polonei în perioada 1939-1956;

● *Rudele veteranilor de război și victimelor represiunilor care au decedat.*

Drepturile și beneficiile veteranilor

Veteranii care muncesc:

● Dreptul la 10 zile de concediu suplimentare;

● Procedură diferită de reziliere a contractelor de muncă;

● Dreptul de a ieși la pensie anticipat - femeile la 55 de ani, bărbații la 65 de ani, invalizii de război din primul și al doilea grup – 50, respectiv 55.

Beneficiile privind pensiile de vechime în muncă și pensiile de dizabilitate:

● Perioada de activitate a veteranilor sau perioada de represiune, înmulțită cu doi, se consideră perioadă de vechime în muncă la calculul pensiei;

● suplimentele bănești lunare: supliment pentru veterani (143.53 PLN), supliment de compensare (15 % din suplimentul pentru veterani) și alocația pentru alimentarea cu energie electrică (97,43 PLN) care se acordă, de asemenea, persoanelor care nu au dobândit drepturi la pensie de vechime în muncă sau de pensie de invaliditate și care nu beneficiază de remunerație pentru muncă, începând cu vârsta de 55 de ani (femei) sau 60 (bărbați);

● Pensie de invaliditate pentru invalizii de război (1.424,66 – 1.775,89 PLN).

Beneficii în domeniul Sănătății:

● Dreptul la dispozitive ortopedice gratuite, mijloace de ajutor medical și dispozitive tehnice terapeutice, pe bază de prescripție de la un medic care reprezintă sistemul de asigurări de sănătate publică (acest lucru este valabil pentru invalizii de război și invalizii militari);

● Dreptul la medicamente gratuite pe bază de rețetă (acest lucru este valabil pentru invalizii de război și invalizii militari).

Beneficii sociale:

● Dreptul de a beneficia de sprijin financiar din partea Fondului de Stat pentru Veterani;

● Dreptul de a obține un loc în Centrele Rezidențiale de Asistență Socială, inclusiv în "Casele de Veterani";

● Prioritate de acces la asistența socială locală.

Beneficii de transport și de comunicare:

● 37 % reducere pentru transportul cu mijloacele de transport în comun (trenuri interne și autocare interurbane ordinare), în timp ce invalizii de război din primul grup se bucură de o reducere de 78 % (aceasta include autobuzele rapide);

● reducere de 50 % pentru transportul public municipal, în timp ce invalizilor de război li se acordă o reducere de 100 %.

Alte beneficii:

● scutirea invalizilor de război de la plata taxelor de radio și de televiziune;

● rambursarea a 50 % din sumele plătite de invalizii de război din primul și al doilea grup pentru asigurarea auto obligatorie și asigurarea auto Casco.

Drepturile și beneficiile rudelor veteranilor de război și victimelor represiunilor care au decedat:

Beneficiile privind pensiile de vechime în muncă și pensiile de dizabilitate:

● Alocație lunară pentru alimentarea cu energie electrică (97,43 PLN) și supliment de compensare (21,53 PLN);

● Dreptul la pensie de urmaș pentru invalizii de război decedați (se aplică și altor membri ai familiei invalizilor decedați).

Beneficii în domeniul Sănătății:

● Dreptul la medicamente gratuite pe bază de rețetă (acest lucru este valabil pentru văduve și văduvi ale invalizilor de război);

● Dreptul la sau dispozitive ortopedice gratis sau cu preț redus, mijloace de ajutor medical și dispozitive tehnice terapeutice rețetă (acest lucru este valabil pentru văduve și văduvi ale invalizilor de război)

Beneficii sociale:

● Dreptul de a beneficia de sprijin financiar din partea Fondului de Stat pentru Veterani.

SLOVACIA

Acte normative relevante:

- Legea nr. 255 din 19 decembrie 1946, *„cu privire la militarii armatei cehoslovace în străinătate și alți participanți la lupta Națională pentru Eliberare”;*
- Legea nr. 305/1999 din 1 decembrie 1999 *„cu privire la compensațiile acordate pentru deportare și încarcerare în lagărele de prizonieri de război și lagărele de concentrare”;*
- Legea nr. 105 din 31 ianuarie 2002 *„Cu privire la acordarea unei singure indemnizații pentru militarii din armata cehoslovacă sau din armate străine aliate și activiștii mișcării naționale de rezistență din 1939-1945”;*
- Legea nr. 463 din 23 octombrie 2003 *„Cu privire la veteranii de război și pentru modificarea Legii nr. 328/2002 privind asigurările sociale pentru polițiști și soldați, precum și cu privire la modificarea și completarea unor dispoziții ale anumitor legi”.*

În conformitate cu definiția prevăzută în legile menționate mai sus, veteranii sunt persoane care sunt cetățeni ai Republicii Slovacia, care locuiesc permanent pe teritoriul său și care:

● timp de cel puțin 90 de zile au fost în serviciul militar în afara Republicii Slovacia, în calitate de participanți în cadrul forțelor militare ale Republicii Slovacia sau ca participanți la forțele militare al căror succesor legal este Republica Slovacia, sau ca participanți la misiunile periodice de investigații

sau operațiunile de război , sau în serviciul militar conform unui acord internațional privind apărarea comună împotriva unui invadator;

● începând cu 14 martie 1939 au fost soldați profesioniști ai armatei cehoslovace și, în perioada cuprinsă între 14 martie 1939 și 8 mai 1945, au participat la lupta pentru eliberare;

● în perioada cuprinsă între 1939 și 1945 au participat la lupta de eliberare:

1. militari din armata cehoslovacă în străinătate sau persoane care au activat în armata cehoslovacă, sub rezerva unor dispoziții distincte;
2. militari ai armatei unite;
3. militari din prima armată cehoslovacă din Slovacia;
4. partizanii sau participanții cehoslovaci la răscoala poporului cehoslovac din luna mai 1945, care au fost răniți sau a căror sănătate a avut de suferit ca urmare a participării acestora la răscoală;

● voluntarii cehoslovaci în Spania în 1936-1939.

Drepturile și beneficiile veteranilor:

Beneficiile privind pensiile de vechime în muncă și pensiile de dizabilitate:

● Dreptul la un supliment în valoare de 5 % până la 10 % din pensia de vechime în muncă sau pensia de dizabilitate, în funcție de grupa în care a fost clasificată o anumită persoană.

Beneficii în domeniul Sănătății:

● Îngrijire medicală gratuită, inclusă în asigurare;

● Majoritatea medicamentelor eliberate în mod gratuit sau contra unei plăți minime;

● Membre artificiale, proteze dentare și dispozitive ortopedice oferite în mod gratuit;

● Ședere gratuită în centrele de sănătate.

Beneficii de transport și de comunicare:

- Transport gratuit pe calea ferată, cu autobuzele interurbane și transportul municipal în comun;
- Scutirea de la plata abonamentului telefonic lunar și 75 % reducere pentru instalarea unei linii telefonice.
- Scutirea de la plata lunară a abonamentului de radio și de televiziune.

Alte beneficii:

- Scutirea de la plata taxei pentru suprafața alocată în exces în apartamente de stat și cele sociale.

Drepturile și beneficiile rudelor veteranilor decedați

Legea se aplică și văduvelor / văduvilor persoanelor decedate care ar avea dreptul să primească prestațiile menționate anterior, cu condiția ca persoanele în cauză să fi fost căsătorite la momentul când soțul era în luptă.

UCRAINA

Acte normative relevante:

- Legea nr. 45 din 22 octombrie 1993 de *„Cu privire la statutul veteranilor de război și garanții de asigurare socială”*. Legea a fost modificată de zece ori. Ultima modificare a fost făcută la data de 21 noiembrie 2002. În conformitate cu această lege, veteranii de război sunt persoane care au luat parte la lupta pentru Apărarea Patriei lor sau în acțiuni militare pe teritoriile altor state și ei includ participanții la acțiuni militare, invalizii de război și participanții la război.

- *Participanții la acțiuni militare* - includ persoanele care, în timpul războiului civil, au servit în armata rusă activă, în diviziuni partizane, organizații conspirative și în formațiunile organelor de securitate, militarii din Batalioanele de „istrebiteli” care au luat împotriva organizațiilor ilegale pe teritoriul URSS, persoanele care au îndeplinit misiuni pentru

armată în zonele de frontieră, militari ai armatei răscoalei din Ucraina care au luptat cu germanii, minori - victime ale represiunilor autorităților germane. În plus, soldații care au luptat în Afganistan sau care au participat la misiuni de menținere a păcii.

● *Invalizii de război* - includ persoane care au fost schilodite ca urmare a unei acțiuni militare pentru apărarea Patriei, în timpul activităților pe teritoriile altor state, în timpul dezactivării minelor, participării la acțiuni de salvare la Cernobâl (și altele). Copiii cu vârsta de până la 14 ani, care au fost schilodiți, ca urmare a represiunilor germane.

● *Participanții la război* - includ persoane care erau în serviciul militar în timpul Războiului Civil, care au lucrat în spatele armatei și cărora le-au fost acordate ordine și medalii ale URSS. Aceia care, între 1941-1945, au sprijinit în mod voluntar armata și partizanii. Persoanele care, între 1941-1945, au fost victime ale represiunilor autorităților ruse, persoanele strămutate forțat de către autoritățile de ocupație și prizonierii din lagărele naziste și ghetouri.

Drepturile și beneficiile veteranilor

Veteranii care muncesc:

● Dreptul de a-și lua concediu în orice moment și dreptul la un concediu fără plată de 2 săptămâni;

● Dreptul la un loc muncă în caz de reorganizare sau de lichidare a actualului loc de muncă.

Beneficiile privind pensiile de vechime în muncă și pensiile de dizabilitate:

● dreptul la pensii de vechime în muncă și pensii de invaliditate.

Beneficii în domeniul Sănătății:

● Medicamente gratuite pe bază de rețetă;

● O dată pe an, ședere gratuită într-un sanatoriu;

● Gratuitate la proteze dentare (cu excepția protezelor dentare din metale scumpe); invalizii de război primesc toate membrele artificiale și protezele dentare gratuit;

● Prioritate la admiterea în clinicile medicale, prioritate în farmacii și spitale.

Beneficii sociale:

● Plata unei indemnizații pentru incapacitate temporară de muncă la valoarea de 100 % din salariul mediu;

● Alocarea unui apartament, fără o listă de așteptare;

● Admiterea, fără o listă de așteptare, în centrele rezidențiale de îngrijire socială și ședere gratuită astfel de centre.

Beneficii de transport și de comunicare:

● Transport gratuit cu mijloacele municipale de transport, precum și în zonele rurale cu autobuzul, transport gratuit pe liniile de cale ferată suburbane, transport gratuit cu autocarul și transport gratuit pe apă în zona de reședință;

● O dată la doi ani – transport gratuit (retur) sau o dată pe an – 50 % reducere la transportul pe calea ferată, rutier, pe apă și aerian;

● 20-100 % reducere pentru conectarea unei linii telefonice și 50 % reducere pentru abonamentul de telefon.

Alte beneficii:

● Scutirea de la impozite pe venit, terenuri și mijloace de transport;

● Intrarea liberă, fără examen de admitere, la instituțiile de învățământ superior și prioritate la admiterea în școlile profesionale, tehnice și pentru cursuri de formare profesională;

● Renovarea gratuită a caselor și apartamentelor;

● Dreptul la un împrumut pentru construcția unui imobil, în termeni și condiții avantajoase;

● Transfer de proprietate gratuit pentru spațiile de locuit ocupate de un veteran;

● 50 până la 100 % reducere la serviciile pentru apartamente și locuințe sociale.

Beneficiile privind pensiile de vechime în muncă și pensiile de dizabilitate:

● Pensie de urmaș.

Beneficii în domeniul Sănătății:

● Medicamente gratuite pe bază de rețetă;

● O dată pe an, ședere gratuită într-un sanatoriu;

● Gratuitate la proteze dentare (cu excepția protezelor dentare din metale scumpe);

● Prioritate la admiterea în clinicile medicale, prioritate în farmacii și spitale.

Beneficii sociale:

● Plata unei indemnizații pentru incapacitate temporară de muncă la valoarea de 100 % din salariul mediu;

● Alocarea unui apartament, fără o listă de așteptare;

Beneficii de transport și de comunicare:

● Transport gratuit cu mijloacele municipale de transport, precum și în zonele rurale cu autobuzul, transport gratuit pe liniile de cale ferată suburbane, transport gratuit cu autocarul și transport gratuit pe apă în zona de reședință;

● O dată la doi ani – transport gratuit (retur) sau o dată pe an – 50 % reducere la transportul pe calea ferată, rutier, pe apă și aerian;

● 20-50 % reducere pentru conectarea unei linii telefonice și 50 % reducere pentru abonamentul de telefon.

Alte beneficii:

● Scutirea de la impozite pe venit, terenuri și mijloace de transport;

● 50 % reducere la serviciile pentru apartamente și locuințe sociale.

● Dreptul la un împrumut pentru construcția unui imobil, în termeni și condiții avantajoase;

● Renovarea gratuită a caselor și apartamentelor.

Veterani decorați cu ordine și medalii de război:

În conformitate cu Legea *„Cu privire la pensiile pentru merite deosebite în Ucraina”* din 1 iunie 2000, cu amendamentele ulterioare din 11 iulie 2002, persoanele decorate cu înalte ordine de război sau cu patru sau mai multe ordine de rang inferior, primesc suplimente la pensiile de vechime în muncă. De exemplu, persoanele cărora le-au fost au fost acordate următoarele ordine: *Erou al Ucrainei* sau *Erou al URSS* primesc o pensie mărită cu 40 %, persoanele recompensate cu patru sau mai multe medalii *„Pentru Curaj”* sau medalii *Ushakov* - primesc o pensie mărită cu 37 %, veterani ai Marelui Război Patriotic, recompensați în timpul acțiunii militare cu: 2 sau 3 ordine, trei medalii *„Pentru curaj”* sau medalii *Ushakov* - primesc o pensie mărită cu 34%, iar cei răsplătiți cu o singură medalie *„pentru Curaj”* sau medalia *„Ushakov”* - primesc o pensie mărită cu 33 %.

UNGARIA

Acte normative relevante:

Există un număr relativ mare de legi și decrete relevante datând încă din anii 1930.

Cele mai semnificative sunt *Legea XLV/1004 privind îngrijirea persoanelor invalide de război și Decretul Guvernamental 113/1994.* Cele două acte normative se aplică următoarelor categorii de militari și civili care murit sau au devenit invalizi în cursul acțiunii militare și rudelor acestora:

- serviciul militar în timpul războaielor mondiale I si II, inclusiv captivitatea și serviciul de muncă pentru armată;
- serviciul militar pentru militarii profesioniști și cei chemați la oaste înainte de 31 martie 1945;

● prizonierii de război, inclusiv persoanele civile în serviciu și civilii duși în lagăre de detenție;

● servicii de muncă, inclusiv munca forțată. Munca obligatorie pentru armată prestată de civili.

Legea XLIII, 1991, privind înființarea Medaliei Comemorative și a Certificatului Comemorativ 1956, constituie un alt act normativ relevant. Medalia comemorativă a fost înființată în scopul de a recunoaște meritele dobândite în slujba națiunii și în apărarea patriei în timpul revoluției și a luptei pentru libertate din octombrie, 1956. Aceasta este acordată următoarelor categorii de persoane:

● care au luptat cu arme la revoluție și în lupta pentru Ungaria independentă și democratică;

● a căror libertate personală a fost limitată din cauza susținerii ideilor din 1956;

● (post-mortem), care și-au sacrificat viața în timpul revoluției și a luptei pentru libertate în 1956 sau mai târziu.

Certificatul Comemorativ este acordat celor care au jucat un rol important în diverse organizații și organisme revoluționare și celor care au jucat un rol important în supraviețuirea ideilor din 1956.

Drepturile și beneficiile veteranilor

Beneficiile privind pensiile de vechime în muncă și pensiile de dizabilitate:

Invalizii de război sunt clasificați în categorii de la I la V, în funcție de gradul pierderii capacității lor de muncă. Alocația lunară se stabilește în procente din pensia minimă:

● Categoria I : 150 %

● Categoria II : 135 %

● Categoria III : 120 %

● Categoria IV : 95 %

● Categoria V : 70 %.

În cazul în care un invalid de război nu are niciun alt venit, indemnizațiile menționate anterior sunt majorate cu cuantumul pensiei minime. Există cote suplimentare în cazul în care un invalid de război are copii sau are nevoie de îngrijire constantă din motive de sănătate.

Beneficii în domeniul Sănătății:

● Gratuit: tratament medical de bază, spitalizare, îngrijire dentară;

● Echipamente terapeutice.

Beneficii sociale:

● Gratuit: cazare într-o instituție rezidențială de asistență socială de stat.

Beneficii de transport și de comunicare:

● Transport public gratuit;

● Invalizii de război au beneficii atunci când cumpără o mașină adaptată pentru persoanele cu handicap.

Alte beneficii:

● Contribuție la costurile de înmormântare: pensia minimă pe două luni;

● Abonament tv gratuit;

● Folosință gratuită a unei tarabe în piață;

● Invalizii de război au beneficii atunci când aplică pentru licența de antreprenor.

Protecția socială pentru membrii de familie ai veteranilor:

● Văduvele de război: indemnizație lunară în plus față de alte venituri și scutiri de taxe: 75 % din pensia minimă. În cazul în care ea nu are alte venituri, o indemnizație lunară suplimentară egală cu pensia minimă;

● Alocație lunară pentru orfanii de război: 30 % din pensia minimă, independent de orice alt tip de asistență sau indemnizații;

- Persoanele aflate în întreținerea invalizilor de război și victimelor de război: părinți, bunici, frați și surori, cu vârsta peste 60 de ani: indemnizație de 30 % din pensia minimă.

Autonomiile locale au propriile lor decrete privind asistența socială a invalizilor de război, în plus față de beneficiile și indemnizațiile enumerate mai sus. Aceste decrete locale diferă de la un loc la altul și completează legile și decretele centrale, prevăzând asistență suplimentară pentru invalizii de război dintr-o anumită localitate.

Capitolul 5. JURISPRUDENȚĂ RELEVANTĂ

1. Decizii ale Curții Europene a Drepturilor Omului

CAUZA STRĂCHINARU împotriva ROMÂNIEI

(Cererea nr. 40263/05)

STRASBOURG

21 februarie 2008

DEFINITIVĂ

21/05/2008

Hotărârea devine definitivă în condiţiile prevăzute în art. 44 alin. (2) din Convenţie. Poate suferi modificări de formă.

In cauza Străchinaru împotriva ROMÂNIEI,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secţia a III-a), statuând în cadrul unei camere formate din:

Boštjan M. Zupančič, preşedinte,

Corneliu Bîrsan,

Elisabet Fura-Sandström,

Alvina Gyulumyan,

Egbert Myjer,

Ineta Ziemele,

Isabelle Berro-Lefèvre, judecători,

şi Santiago Quesada, grefier de secţie,

după ce a deliberat în camera de consiliu, la 31 ianuarie 2008,

a pronunţat următoarea hotărâre, adoptată la aceeaşi dată:

PROCEDURĂ

1. La originea cauzei se află cererea (nr. 40263/05) introdusă împotriva României, prin care sesizat Curtea la 2 noiembrie 2005 în temeiul articolului 34 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale (Convenţia).

2. Guvernul român (« Guvernul ») este reprezentat de agentul său, dl. R. H. Radin, din cadrul Ministerului afacerilor externe.

3. La 21 iunie 2006, Curtea a decis să comunice Guvernului plângerile făcute în baza articolului 6 § 1, în ceea ce priveşte dreptul de acces la un tribunal, şi 1 din Protocolul nr. 1. Prevalându-se de dispoziţiile din articolul 29 § 3, a decis că admisibilitatea şi fondul cauzei vor fi examinate împreună.

ÎN FAPT

I. **CIRCUMSTANŢELE CAUZEI**

4. Reclamantul s-a născut în 1920 şi locuieşte în Bucureşti.

A. Darea în proprietate a unui teren reclamantului

5. La 3 mai 1999, reclamantul, veteran de război, a introdus o acţiune în contencios administrativ împotriva Consiliului General din Bucureşti (« Consiliul General »), solicitând darea în proprietate a unui teren, conform articolului 13 lit. b) din Legea nr. 44/1994 privind veteranii de război şi drepturile invalizilor şi văduvelor de război (« Legea nr. 44/1994 »).

6. Printr-o decizie din 27 aprilie 2000, Curtea de apel din Bucureşti a admis acţiunea reclamantului. Curtea de apel a declarat că reclamantul îndeplineşte cerinţele din articolul 13 din Legea nr. 44/1994 şi că trebuia să beneficieze de drepturile astfel prevăzute. Aceasta a considerat că Consiliul General nu a prezentat documente justificative prin care să demonstreze lipsa de teren disponibil pe teritoriul administrativ din oraşul Bucureşti, fie că este vorba

de teren intravilan, sau în zona agricolă. Astfel, condamnă Consiliul General la punerea în aplicare a drepturilor reclamantului prevăzute în articolul 13 lit. b) şi 21 din Legea nr. 44/1994.

7. Printr-o decizie din 16 februarie 2001, Curtea supremă de justiţie a respins ca nefondat recursul Consiliului General contra deciziei din 27 aprilie 2000, devenită definitivă.

B. Demersurile în vederea executării deciziei din 27 aprilie 2000

a) Cererile adresate Consiliului General

8. În 2001 şi 2002, reclamantul a cerut de mai multe ori Consiliului General şi primăriei Bucureşti (« primăria ») executarea deciziei din 27 aprilie 2000.

9. Printr-o scrisoare din 8 aprilie 2002, cu referire la o cerere anterioară, a reclamantului, primăria îl invita pe acesta să furnizeze o copie legalizată a deciziei amintite mai sus.

10. La 14 mai 2002, reclamantul a trimis copia deciziei primăriei. Totuşi, cererea sa a rămas fără urmări.

b) Cerere de stabilire a obligaţiei

11. Printr-o decizie din 13 mai 2003, Curtea de apel din Bucureşti a admis cererea reclamantului introdusă la 7 aprilie 2003, şi a cerut Consiliului General să îi achite suma de 1 000 000 lei vechi (« ROL ») pe zi de întârziere până la executarea deciziei din 27 aprilie 2000.

12. Printr-o decizie din 29 aprilie 2004, Curtea supremă de justiţie a respins ca nefondat recursul Consiliului General contra deciziei din 13 mai 2003.

13. În cadrul acestei proceduri, Consiliul General a arătat că refuzul de a executa decizia se datora unei imposibilităţi obiective, întrucât nu deţinea terenuri disponibile pentru ale pune în posesia reclamantului. Curtea supremă de

justiţie a judecat că acest aspect a fost tranşat cu titlu definitiv de tribunalele care s-au pronunţat asupra cererii reclamantului pe baza legii nr. 44/1994, care au decis că Consiliul General nu şi-a demonstrat declaraţiile.

c) Cerere de sesizare – atribuire

14. Printr-o decizie din 5 mai 2005, statuând în ultimă instanţă, Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie a respins cererea reclamantului, privind poprirea asupra contului primăriei deschis la trezorerie pentru suma de 1 264 000 000 ROL, reprezentând obligaţia fixată de decizia din 13 mai 2003 a Curţii de apel din Bucureşti. Aceasta a considerat că reclamantul nu putea solicita executarea forţată, fără să fi introdus o acţiune cu evaluarea prejudiciului suferit prin ne-executare şi convertirea obligaţiei în daune-interese compensatorii.

d) Alte demersuri ale reclamantului

15. La 12 iulie 2005, reclamantul a solicitat din nou primăriei punerea în posesie cu un teren, în conformitate cu decizia din 27 aprilie 2000.

16. La 6 septembrie 2005, făcând referire la informaţiile furnizate de direcţia de recensământ imobiliar şi de cadastru, primăria a informat reclamantul că pe teritoriul administrativ al oraşului Bucureşti nu exista nici un teren disponibil care să permită executarea deciziei. Aceasta a indicat reclamantului că, conform articolului 13 § 2 din legea nr. 44/1994 republicată, putea solicita achitarea unei sume reprezentând contravaloarea terenului reclamat, şi îi recomanda să facă o cerere în acest sens pe lângă primăria sectorului doi din Bucureşti.

17. În observaţiile sale ca răspuns la cele prezentate de Guvern asupra acceptabilităţii şi fundamentării cererii, reclamantul a trimis Curţii copii după cele două decizii ale Consiliului General din Bucureşti. Prima, datată din 4 mai 2006, vizează concesiunea unui teren de 518 m2 aparţinând domeniului privat al oraşului Bucureşti. Cea de-a doua decizie datează din 1 iunie 2006, şi priveşte

transferul unui teren de 2 682 m2 din domeniul public al oraşului Bucureşti şi schimbul acestui teren cu un altul, aparţinând unei societăţi comerciale.

18. reiese din elementele din dosar că decizia din 27 aprilie 2000 rămâne, până în prezent, ne-executată.

II. **DREPT INTERN PERTINENT**

19. La data la care Curtea de apel din Bucureşti a dat decizia din 27 aprilie 2000, articolul 13 din legea nr. 44/1994, privind prezenta cauză, era următorul:

« 1. »Veteranii de război, (...), beneficiază de următoarele drepturi (...):

a) (...);

b) cei decoraţi cu Ordinul „Steaua României" (...) vor primi în proprietate 500 mp pentru loc de casa in municipiul, oraşul sau comuna in care domiciliază sau, dacă acest lucru nu este posibil, cu 1 ha teren arabil;

20. Prin Ordonanţa de Urgenţă a Guvernului nr. 215/2000 din 24 noiembrie 2000, a fost adăugat un al doilea paragraf, prevăzând că veteranii de război au dreptul să primească terenuri situate pe teritoriile altor localităţi, dacă nu există teren disponibil în localitatea de domiciliu. Acest paragraf a fost modificat prin legea nr. 167/2002 din 10 aprilie 2002. În forma actuală, articolul 13 arată astfel :

« 1. (...)

2. Dacă punerea în proprietate conform acestei legi nu este posibilă din lipsă de terenuri în localităţile de domiciliu sau în alte localităţi, veteranii de război vor primi o sumă echivalentă pentru terenul pe care îl pot pretinde în baza acestei legi. ».

21. Prin decizia nr. 1301 din 19 august 2004, Guvernul a fixat valoarea despăgubirilor pecuniare care trebuie acordate în caz de lipsă a terenului la 15 640 000 ROL pe hectar de teren.

ÎN DREPT

I. ASUPRA PRESUPUSEI ÎNCĂLCĂRI A ARTICOLULUI 6 § 1 DIN CONVENŢIE

22. Reclamantul susţine că ne-executarea deciziei din 27 aprilie 2000 a Curţii de apel din Bucureşti, confirmată în ultimă instanţă la 16 februarie 2001 prin decizia Curţii supreme de justiţie, a oprit dreptul de acces la un tribunal, conform prevederilor articolului 6 § 1 din Convenţie:

«Orice persoană are dreptul să îi fie ascultată cauza (...) de către un tribunal (...), care va decide (...) contestaţiile asupra drepturilor şi obligaţiilor civile (...)»

A. Asupra acceptabilităţii

23. Curtea constată că plângerea nu este nefondată în baza articolului 35 § 3 din Convenţie. Curtea relevă că aceasta nu se loveşte de nici un motiv de neacceptabilitate. În consecinţă, aceasta trebuie declarată acceptabilă.

B. Pe fond

a) Tezele părţilor

24. Guvernul arată că decizia din 27 aprilie 2000 punea în sarcina autorităţilor două obligaţii alternative: fie atribuie reclamantului un teren intravilan sau un teren în zona agricolă, în funcţie de deosebirile făcute în articolul 13 b) din legea nr. 44/1994 fie, dacă atribuirea terenului se dovedeşte imposibilă, acordarea reclamantului de despăgubiri băneşti, în baza articolului 13 § 2 din această lege.

Guvernul susţine că autorităţile competente se află în imposibilitatea obiectivă de a executa prima obligaţie impusă, din lipsă de terenuri disponibile pe teritoriul administrativ a oraşului Bucureşti. Astfel, făcând referire la scrisoarea primăriei Bucureşti din 8 august 2005, arată că autorităţile s-au

conformat obligaţiei de a informa reclamantul asupra motivelor care au făcut imposibilă executarea acestei obligaţii.

25. Guvernul subliniază că limitarea dreptului reclamantului la accesul la un tribunal ce reiese din imposibilitatea de a executa prima obligaţie nu rupe echilibrul între interesele aflate în joc. În acest sens, susţine că în baza articolului 13 din legea nr. 44/1994, modificată prin legea nr. 167/2002, reclamantului putea obţine despăgubiri băneşti, depunând o cerere în acest sens pe lângă primăria sectorului doi din Bucureşti şi, în funcţie de caz, putea să facă apel la forţa publică pentru a asista la executarea forţată a acestei decizii. Ne-acţionând astfel, reclamantul a pus autorităţile în imposibilitate de a executa decizia din 27 aprilie 2000.

26. Reclamantul respinge această teorie. Acesta arată că decizia din 27 aprilie 2000 impunea autorităţilor locale obligaţia de a-l pune în posesia unui teren de 500 m2 intravilan sau a unui teren de un hectar în zona agricolă, conform articolului 13 b) din legea nr. 44/1994, în vigoare la data deciziei. În acest sens, el estimează cp modificările aduse legii nr. 44/1994 prin legea nr. 167/2002 din 10 aprilie 2002 nu puteau fi luate în considerare în cazul său, întrucât acestea sunt posterioare dăţii deciziei. În fine, reclamantul subliniază faptul că reiese din deciziile Consiliului General din Bucureşti din 4 mai şi 1 iunie 2006, că municipalitatea oraşului Bucureşti deţine terenuri şi că, în consecinţă, autorităţile locale nu se află în imposibilitate de a executa această decizie.

b) Aprecierea Curţii

27. Curtea aminteşte că dreptul la tribunal garantat de articolul 6 protejează atât punerea în aplicare a deciziilor judecătoreşti definitive şi obligatorii care, în cadrul unui Stat care respectă preeminenţa dreptului, nu pot rămâne inoperante în detrimentul unei părţi. În consecinţă, executarea unei decizii nu poate fi împiedicată, invalidată sau întârziată în mod excesiv (a se

vedea, între altele, deciziile Hornsby împotriva Greciei din 19 martie 1997, Culegere 1997 II, pp. 510-511, § 40, Burdov împotriva Rusiei, nr. 59498/00, § 34, 7 mai 2002, şi Ruianu împotriva României, nr. 34647/97, 17 iunie 2003).

28. Curtea admite că dreptul de acces la un tribunal nu poate obliga un Stat să execute orice decizie civilă indiferent de circumstanţe (Sanglier împotriva Franţei, nr. 50342/99, § 39, 27 mai 2003). Totuşi, aminteşte că administraţia constituie un element al Statului de drept, interesul său identificându-se cu cel al bunei administraţii a justiţiei. Or, dacă administraţia refuză sau omite să pune în aplicare sau întârzie aplicarea garanţiilor din articolul 6, procedura pierde atunci orice raţiune de a mai exista (Hornsby, citat anterior, § 41).

29. În această cauză, Curtea observă că prin decizia sa din 27 aprilie 2000, Curtea de apel din Bucureşti a ordonat Consiliului General să atribuie reclamantului drepturile prevăzute prin articolul 13 b) din legea nr. 44/1994. Reclamantul a trebuit să recunoască dreptul de a primi fie un teren de 500 m2 intravilan sau un teren agricol de un hectar. Este drept că părţile sunt în dezacord asupra faptului şi dispoziţiilor acestei decizii, iar modificările ulterioare aduse articolului 13 în special prin legea nr. 167/2002, se aplică pentru executarea obligaţiilor impuse autorităţilor locale prin decizie.

30. Guvernul susţine că decizia din 27 aprilie 2000 dădea autorităţilor locale două alternative. Curtea relevă că în momentul în care a fost dată decizia, legea nr. 44/1994 nu prevedea nici o alternativă pentru autorităţile locale în baza condiţiilor articolului 13 b) din această lege. Mai mult, nu se face nici o menţiune în acest sens în decizie.

31. În ceea ce priveşte legea aplicabilă la momentul deciziei, Curtea consideră că în baza deciziei din 27 aprilie 2000, Consiliul General din Bucureşti trebuia să atribuie reclamantului un teren intravilan de 500 m2 sau, un teren agricol. Pe teritoriul administrativ al oraşului Bucureşti.

Astfel, Curtea nu poate aproba argumentul Guvernului.

32. Curtea arată apoi că la momentul deciziei din 27 aprilie 2000 aceasta nu a fost executată, anulată sau modificată ca urmare a unei exercitări de recurs prevăzută prin lege. Această situaţie continuă din ne-respectarea unei decizii şi care trebuie analizată ca o restricţie la accesul la un tribunal (Sabin Popescu împotriva României, nr. 48102/99, § 66, 2 martie 2004 ; Matheus împotriva Franţei, nr. 62740/00, § 57, 31 martie 2005). Pentru a afla dacă această restricţie este compatibilă cu articolul 6 din Convenţie, trebuie examinate motivele care au făcut autorităţile să nu respecte decizia în cauză.

33. În ceea ce priveşte invocarea de către Guvern a deficitului de terenuri pentru a justifica imposibilitatea de a executa decizia din 27 aprilie 2000, aspect pe care reclamantul în contestă, Curtea relevă că în nici un moment această justificare nu a fost reţinută de jurisdicţiile naţionale în cazuri similare.

Astfel, în decizia din 27 aprilie 2000, Curtea de apel din Bucureşti a judecat ca nefondate presupunerile Consiliului General în ceea ce priveşte deficitul de teren. Între altele, reiese din decizia din 5 mai 2005 a Înaltei Curţi de casaţie şi justiţie privind plângerile reclamantului, că la acea dată Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie considera încă posibilă executarea deciziei din 27 aprilie 2000.

34. În ceea ce priveşte argumentul Guvernului conform căruia, după intrarea în vigoare a legii nr. 167/2002, reclamantul trebuia să depună o cerere la primăria sectorului doi din Bucureşti, pentru a obţine despăgubiri băneşti, Curtea aminteşte că a judecat deja că o prestaţie echivalentă nu poate ţine loc de obligaţia autorităţilor de a furniza o justificare a refuzului lor de a asigura o executare completă şi perfectă a unei decizii definitive (Sabin Popescu, citat anterior, § 76).

35. Curtea reiterează că nu se poate cere unui individ care a obţinut o creanţă de la Stat în baza unei proceduri judiciare, să se angajeze apoi într-o

nouă procedură pentru a obţine reparaţiile intenţionate (vezi, Metaxas împotriva Greciei, nr. 8415/02, § 19, 27 mai 2004 şi Orha împotriva României, nr. 1486/02, § 26, 12 octombrie 2006). La lumina jurisprudenţei, Curtea estimează că, în speţă, autorităţile locale trebuiau să invoce imposibilitatea obiectivă de executare ad litteram a deciziei din 27 aprilie 2000 şi să anunţe reclamantul asupra motivelor printr-o decizie formală şi să facă demersurile necesare pentru executarea în echivalent a deciziei în discuţie.

36. Aceste elemente sunt suficiente pentru ca Curtea să concluzioneze că în cauza de faţă, omiţând luarea măsurilor necesare pentru a pune în executare decizia din 27 aprilie 2000 a Curţii de apel din Bucureşti, autorităţile naţionale au privat reclamantul de acces efectiv la un tribunal.

37. În consecinţă, decide că a fost încălcat de articolul 6 § 1 din Convenţie.

II. ASUPRA PRESUPUSEI ÎNCĂLCĂRI A ARTICOLULUI 1 DIN PROTOCOLUL NR. 1

38. Invocând articolul 1 din Protocolul nr. 1, reclamantul susţine că nu i-a fost recunoscut dreptul său la respectarea bunurilor proprii prin ne-executarea deciziei din 27 aprilie 2000. Articolul 1 din Protocolul nr. 1: « Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi privat de proprietatea sa decât din motive de utilitate publică şi în condiţiile prevăzute prin lege şi în principiile generale de drept internaţional.

Dispoziţiile precedente nu aduc atingere dreptului Statelor de a pune în vigoare legile pe care le consideră necesare pentru reglementarea utilizării bunurilor în conformitate cu interesul general sau pentru a asigura plata impozitelor sau a altor contribuţii sau amenzi.»

A. Asupra acceptabilităţii

39. Curtea constată că cererea nu este nefondată în sensul articolului 35 § 3 din Convenţie. Curtea relevă că aceasta nu se loveşte de nici un motiv de neacceptabilitate. În consecinţă, aceasta trebuie declarată acceptabilă.

B. Pe fond

40. Guvernul admite că ne-executarea deciziei din 27 aprilie 2000 constituie o ingerinţe în dreptul reclamantului la respectarea bunurilor proprii. Acesta face referire la concluziile privind respectarea articolului 6 § 1 din Convenţie pentru a susţine că ingerinţa are o justificare obiectivă, şi anume deficitul de terenuri de pe teritoriul administrativ al oraşului Bucureşti. În fine, Guvernul arată că în ipoteza unei insuficienţe a terenurilor, legea nr. 167/2002 a prevăzut posibilitatea ca reclamantul să solicite acordarea de despăgubiri băneşti.

41. Reclamantul contestă poziţia Guvernului. Acesta arată că reiese din documentele depuse la dosar, în special deciziile din 4 mai şi 1 iunie 2006 ale Consiliului General din Bucureşti conform cărora autorităţile locale deţin încă terenuri disponibile comparabile cu cele ce ar trebui să i se atribuie în temeiul deciziei din 27 aprilie 2000.

42. Curtea a concluzionat deja că decizia din 27 aprilie 2000 obliga autorităţile locale să atribuie reclamantului un teren, cu suprafaţa şi plasamentul prevăzute în articolul 13 b) din legea nr. 44/1994. Curtea estimează că această decizie, care nu a fost anulată, a dus la naşterea unui « bun » al reclamantului în sensul articolului 1 din Protocolul nr. 1.

43. Curtea observă apoi că decizia nu a fost executată conform dispoziţiilor sale, ceea ce se traduce printr-o ingerinţă în dreptul reclamantului la respectarea bunurilor sale, ce relevă din primul alineat din articolul 1 din Protocolul nr. 1 (Sabin Popescu, citat anterior, § 80).

44. În speţă, Curtea nu va putea reţine imposibilitatea de executare presupusă de Guvern, din moment ce jurisdicţiile naţionale nu au judecat

vreodată că executarea deciziei din 27 aprilie 2000 fusese un eşec din lipsă de terenuri pe teritoriul administrativ al oraşului Bucureşti.

45. Dacă, aşa cum susţine Guvernul, reclamantul ar fi putut solicita acordarea de despăgubiri după intrarea în vigoare a legii legea nr. 167/2002 care modifică legea nr. 44/1994, Curtea aminteşte că absenţa unei justificări de executare a unei decizii definitive nu poate fi suplinită printr-o prestaţie echivalentă din partea autorităţilor naţionale, chiar dacă autorităţile iau iniţiativa de a-şi justifica refuzul cu o astfel de ofertă (Sabin Popescu, citat anterior, § 84 şi Abăluţă împotriva României, nr. 77195/01, § 59, 15 iunie 2006).

Or, în speţă, pe de o parte, autorităţile cu au furnizat reclamantului o justificare obiectivă, şi pe de altă parte, nu şi-au justificat refuzul de a executa această decizie cu o ofertă echivalentă. Asupra acestui ultim punct, Curtea reiterează că ar fi prea mult să solicite reclamantului să se angajeze într-o nouă procedură administrativă pentru a obţine despăgubirile (vezi paragraful 35 de mai sus).

46. Ţinând cont de cele de mai sus, Curtea decide că a fost încălcat de articolul 1 din Protocolul nr. 1.

III. ASUPRA CELORLALTE PRESUPUSE ÎNCĂLCĂRI

47. Invocând articolele 6 şi 14 din Convenţie, reclamantul se plânge de respingerea de către autorităţi a cererii sale de poprire-atribuire din contul primăriei Bucureşti, estimând că a suferit o discriminare pe baza opiniilor sale politice anti-comuniste.

48. Curtea aminteşte că aceasta nu se poate substitui jurisdicţiilor interne, întrucât rezidă în sarcina autorităţilor naţionale de prim rang, şi în special Curţilor şi tribunalelor, să interpreteze legislaţia internă (Brualla Gómez de la Torre împotriva Spaniei din 19 decembrie 1997, revista 1997-VIII, p. 2955, §

31). Rolul Curţii se limitează la verificarea compatibilităţii cu Convenţia pentru o interpretare similară.

49. În speţă, Curtea notează cp acţiunea reclamantului a fost examinată de mai multe jurisdicţii interne competente. Aceasta observă că deciziile criticate au intervenit în urma unei proceduri contradictorii. Astfel, ţinând cont de absenţa arbitrajului deciziilor în cauză, Curtea estimează că procedura în discuţie are un caracter echitabil.

50. Astfel, nimic din dosar nu arată vreo aparenţă de discriminare care ar putea aduce atingere articolelor 6 § 1 şi 14 combinate.

51. Aceste plângeri sunt considerate nefondate şi trebuie respinse, prin aplicarea articolului 35 §§ 3 şi 4 din Convenţie.

IV. ASUPRA APLICĂRII ARTICOLULUI 41 DIN CONVENŢIE

V. 52. În baza termenilor articolului 41 din Convenţie,

« Dacă Curtea declară că a fost încălcată Convenţia sau protocolul şi dacă dreptul intern al Părţii contractante nu permite ştergerea, decât în mod parţial, această încălcare, Curtea acordă părţii lezate o despăgubire echitabilă, dacă este cazul. »

A. Despăgubire

a) Prejudiciu material

53. În ceea ce priveşte prejudiciul material, reclamantul solicită în principal atribuirea unui teren de 500 m2 intravilan sau un hectar de teren agricol, conform deciziei din 27 aprilie 2000 a Curţii de apel din Bucureşti. În lipsă, interesatul reclamă o sumă echivalentă la valoarea terenurilor comparabile, pe care o estimează la 1 500 000 euro (EUR), susţinându-şi evaluările pe anunţurile de pe piaţa imobiliară.

Reclamantul solicită de asemenea o reparaţie cu titlu de imposibilitate de câştig. În acest sens, acesta arată că imposibilitatea de a exploata terenul care i-a

adus un prejudiciu material provenit din faptul că inflaţia a devalorizat sumele pe care dorea să le investească pentru a-şi construi o casă, prejudiciu pe care îl estimează la 350 000 EUR. Între altele, reclamantul solicită suma de 207 600 lei noi (RON) corespunzătoare uzufructului pentru perioada cuprinsă de la 16 februarie 2001, data la care decizia din 27 aprilie 2000 a devenit definitivă şi până la 5 ianuarie 2007, data depunerii cererii de satisfacere echitabilă, calculată în funcţie de valoarea obligaţiei fixate prin decizia din 13 mai 2003 a Curţii de apel din Bucureşti.

54. Guvernul contestă evaluarea terenurilor avansată de reclamant. Bazându-se pe estimările experţilor tehnici, acesta susţine că preţurile de pe piaţa imobiliară din Bucureşti variază între 25 EUR şi 2500 EUR pe metru pătrat pentru un teren intravilan şi 7 RON şi 15 RON pe metru pătrat de teren agricol.

Guvernul consideră că suma acordată reclamantului cu titlu de reparaţie corespunzătoare pierderii dovedite (*damnum emergens*), ar trebui să ia în considerare modificările aduse articolului 13 din legea nr. 44/1994 prin legea nr. 167/2002, în ceea ce priveşte natura şi tipul drepturilor recunoscute reclamantului prin această lege. Acesta estimează că Curtea nu trebuie să acorde reclamantului o sumă mai mare decât cea fixată prin decizia Guvernului nr. 1301/2004.

55. În ceea ce priveşte presupusul prejudiciu suferit de reclamant din imposibilitatea de a-şi construi o casă pe terenul în discuţie, Guvernul contestă existenţa unei legături de cauzalitate între presupusa încălcare a articolelor 6 § 1 din Convenţie şi 1 din Protocolul nr. 1 şi acest prejudiciu. Guvernul susţine că presupusul prejudiciu are caracter speculativ întrucât acesta nu a dovedit că deţine un capital cu o astfel de destinaţie şi că suma p care o reclamă este excesivă. În fine, Guvernul susţine că suma solicitată pentru uzufruct nu ar

trebui să ia în considerare perioada de după 5 septembrie 2005, dată la care autorităţile locale au informat reclamantul că putea primi despăgubiri băneşti.

56. Curtea aminteşte că o decizie care constată o încălcare antrenează Statul pârât la obligaţia juridică de a pune capăt încălcării şi la ştergerea consecinţelor, şi pe cât posibil revenirea la situaţia anterioară acesteia (*Metaxas, citat anterior, § 35 şi Iatridis împotriva Greciei* (satisfacere echitabilă) [GC], nr. 31107/96, § 32, CEDO 2000-XI).

57. În cauza de faţă, Curtea aminteşte că a încheiat încălcarea articolelor 6 din Convenţie şi 1 din Protocolul nr. 1 în baza ne-executării ne-justificate a deciziei din 27 aprilie 2000 a Curţii de apel din Bucureşti. Curtea a considerat de asemenea că în baza aceste decizii, Consiliul General din Bucureşti trebuia să atribuie reclamantului drepturile ce reies din articolul 13 b) din legea nr. 44/1994 care prevedeau la momentul respectiv acordarea unui teren intravilan de 500 m2 sau a unui hectar de teren agricol pe teritoriul administrativ al oraşului Bucureşti (vezi paragraful 27 de mai sus).

58. Curtea estimează, în circumstanţele de faţă, că executarea deciziei din 27 aprilie 2000 ar pune reclamantul, pe cât posibil, într-o situaţie echivalentă celei în care s-ar găsi dacă cerinţele articolelor 6 § 1 din Convenţie şi 1 din Protocolul nr. 1 nu ar fi fost ne-recunoscute.

59. În ceea ce priveşte Statul pârât, Curtea decide că va trebui să achite reclamantului ca prejudiciu material o sumă corespunzătoare prejudiciului suferit de pe urma refuzului autorităţilor locale de a-i atribui un teren, conform deciziei din 27 aprilie 2000.

60. Ţinând cont de informaţiile de care dispune privind preţurile de pe piaţa imobiliară locală, şi statuând în echitate, conform articolului 41 din Convenţie, Curtea alocă reclamantului 25 000 euro despăgubire.

61. fiind vorba de imposibilitatea de a se bucura de bunul său, Curtea observă că, deşi a fost informat asupra cerinţelor impuse de articolul 60 din

regulamentul Curţii în cea ce priveşte cererile de satisfacere echitabilă, reclamantul nu şi-a însoţit pretenţiile de documente justificative pertinente. Astfel, nu a trimis nici o expertiză sau decizie judiciară care să ateste valoarea prejudiciului suferit. Curtea estimează că nu poate ţine cont de valoarea obligaţiei fixată de tribunalele interne din moment ce aceasta nu a fost stabilită în raport cu valoarea prejudiciului (*Gavrileanu împotriva României*, nr. 18037/02, § 66, 22 februarie 2007).

62. Astfel, Curtea nu poate specula asupra valorii pierderii. În consecinţă, nu se va acorda reclamantului o despăgubire în acest sens (*Dragne şi alţii împotriva României* (satisfacere echitabilă), nr. 78047/01, § 18, 16 noiembrie 2006).

b) Prejudiciu moral

63. Reclamantul pretinde de asemenea 20 000 RON cu titlu de prejudiciu moral.

64. Guvernul estimează că această sumă este excesivă şi consideră că constarea încălcării articolelor 6 § 1 şi 1 din Protocolul nr. 1 constituie în sine o reparaţie satisfăcătoare pentru presupusul prejudiciu moral.

65. Curtea estimează că reclamantul a suferit un prejudiciu moral de pe urma frustrării de a imposibilităţii de a pune în aplicare deciziile date în favoarea sa şi că acest prejudiciu nu este compensat suficient numai prin constatarea încălcării .

66. Ţinând cont de toate aceste element, şi statuând în echitate, conform articolului 41 din Convenţie, Curtea alocă reclamantului 2 000 EUR ca prejudiciu moral.

B. Costuri şi cheltuieli

67. Reclamantul nu formulează nici o cerere în acest sens.

68. În conformitate cu jurisprudenţa Curţii, un reclamant nu poate obţine rambursarea cheltuielilor decât în măsura în care le solicită. În consecinţă, Curtea nu acordă reclamantului nici o sumă în acest sens.

C. Majorări de întârziere

69. Curtea hotărăşte să aplice majorările de întârziere echivalente cu rata dobânzii pentru facilitatea de credit marginal practicată de Banca Centrală Europeană, la care se vor adăuga trei procente.

PENTRU ACESTE MOTIVE,

CURTEA,

ÎN UNANIMITATE,

1. declară cererea admisibilă în ceea ce priveşte plângerile în baza articolelor 6 § 1 din Convenţie în cea ce priveşte dreptul de acces la un tribunal, şi 1 din Protocolul nr. 1 şi neadmisibilă pentru restul ;

2. declară că a fost încălcat articolul 6 § 1 din Convenţie ;

3 declară că a fost încălcat articolul 1 din Protocolul nr. 1 din Convenţie ;

4 hotărăşte

a) că Statul pârât trebuie să execute decizia din 27 aprilie 2000 a Curţii de apel din Bucureşti, în termen de 3 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii de faţă conform articolului 44 § 2 din Convenţie ;

b) că în cazul ne-executării, Statul pârât va trebui să plătească reclamantului, în acelaşi termen de trei luni, 25 000 EUR (douăzeci şi cinci de mii de euro) ca prejudiciu material ;

c) că în orice caz, Statul pârât va trebui să plătească reclamantului, în acelaşi termen de trei luni, 2 000 EUR (două mii euro) ca prejudiciu moral ;

d) că se adaugă la sumele menţionate mai sus orice sumă ce ar putea fi datorată ca impozit şi că sumele respective vor fi convertite în moneda naţională a statului pârât, la rata de schimb aplicabilă la data plăţii;

e) că începând de la data expirării termenului amintit şi până la momentul efectuării plăţii, sumele vor fi majorate cu o dobândă simplă, a cărei rată este egală cu rata dobânzii pentru facilitatea de credit marginal practicată de Banca Centrală Europeană, la care se vor adăuga trei puncte procentuale;

5. respinge cererea de satisfacere echitabilă pentru restul.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris, la data de 21 februarie 2008 în aplicarea articolului 77 §§ 2 şi 3 din regulament.

2. Decizii ale Curții Constituționale

Decizia Curții Constituționale nr. 47 din 17 mai 1994 cu privire la constituționalitatea unor prevederi din Legea privind veteranii de război, precum și unele drepturi ale invalizilor și văduvelor de război

Curtea Constituțională a fost sesizată, la data de 7 aprilie 1994, de către 55 de deputați, respectiv de domnii Mihail Bucur, Barbu Pițigoi, Ion Dinu, Ion Hui, George Stănescu, Ion Diaconescu, Vasile Nicolae, Constantin Ionescu Galbeni, Ion Berciu, Răzvan Dobrescu, Teodor Vintilescu, Liviu Neculai Marcu, Cornel Sturza Popovici, Radu Livezeanu, Emilian Bratu, Doru-Mihai Dobrescu, Mircea Ciumara, Gavril Dejeu, Gheorghe Gorun, Vasile Mândroviceanu, Ioan Timiș, Petru Burcă, Valentin Vasilescu, Petre Dugulescu, Ion Rațiu, Ioan Catarig, Ion Bold, Gheorghe Comănescu, Petru Lițiu, doamna Paula-Maria Ivănescu, domnii Mircea Popescu, Mircea-Mihai Munteanu, Viorel Pavel, Vasile Lupu, Victor Babiuc, Sergiu George Rizescu, Remus-Constantin Opriș, Gheorghe Cristea, Constantin Ionescu, Valentin Argeșeanu, Akaș Birtalan, Nagy Benedek, Laszlo Zsigmond, Attila Varga, Ervin Zoltan Szekely, Eugen Matis, Emeric Dumitru Borbely, Francisc Baranyi, Imre Andras, Ladislau Borbely, Karoly Kerekes, Gheorghe Tokay, Iosif Alfred Mazalik,

Zoltan Szilagy, Francisc Pecsi și Istvan Antal, asupra neconstituționalității precizării "dacă nu au luptat împotriva armatei române" de la art. 2 lit. b) din Legea privind veteranii de război, precum și unele drepturi ale invalizilor și văduvelor de război.

În sesizare, grupul de deputați arată, în esență, că excluderea de la beneficiul legii a locuitorilor încorporați sau mobilizați obligatoriu, din provinciile românești vremelnic ocupate în perioada 1940-1945, dacă au luptat împotriva armatei române, este discriminatorie, ținând seama că față de etnicii germani încadrați în armata germană, în timpul celui de-al doilea război mondial, această condiție nu a mai fost prevăzută. De asemenea, se arată că până în prezent în legislația României nu a existat o asemenea discriminare, iar în legislația franceză s-a refuzat calitatea de veteran de război numai celor care s-au înrolat voluntar în armata străină.

Printr-o altă sesizare, înregistrată la data de 12 aprilie 1994, formulată de un grup de 26 de senatori, respectiv de domnii Ioan Lup, Adrian Dumitru Popescu-Necșești, Emil Tocaci, Gabor Menyhert Hajdu, Ioan Paul Popescu, Florin Buruiană, Radu Ceontea, Attila Verestoy, Ioan Alexandru, Mihai Buracu, Nistor Bădiceanu, Matei Boilă, Dumitru Călueanu, Tănase Tăvală, Constantin Moiceanu, Ion Păun Otiman, Bela Marko, Karoly Ferenc Szabo, Emilian Buzică, Lajos Magyari, Ion Manea, Voicu Valentin Glodean, Vasile Vetișanu, Alexandru Paleologu, Alexandru Popovici, Sabin Ivan, Andrei Potcoavă, Denes Seres, Tiberiu Ștefan Incze și Petre Constantin Buchwald, se contestă constituționalitatea precizării "dacă nu au luptat împotriva armatei române" de la art. 2 lit. a) și b) din legea sus-menționată.

În sesizare, grupul de senatori arată, în esență, că prevederea "dacă nu au luptat împotriva armatei române" de la art. 2 lit. a) și b) din lege contravine dispozițiilor art. 4 alin. (1) și (2) din Constituție potrivit cărora fundamentul social al statului îl constituie unitatea poporului român, iar între cetățenii

României nu se poate face nici o deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică etc. În acest sens se arată că deosebirea de tratament față de etnicii germani, în cazul cărora, potrivit art. 2 lit. c) din lege, nu se cere această condiție, constituie o discriminare pe criteriul etnic care este neconstituțională și contrară prevederilor Tratatului de pace cu puterile aliate și asociate, ratificat prin Legea nr. 304 din 30 august 1947, în temeiul căruia, prin art. 3 pct. 2, România și-a asumat obligația să nu instituie nici o discriminare între cetățenii săi în ce privește drepturile politice ori civile sau în oricare altă materie, pe temeiul rasei, sexului, limbii ori religiei. Totodată, se menționează că, potrivit Legii nr. 772/1946, locuitorii din Ardealul de Nord, încorporați sau mobilizați obligatoriu în armata maghiară, sunt considerați că și-au satisfăcut obligațiile militare către statul român.

Un grup de veterani de război a depus o "întâmpinare" prin care aceștia se opun obiecțiilor de neconstituționalitate formulate, solicitând, în același timp, amendarea legii cu unele noi prevederi. În aceiași sens, al unor noi amendamente, este și "scrisoarea deschisă" a Asociației "Virtutea Militară de Război" din Sibiu, ca și punctul de vedere al Asociației Naționale a Veteranilor de Război, comunicat Curții Constituționale de Președinția României.

De asemenea, domnul senator Ioan Lup, vicepreședinte al Senatului, a depus, în susținerea sesizării, o scrisoare în care, în esență, arată că textul de lege adoptat este de natură să aducă prejudicii politice țării, deoarece ar însemna să se recunoască anumite efecte juridice Dictatului de la Viena, din 1940, care este nul și neavenit, iar măsura respectivă "lovește circa 7.000 de români și 6.000 de maghiari, ceea ce nu este etic și nici uman, fiindcă ei au ajuns în această situație printr-o culpă a istoriei care ne poate fi imputată și nouă".

Potrivit art. 19 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, s-au solicitat președinților celor două Camere ale Parlamentului, precum și Guvernului punctele lor de vedere în legătură cu cele două sesizări. De asemenea, s-a solicitat și opinia

Ministerului Apărării Naționale, inclusiv informații legate de aplicarea Legii nr. 772/1946.

În punctul de vedere al președintelui Senatului se solicită respingerea sesizărilor, considerându-se că argumentele invocate nu sunt concludente spre a se reține încălcarea textelor constituționale, deoarece cei care au luptat împotriva armatei române și-au încălcat obligația de fidelitate față de țară, ceea ce are ca semnificație nesocotirea unității poporului român. De aceea se consideră că textul criticat nu constituie o discriminare cât timp distinge între cei care au luptat pentru țară sau împotriva ei. De asemenea, se consideră că persoanele prevăzute la art. 2 lit. c) din lege nu și-au încălcat obligația de fidelitate față de țară, iar invocarea Legii nr. 772/1946 nu este relevantă în cauză, în măsura în care se referă la persoanele încadrate în detașamente de muncă obligatorie.

Guvernul apreciază, în susținerea punctului său de vedere, că excluderea cetățenilor români care au luptat împotriva armatei române - indiferent dacă au fost voluntari ori au fost încorporați sau mobilizați în armatele altor state - de la dreptul de a dobândi calitatea de veteran de război nu are caracter discriminatoriu, legiuitorul nefăcând deosebire între această categorie și ceilalți cetățeni români pe criterii de rasă, naționalitate, origine etnică etc., iar această excludere este o măsură morală "deoarece ar fi de neconceput ca statul român să acorde drepturi celor ce au atentat la independența și integritatea sa". Totodată, consideră că omiterea mențiunii "dacă nu au luptat împotriva armatei române" de la art. 2 lit. c) din lege nu generează o discriminare deoarece textul se referă la persoane de naționalitate germană încadrate în armata germană "dar care nu au participat la acțiuni de luptă".

În opinia Ministerului Apărării Naționale se susține că textele în cauză nu exprimă nici o discriminare întrucât privesc o sancțiune - morală și juridică - a celor care au luptat împotriva armatei române, pentru actul de necredință

înfăptuit față de patrie și popor. În cazul în care legiuitorul va reglementa altfel propunerea, se arată că Ministerul Apărării Naționale "va înțelege acest act ca o dovadă în plus a generozității și spiritului de toleranță al societății române, prezente în atâtea împrejurări de-a lungul istoriei sale".

Președintele Camerei Deputaților nu a comunicat punctul său de vedere.

Curtea Constituțională, în temeiul art. 3 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, constată că este competentă să soluționeze sesizările primite, care s-au făcut cu respectarea art. 144 lit. a) din Constituție și ale art. 17 alin. (1) din legea sa organică.

Prin Încheierea din 27 aprilie 1994, constatându-se că aceste sesizări privesc aceeași lege, s-a dispus conexarea lor.

Față de cele arătate,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ,

examinând sesizările formulate, punctele de vedere ale președintelui Senatului și Guvernului, opinia Ministerului Apărării Naționale și celelalte lucrări ale dosarului, precum și concordanța dintre textele ce fac obiectul sesizărilor și dispozițiile constituționale, reține următoarele:

Prin cea dintâi sesizare se consideră că este neconstituțională condiționarea calității de veteran de război pentru locuitorii din provinciile românești, vremelnic ocupate în perioada 1940-1945, încorporați sau mobilizați obligatoriu în armata maghiară, de a nu fi luptat împotriva armatei române.

Curtea Constituțională constată că persoanele la care se referă sesizarea au fost încorporate sau mobilizate obligatoriu în armata maghiară, întrucât locuiau pe un teritoriu vremelnic ocupat în baza Dictatului de la Viena din 1940, care este nul și neavenit. În această situație, statul român era, la acea dată, în imposibilitate de a dispune înrolarea sau mobilizarea lor, iar dacă, în prezent,

din această împrejurare istorică s-ar deduce o incapacitate, ar însemna să se recunoască, în limitele menționate, efecte juridice unui act nul și neavenit. Tocmai de aceea, exceptarea persoanelor respective constituie o discriminare, întrucât nimănui nu i se poate imputa neîndeplinirea unei obligații imposibil de executat, mai ales că prin art. 1 lit. b) din Legea nr. 772/1946 s-a considerat că "au satisfăcut obligațiile militare către statul român". Între persoanele care sunt considerate, potrivit legii, că au îndeplinit obligațiile militare, orice excludere este o discriminare.

La aceeași concluzie conduc și prevederile art. 3 pct. 3 din Tratatul de pace încheiat de România cu puterile aliate și asociate, potrivit cărora statul nostru se obligă ca legile în vigoare să nu stabilească sau să nu implice în conținutul sau în aplicarea lor vreo deosebire de natură discriminatorie între persoanele de cetățenie română. Această obligație corespunde principiului constituțional prevăzut de art. 4 alin. (2) potrivit căruia România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială.

Cele arătate converg spre concluzia că textul criticat încalcă prevederile art. 16 alin. (1) din Constituție potrivit cărora cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări, precum și prevederile corespunzătoare din art. 7 al Declarației Universale a Drepturilor Omului și din art. 26 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, care, în temeiul art. 20 din Constituție, sunt obligatorii în interpretarea dreptului intern sau când intră în conflict cu acesta.

În cea de-a doua sesizare, în afara art. 2 lit. b) din lege, se contestă și constituționalitatea precizării de la lit. a) referitoare la condiția de a nu fi luptat împotriva armatei române. Ipoteza acestor prevederi este însă alta decât aceea

de la art. 2 lit. b) din lege. Ea privește cetățenii români care s-au înrolat voluntar.

În legătură însă cu definirea statutului juridic de veteran de război al celor care s-au înrolat voluntar în armate străine este o necorelare între prevederile art. 2 lit. a) din lege, care se referă numai la cei care au luptat împotriva armatei române, cu prevederile art. 7 lit. b) teza 1 din lege, care se referă la cei care au luptat împotriva țării, ceea ce este susceptibil de a fi interpretat într-un sens mai larg, nu numai ca o luptă directă împotriva armatei române, și cu prevederile art. 2 lit. c) din lege care, întrucât nu mai instituie nici o condiție, este în totală contradicție cu art. 7 lit. b) teza 1 din lege, ce se referă, așa cum s-a arătat, la România, dar și la Națiunile Unite. Această necorelare poate conduce la interpretări arbitrare cu privire la acordarea calității de veteran de război, ceea ce este contrar prevederilor art. 16 alin. (1) din Constituție privind egalitatea cetățenilor în fața legii, în același timp, cu referire la art. 2 lit. c), această necorelare are și semnificația unui privilegiu interzis de prevederile aceluiași text constituțional, întrucât în perioada avută în vedere armata germană lupta împotriva Națiunilor Unite.

Întrucât prevederile ce au făcut obiectul sesizării de la art. 2 lit. a) nu pot fi disociate de prevederile lit. c) a aceluiași articol și de cele ale art. 7 lit. b) teza 1 din lege, Curtea a considerat, în temeiul art. 20 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, că toate aceste texte sunt neconstituționale, urmând a fi corelate în cadrul procedurii de reexaminare pentru a se asigura egalitatea de tratament față de toți cei care s-au înrolat voluntar în armate străine.

Argumentele invocate în combaterea sesizărilor examinate de Curte referitoare la evenimentele ce au avut loc în perioada 1940-1945 în teritoriile vremelnic ocupate, cu conotațiile lor morale, nu sunt în nici un fel înlăturate de prezenta decizie, care s-a impus pentru a asigura concordanța dispozițiilor legii

cu Constituția. Soluția juridică, constituțională, dată problemei nu deformează în nici un fel realitatea istorică, cunoscută pe plan național și internațional.

În ce privește scrisorile înaintate Curții de unele asociații ale veteranilor de război, este necesar de făcut o distincție. Argumentele invocate în favoarea respingerii sesizărilor au fost examinate deoarece se regăsesc, într-o formă sau alta, în opiniile transmise de președintele Senatului, de Guvern și de Ministerul Apărării Naționale.

Asupra propunerilor de modificare a legii, Curtea Constituțională nu se poate însă pronunța, competența ei de control fiind determinată exclusiv de sesizările primite în condițiile art. 144 lit. a) din Constituție.

Față de cele arătate, văzând și dispozițiile art. 144 lit. c) și ale art. 145 alin. (2) din Constituție, precum și prevederile art. 20 alin. (2) și (3) din Legea nr. 47/1992,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

D E C I D E:

1. Articolul 2 litera b) din Legea privind veteranii de război, precum și unele drepturi ale invalizilor și văduvelor de război, referitor la cei care au fost încorporați sau mobilizați obligatoriu, este neconstituțional în ce privește condiția “dacă nu au luptat împotriva armatei române”.

2. Articolul 2 literele a) și c), precum și articolul 7 litera b) teza 1 din lege sunt neconstituționale în ceea ce privește definirea calității de veteran de război. În cadrul procedurii de reexaminare, este necesară corelarea lor, pentru a se asigura respectarea principiului egalității în drepturi a cetățenilor.

3. Decizia se comunică Președintelui României, precum și președintelui Camerei Deputaților și președintelui Senatului, în scopul deschiderii procedurii

prevăzute de art. 145 alin. (1) din Constituție, și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Deliberarea a avut loc la data de 17 mai 1994 și la ea au participat Vasile Gionea, președinte, Viorel Mihai Ciobanu, Mihai Constantinescu, Antonie Iorgovan, Ioan Muraru, Florin Bucur Vasilescu și Victor Dan Zlătescu, judecători.

3. Decizii ale instanțelor privind art. 14[1] din Legea nr. 44/1994, introdus prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 12/2004 pentru completarea Legii nr. 44/1994 privind veteranii de război, precum și unele drepturi ale invalizilor și văduvelor de război

Renta cuvenită veteranilor de război, cărora le-a fost conferită medalia „Crucea Comemorativă a celui de-al doilea război mondial 1941-1945”

Atât timp cât veteranul de război nu este medaliat sau decorat cu niciuna dintre ordinele sau medaliile prevăzute la art. 13 lit. a) şi b) din Legea nr. 44/1994, el se încadrează între beneficiarii rentei reglementate de art. 14, unde se prevede expres că renta lunară este echivalentă cu 25% din solda de grad a unui sublocotenent.

(*Curtea de Apel Cluj, Secţia civilă, de muncă şi asigurări sociale, pentru minori şi familie, Decizia nr. 1992/R din 16 octombrie 2009*)

Recurentul susţine că i se cuvine achitarea unei rente lunare în procent de 25% din solda de funcţie şi grad la minim a unui sublocotenent în activitate din M.A.N., solicitând achitarea acestor drepturi băneşti începând cu data de 17.04.2005 şi până la 31.12.2007.

Art. 14[1] din Legea nr. 44/1994 invocat de către recurent nu modifică, ci doar completează dispoziţiile art. 13 şi 14 din Legea nr. 44/1994 astfel că

reclamantului rămân să i se calculeze drepturile potrivit acestor dispoziţii legale, anume art. 13 şi art. 14 din Legea nr. 44/1994 deoarece doar acestea prevăd modul de calcul, iar art. 14^1 din Legea nr. 44/1994 doar stabileşte cuantumului rentei lunare prin raportare, după caz, la nivelul soldei de grad cu cea de funcţie la minim ale unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării şi eliminarea diferenţelor existente între veteranii cărora li se calcula dreptul la rentă în raport de solda unui sublocotenent din M.I.R.A şi cei a căror rentă se calcula în raport cu solda unui sublocotenent din M.A.N.

În acest sens analiza textelor legale făcută de către prima instanţă este temeinică, iar, după intrare în vigoare a O.U.G. nr. 12/2004, renta reclamantului se determină ca fiind echivalentul a 25% din solda de grad a unui sublocotenent din cadrul M.A.N., aşa cum a procedat pârâta, rentă încasată de reclamant şi nu ca fiind 25% din cumulul soldei de grad cu cea de funcţie la minim ale unui sublocotenent din cadrul M.A.N., cum pretinde reclamantul.

Atâta timp cât reclamantul nu este medaliat sau decorat cu niciuna din ordinele sau medaliile prevăzute la art. 13 lit. a) şi lit. b) din Legea nr. 44/1994, el se încadrează între beneficiarii rentei reglementată de art. 14, unde se prevede expres că renta lunară este echivalentă cu 25% din solda de grad a unui sublocotenent.

Din dispoziţiile art. 14^1 din Legea nr. 44/1994 nu rezultă că reclamantul ar avea dreptul la solda de funcţie la minim ale unui sublocotenent din cadrul M.A.N., ci doar că are dreptul la 25% din solda de grad a unui sublocotenent din cadrul M.A.N.

Doar o singură rentă lunară se determină ca fiind echivalentul cumulului dintre solda de grad a unui sublocotenent cu solda de funcţie la minim a unui sublocotenent, respectiv cea de care beneficiază veteranii de război decoraţi cu Ordinul Mihai Viteazul [art. 13 lit. a)], celelalte categorii de rente fiind

determinate fie ca echivalent, fie ca procent (75%, respectiv 25%) doar din solda de grad a unui sublocotenent.

În consecinţă, dispoziţiile art. 13 şi art. 14 nu au fost abrogate şi nici nu s-a modificat modul de determinare a rentei lunare de care beneficiază veteranii de război decoraţi cu medalii sau ordine sau cărora le-au fost conferită Medalia „Crucea comemorativă a celui de-al doilea război mondial 1941-1945”, completarea constând doar în aceea că s-a prevăzut în lege că, pentru toţi beneficiarii rentei determinată în funcţie de solda de grad, indiferent că ridică pensia de la M.I.R.A. sau de la M.A.N., se va avea în vedere cuantumul soldei de grad a unui sublocotenent din cadrul M.A.N., iar nu diferenţiat ca şi până la acea modificare.

În plus, în situaţia în care intenţia legiuitorului a fost aceea ca baza de calcul a rentei cuvenite veteranilor de război să se determine în raport cu ambele solde cumulate atunci, odată cu modificarea procentului prevăzut de art. 14 din Legea nr. 44/1994, republicată, prin art. I pct. 4 din Legea nr. 303/2007 s-ar fi modificat şi modul de raportare a acestuia, adăugându-se la solda de grad a unui sublocotenent şi solda de funcţie.

Art. 14 din Legea nr. 44/1994 a fost modificat prin Legea nr. 303/2007 astfel încât în prezent are următorul cuprins: Veteranii de război care nu sunt decoraţi cu ordine, medalii sau cruci de război prevăzute la art. 13 alin. 1 lit. a) şi lit. b), dar cărora le-a fost conferită Medalia „Crucea Comemorativă a celui de-al doilea război mondial 1941-1945” beneficiază de o rentă echivalentă cu 50% din solda de grad a unui sublocotenent.

Potrivit art. III alin. 1 din actul normativ mai sus menţionat, „Prezenta lege intră în vigoare la 1 ianuarie 2008”.

În consecinţă, critica recurentului referitoare la acordarea unei rente lunare echivalentă cu 50% din solda de grad a unui sublocotenent începând cu

data de 01.01.2008 este întemeiată fiind incident motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C. pr. civ.

Pentru aceste considerente, Curtea, în temeiul art. 312 alin. 1 C. pr. civ., coroborat cu art. 304 pct.9 şi art. 3.041 C. pr. civ., va admite în parte recursul reclamantului, va modifica sentinţa atacată în sensul că drepturile cuvenite reclamantului pentru solda de grad prevăzute în dispozitivul sentinţei se aplică începând cu data de 01.01.2008, menţinând restul dispoziţiilor sentinţei. (*publicat în Buletinul Jurisprudenţei din 2009 la Editura Universul Juridic*)

Veteran de război. Rentă lunară. Eliminarea diferenţierilor apărute între veteranii de război care primesc renta lunară de la case de pensii diferite

Intimatul se încadrează nu în art. 13, ci în art. 14 din Legea nr. 44/1994 aşa cum a fost modificată şi care prevede expres: " veteranii de război care nu sunt decoraţi cu ordine, medalii sau cruci de război prevăzuţi la art. 13 alin. (1) lit. a), b), şi c) dar cărora le-a fost conferită Medalia Crucea comemorativă a celui de-al doilea război mondial 1941-1945, beneficiază de o rentă lunară echivalentă cu 25% din solda de grad a unui sublocotenent".

Aşa fiind în mod greşit instanţa de fond a considerat că intimatului trebuie să i se recalculeze renta lunară începând cu 1 martie 2004, conform art. 14^1 din O.U.G. nr. 12/2004 şi pentru 25% din solda de funcţie a unui sublocotenent din M.A.N.

Aşa cum corect a susţinut recurenta, introducerea în lege a alin. (14^1), nu modifică art. 13 din Legea nr. 44/1994 şi a fost formulat pentru eliminarea diferenţierilor apărute între veteranii de război care primesc renta lunară de la case de pensii diferite (şi de aceea se face referire la solda de grad a unui sublocotenent din cadrul M.A.N.), introducându-se o

singură excepţie - solda de grad şi funcţie a unui sublocotenent, pentru cei decoraţi cu simbolul suprem al recunoaşterii meritelor - Ordinul M.V.

Or, intimatul nu a primit acest ordin.

(*Î.C.C.J., Secţia de contencios administrativ şi fiscal, Decizia nr. 1028 din 12 martie 2008*)

Asupra recursului de faţă;

Din examinarea lucrărilor din dosar, constată următoarele:

Prin cererea înregistrată la Curtea de Apel Suceava la 26 octombrie 2007, M.A.N., a formulat recurs împotriva sentinţei civile nr. 111 din 10 septembrie 2007, pronunţată de secţia comercială, contencios administrativ şi fiscal a Curţii de Apel Suceava, solicitând în contradictoriu cu M.D., modificarea în totalitate a hotărârii recurate şi respingerea acţiunii formulate de intimat.

În motivarea recursului petentul a susţinut că în mod greşit instanţa de fond a admis acţiunea formulată de reclamantul M.D., şi a o obligat M.A.N. să recalculeze renta lunară cuvenită reclamantului începând cu 1 martie 2004, conform art. 14^1 din O.U.G. nr. 12/2004.

Aceasta întrucât intimatului i-a fost conferită Medalia „Crucea comemorativă a celui de-al doilea război mondial, 1941-1945”, beneficiind de o rentă lunară echivalentă cu 25% din solda de grad a unui sublocotenent, potrivit art. 14 din lege.

Prin O.U.G. nr. 12/2004 s-au completat prevederile Legii nr. 44/1994, introducându-se un nou alineat, respectiv art. 14^1, alineat ce prevede că “începând cu luna martie 2004, renta lunară, prevăzută de art. 13 şi art. 14 se calculează după caz, în funcţie de nivelul soldei de grad şi al soldei de funcţie la minim ale unui sublocotenent din cadrul M.A.N., stabilite conform legii”.

Sub acest aspect s-a precizat de recurent, potrivit Legii nr. 44/1994, veteranii de război beneficiază de drepturile prevăzute de art. 13 lit. a)-b) şi art.

14 din lege, în mod diferenţiat, în funcţie de ordinele, medaliile şi crucile de război conferite, corespunzător faptelor de arme săvârşite pe câmpul de luptă.

O.U.G. nr. 12/2004, nu modifică art. 13 şi art. 14 ci doar completează Legea nr. 44/1994, dispoziţiile art. 13 şi art. 14 păstrându-şi valabilitatea, ceea ce rezultă din însuşi conţinutul art. 14^1 din Legea nr. 44/1994.

Cu referire la renta lunară acordată veteranilor de război, Legea nr. 44/1994 (a precizat recurentul) face vorbire despre solda de grad a unui sublocotenent, introducând o singură excepţie "solda de grad şi funcţie a unui sublocotenent, pentru cei decoraţi cu simbolul suprem al recunoaşterii meritelor" Ordinul M.V.

A mai menţionat recurentul (M.A.N.) că prin O.U.G. nr. 12/2004, legiuitorul a înlăturat diferenţele apărute ca urmare a intrării în vigoare a O.U.G. nr. 2/2004 pentru completarea Legii nr. 138/1999, prin care s-a modificat valoarea de referinţă sectorială, începând cu 1 martie 2004, pentru personalul militar din M.A.N.

S-a eliminat astfel (a susţinut recurentul), posibilitatea ca veteranii de război decoraţi cu aceleaşi ordine sau medalii, dar aflaţi în plată la Case de pensii diferite să primească renta lunară în cuantumuri diferite.

Intimatul, a precizat recurenta, beneficiază de drepturile de rentă lunară cuvenite, reprezentând 25% din solda de grad a unui sublocotenent din cadrul M.A.N., conform prevederilor art. 14 din Legea nr. 44/1994, în cuantum de 71 lei, aşa cum rezultă din înscrisurile depuse de acesta, la dosarul instanţei de fond. În aceste condiţii, instanţa de fond în mod greşit a dispus recalcularea rentei lunare a intimatului, în raport şi de solda de funcţie la minim a unui sublocotenent, deşi acesta potrivit prevederilor legale incidente cauzei, este în drept să beneficieze doar de o rentă lunară echivalentă cu 25% din solda de grad la minim a unui sublocotenent.

Din actele cauzei, Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie constată următoarele:

Prin sentinţa nr. 111 din 10 septembrie 2007, Curtea de Apel Suceava, secţia comercială, contencios administrativ şi fiscal, a admis acţiunea formulată de reclamantul M.D. în contradictoriu cu M.A.N. Pârâtul a fost obligat să recalculeze renta lunară cuvenită reclamantului, începând cu 1 martie 2004, în funcţie de nivelul soldei de grad şi al funcţiei de sublocotenent din cadrul M.A.N. (conform O.U.G. nr. 12/2004 - art. 14^1).

S-a reţinut de instanţa de fond că reclamantul este pensionar conform deciziei de pensionare depuse la dosar cu gradul de locotenent-colonel şi în calitate de veteran de război şi de medaliat cu "Crucea Comemorativă a celui de-al doilea război mondial 1941-1945". Acesta primeşte o rentă lunară conform Legii nr. 44/1995 - art. 14 care a precizat instanţa de fond era echivalentul soldei de grad a unui sublocotenent dar ca urmare a modificării legii prin O.U.G. nr. 12/2004 acesta trebuie să primească o rentă calculată în echivalent cu nivelul soldei de grad şi al soldei de funcţie la minim, al unui sublocotenent din cadrul M.A.N.

Hotărârea instanţei de fond este greşită, astfel încât recursul declarat în cauză va fi admis conform art. 312 C. pr. civ.

Este de necontestat că intimatul-reclamant, ca urmare a medalierii cu "Crucea Comemorativă a celui de-al doilea război mondial 1941-1945", fiind veteran de război primeşte o rentă lunară echivalentă cu 25% din solda de grad a unui sublocotenent (art. 14 din Legea nr. 44/1994, versiune actualizată la 28 decembrie 2005).

Prin O.U.G. nr. 12/2004, legiuitorul a înlăturat diferenţierile apărute ca urmare a intrării în vigoare a O.U.G. nr. 2/2004, pentru completarea Legii nr. 138/1999, prin care s-a modificat valoarea de referinţă sectorială, începând cu 1 martie 2004, pentru personalul militar din M.A.N. S-a eliminat astfel posibilitatea ca veteranii de război decoraţi cu aceleaşi ordine sau medalii, dar aflaţi în plată la case de pensii diferite să primească renta lunară în cuantumuri

diferite, astfel că baza de calcul a rentei lunare devine identică pentru toţi veteranii de război, indiferent de Casa de pensii la care se află în plată.

Art. 13 şi art. 14 din Legea nr. 44/1994 nu s-au modificat.

Art. 14^1 din lege (introdus prin O.U.G. nr. 12/2004) prevede că: "începând cu luna martie 2004, renta lunară prevăzută la art. 13 şi art. 14 se calculează după caz, în funcţie de nivelul soldei de grad şi al soldei de funcţie la minim ale unui sublocotenent din cadrul M.A.N. stabilite conform legii".

Deci, condiţiile de aplicare a rentei lunare conform art. 13 şi art. 14 din lege se referă la aceleaşi condiţii ce erau deja prevăzute pentru veteranii de război respectiv în funcţie de ordinele şi medaliile ce le-au fost acordate pentru faptele de arme săvârşite pe câmpul de luptă (Ordinul M.V., Ordinul Virtutea Aeronautică cu spade, clasa cavaler, Ordinul Steaua României cu spade şi panglică de Virtute Militară, Ordinul Coroana României cu spade şi panglică de Virtute Militară etc.).

Intimatul se încadrează nu în art. 13, ci în art. 14 din Legea nr. 44/1994 aşa cum a fost modificată şi care prevede expres: "veteranii de război care nu sunt decoraţi cu ordine, medalii sau cruci de război prevăzuţi la art. 13 alin. (1) lit. a), b), şi c) dar cărora le-a fost conferită Medalia «Crucea comemorativă a celui de-al doilea război mondial 1941-1945», beneficiază de o rentă lunară echivalentă cu 25% din solda de grad a unui sublocotenent".

Aşa fiind, în mod greşit instanţa de fond a considerat că intimatului trebuie să i se recalculeze renta lunară începând cu 1 martie 2004, conform art. 14^1 din O.U.G. nr. 12/2004 şi pentru 25% din solda de funcţie a unui sublocotenent din M.A.N.

Aşa cum corect a susţinut recurenta introducerea în lege a alin. 14^1, nu modifică art. 13 din Legea nr. 44/1994 şi a fost formulat pentru eliminarea diferenţierilor apărute între veteranii de război care primesc renta lunară de la case de pensii diferite (şi de aceea se face referire la solda de grad a unui

sublocotenent din cadrul M.A.N.), introducându-se o singură excepţie "solda de grad şi funcţie a unui sublocotenent, pentru cei decoraţi cu simbolul suprem al recunoaşterii meritelor" Ordinul M.V.

Or, intimatul nu a primit acest ordin.

Aşa fiind, hotărârea atacată cu recurs fiind neîntemeiată, pronunţată prin interpretarea greşită a Legii nr. 44/1994, va fi modificată, recursul urmând a fi admis conform art. 312 C. pr. civ.

Indemnizaţii şi sporuri cuvenite veteranilor de război

Modificările aduse Legii nr. 44/1994 prin O.U.G. nr. 12/2004 nu influenţează procentele stabilite prin art. 13 şi 14 din legea sus-menţionată, ci clarifică modul de calcul al acelor procente, înlăturând discriminarea unor categorii de veterani.

(Curtea de Apel Cluj, Secţia civilă, de muncă şi asigurări sociale, pentru minori şi familie, Decizia nr. 263/R din 29 ianuarie 2008)

Prin sentinţa civilă 2113/1 noiembrie 2007, Tribunalul Cluj a respins ca fiind nefondată acţiunea formulată de reclamantul S.A.M. împotriva pârâtei Casa Judeţeană de Pensii Cluj pentru drepturi de asigurări sociale.

Pentru a pronunţa această hotărâre s-au reţinut următoarele:

Reclamantul este veteran de război, fiind decorat cu ordinele "Coroana României" cu spade clasa a V-a şi "Steaua României" cu spade clasa a II-a, conform certificatului CF/7223 din 12 mai 1995.

Potrivit art. 12 din Legea nr. 44/1994, veteranii de război beneficiază de indemnizaţiile şi de sporul lunar, proporţional cu timpul cât au luptat în război, potrivit legii.

În conformitate cu legea, reclamantul se încadrează în prevederile art. 13 lit. b) din Legea nr. 44/1994 şi beneficiază de o rentă lunară, echivalentă cu 75% din solda de grad a unui sublocotenent.

Cererea reclamantului de a beneficia de solda de sublocotenent integrală este neîntemeiată, având în vedere perioada de 7 luni şi 19 zile de participare pe front.

Împotriva acestei sentinţe a declarat recurs reclamantul, solicitând modificarea ei în sensul admiterii acţiunii.

În motivare s-a arătat - în esenţă - că prima instanţă nu a avut în vedere modificarea adusă Legii nr. 44/1994 prin O.U.G. nr. 12/2004, prin reglementarea modului de calcul a rentei, în conformitate cu art. 14^1 din lege, respectiv renta lunară, prev. de art. 13 şi 14 se calculează după caz în funcţie de solda de grad şi solda de funcţie, la minim ale unui sublocotenent din cadrul M.A.N., stabilite conform legii.

Din Nota de fundamentare a ordonanţei rezultă că legiuitorul a intenţionat să înlăture diferenţele existente între solda unui militar M.A.N. şi cuantumurile soldei altor categorii de militari, expresia "după caz" vizând această diferenţă.

Se poate deduce astfel că, O.U.G. nr. 12/2204 urmăreşte tocmai acordarea rentei lunare, în acelaşi cuantum tuturor beneficiarilor legii, în raport de principiul constituţional al egalităţii persoanelor.

În consecinţă, hotărârea primei instanţe este neîntemeiată, întrucât nu ţine seama de modificările aduse actelor normative de mai sus, prin înlăturarea procentului de 75% din soldă şi înlocuirea cu procentul de 100% din soldă pentru toţi veteranii.

Recursul nu este întemeiat.

În conformitate cu dispoziţiile art. 13 din Legea nr. 44/1994 privind veteranii de război cei decoraţi cu ordine şi medalii au dreptul la împroprietărire

cu suprafeţe de teren şi respectiv la rente lunare, în raport cu onorurile militare primite.

Reclamantul, decorat cu ordinele “Steaua României” cu spade clasa a V-a şi “Coroana României” cu spade clasa a V-a, beneficiază, în conformitate cu art. 13 lit. b) din lege de o rentă lunară echivalentă cu 75% din solda de grad a unui sublocotenent, alături de alte drepturi.

Conform art. 14 din acelaşi act normativ, veteranii de război care nu sunt decoraţi, dar cărora li s-a conferit Medalia “Crucea comemorativă a celui de-al doilea război mondial, 1941-1945”, beneficiază de o rentă lunară echivalentă cu 25% din solda de grad a unui sublocotenent.

Prin O.U.G. nr. 12/2004, Legea nr. 44/1994 a fost modificată, în sensul că, s-a introdus articolul 14^1, conform căruia începând cu luna martie 2004 renta lunară prevăzută la art. 13 şi 14 se calculează, după caz, în funcţie de nivelul soldei de grad şi al soldei de funcţie la minim ale unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării Naţionale, stabilite conform legii.

Această dispoziţie nu are însă ca efect egalizarea rentei prevăzute de articolele 13 şi respectiv 14 din lege ci, s-a precizat modul de calcul al rentei, care va avea în vedere procentul legal prevăzut de textele de mai sus care se aplică nivelului soldei de grad şi al soldei de funcţie la minim ale unui sublocotenent din cadrul M.A.N.

În acest mod s-a înlăturat discriminarea veteranilor de război proveniţi din alte sisteme militare decât sistemul de apărare naţională, aspect ce rezultă şi din Nota de fundamentare a O.U.G. nr. 12/2004 - aflată la dosarul de fond.

Că aceasta a fost intenţia legiuitorului rezultă şi din faptul că, prin introducerea art. 14^1 din lege, conţinutul articolelor 13 şi 14 (care prevăd procentele din solda de grad şi din funcţie a unui sublocotenent) nu a fost modificat, dreptul la rentă al veteranilor de război fiind diferit în raport cu criteriile stabilite de lege şi în continuare.

În raport cu considerentele mai sus reţinute, se constată că reclamantul este îndreptăţit la renta în cuantum de 75% din solda unui sublocotenent, drept de care acesta beneficiază, aşa cum rezultă din dosar şi nu de renta în procent de 100% din soldă, de care beneficiază numai veteranii de război prevăzuţi de art. 13 lit. a) din Legea nr. 44/1994.

Sentinţa prin care acţiunea reclamantului a fost respinsă fiind legală şi temeinică, recursul va fi respins ca fiind nefondat (*publicat în Buletinul Jurisprudenţei din 2008 la Editura Universul Juridic*).

Veteran de război decorat cu medalia „Bărbăţie şi Credinţă, cu Spade". Rentă lunară. Bază de calcul

Prin introducerea art. 14[1], rentele lunare se vor calcula astfel: pentru cei prevăzuţi la art. 13 alin. 2 lit. a), decoraţi cu Ordinul Mihai Viteazul, în procent de 100% din solda de grad şi solda de funcţie, la minim, ale unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării; pentru cei prevăzuţi la art. 13 alin. 3 lit. a), decoraţi cu Ordinul Virtutea Aeronautica cu spade, clasa Cavaler, în procent de 100% din solda de grad, la minim, a unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării; pentru cei prevăzuţi la art. 13 lit. b), decoraţi cu ordinele şi medaliile enumerate limitativ, în procent de 75% din solda de grad, la minim, a unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării; pentru cei prevăzuţi la art. 14, cărora le-a fost conferită Medalia „Crucea Comemorativă a celui de-al doilea război mondial 1941-1945", în procent de 25% din solda de grad, la minim, a unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării (50%) din solda de grad, începând cu data de 01.01.2008, conform modificărilor aduse Legii nr. 44/1994 prin Legea nr. 303/2007).

Această interpretare a fost confirmată de către Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie, care s-a pronunţat asupra acestui aspect prin Decizia în

interesul legii nr. 45/10.11.2008, obligatorie pentru instanţe, conform art. 329 alin. 3 C. pr. civ.

(Curtea de Apel Bucureşti, Decizia nr. 2925/R din 04.05.2009, Secţia a VII-a civilă şi pentru cauze privind conflicte de muncă şi asigurări sociale)

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalul Bucureşti, Secţia a VIII-a conflicte de muncă şi asigurări sociale, sub nr. 27347/3/2008, reclamanta R.E. a chemat în judecată pe pârâta Casa de Pensii a Municipiului Bucureşti, solicitând instanţei ca, prin hotărârea ce o va pronunţa, să dispună obligarea pârâtei să îi acorde renta la care este îndreptăţită în baza Legii nr. 44/1994 modificată prin O.U.G. nr. 12/2004, respectiv jumătate din nivelul soldei de grad şi al soldei de funcţie la minim ale unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării Naţionale, retroactiv, începând cu luna iulie 2005, obligarea pârâtei să îi plătească renta cuvenită conform pct. 1 de mai sus şi în continuare, conform dispoziţiilor legale menţionate anterior, fără cheltuieli de judecată.

Prin sentinţa civilă nr. 223/13.01.2009, Tribunalul Bucureşti, Secţia a VIII-a conflicte de muncă şi asigurări sociale, a respins acţiunea formulată de reclamanta R.E., în contradictoriu cu pârâta Casa de Pensii a Municipiului Bucureşti, ca neîntemeiată.

Pentru a se pronunţa astfel, instanţa de fond a reţinut următoarea situaţie de fapt şi de drept:

Potrivit dispoziţiilor art. 13 lit. b) din Legea nr. 44/1994 republicată, în forma în vigoare de la data de iulie 2005, veteranii de război care sunt decoraţi cu acest ordin beneficiază de o rentă lunară echivalentă cu 75% din solda de grad a unui sublocotenent.

În vederea aplicării unui tratament egal tuturor veteranilor de război şi pentru evitarea unui impact social asupra unei categorii de persoane de vârstă înaintată a căror contribuţie adusă pentru apărarea ţării este unanim recunoscută,

elemente care vizează interesul public şi care au caracter de urgenţă, prin O.U.G. nr. 12/2004 aprobată prin Legea nr. 210/2004, a fost introdus art. 14^1.

Prin această nouă dispoziţie legală, s-a stabilit că, începând cu luna martie 2004, renta lunară prevăzută la art. 13 şi 14 se calculează, după caz, în funcţie de nivelul soldei de grad şi al soldei de funcţie la minim ale unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării Naţionale, stabilite conform legii.

În opinia Tribunalului, modul de redactare al acestui text care nu prevede expresia "şi/sau", putea duce la interpretarea că renta se calculează şi în funcţie de solda de funcţie, şi nu doar de solda de grad a unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării (deşi în text este utilizată expresia "după caz", ceea ce ar arăta că determinarea cuantumului rentei se va face diferit, fie în funcţie de solda de grad, fie în funcţie de solda de funcţie, fie în funcţie de ambele solde şi în procente variabile, includerea conjuncţiei între elementele în raport de care se calculează renta, putea conduce la concluzia că indiferent de faptul că renta a fost acordată în baza art. 13 sau 14 baza de calcul a acesteia este una singură).

Cu toate acestea, ambiguitatea dispoziţiei legale a fost îndepărtată prin Decizia nr. 45 din 10.11.2008 pronunţată de Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie în Secţiile Unite, care a dispus admiterea recursului în interesul legii declarat de Procurorul General al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie şi a stabilit că dispoziţiile art. 14^1 raportate la dispoziţiile art. 13 şi 14 din Legea nr. 44/1994 privind veteranii de război, precum şi unele drepturi ale invalizilor şi văduvelor de război, republicată, astfel cum a fost completată prin O.U.G. nr. 12/2004 aprobată prin Legea nr. 210/2004, se interpretează în sensul că renta lunară se calculează conform prevederilor art. 13 şi art. 14 din lege, în raport cu solda de grad şi/sau solda de funcţie, după caz, a unui sublocotenent din Ministerul Apărării Naţionale".

Prin clarificarea ambiguităţii la care anterior s-a făcut referire, în sensul că renta se calculează în funcţie de solda de grad şi/sau solda de funcţie, după

caz, a unui sublocotenent din Ministerul Apărării Naţionale instanţa de fond nu mai putea reţine că, în cazul reclamantei, renta se calculează şi în funcţie de solda de funcţie, ci calculul rentei se raportează doar la solda de grad la minim a unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării.

Prin urmare, pârâta nu datorează diferenţe de drepturi rezultând din calculul rentei expus de reclamantă prin cererea introductivă, instanţa respingând acţiunea ca neîntemeiată.

În termen legal, împotriva acestei sentinţe a formulat recurs motivat recurenta-reclamantă R.E., recurs întemeiat în drept pe dispoziţiile art. 304 pct. 9, art. 304^1C. pr. civ., pe art. 11, 13 şi 14^1 din Legea nr. 44/1994, pe Legea nr. 167/2002 şi pe O.U.G. nr. 12/2004, criticând sentinţa pentru următoarele motive de nelegalitate şi netemeinicie:

Prin Legea nr. 44/1994 privind veteranii de război, precum şi unele drepturi ale invalizilor şi văduvelor de război, în forma modificată şi completată prin Legea nr. 167/2002, s-a reglementat în cuprinsul art. 13 alin. 2 ca veteranii de război decoraţi cu ordinele sau medaliile prevăzute la lit. b), printre care se regăseşte şi medalia Bărbăţie şi Credinţă, cu Spade", beneficiază de o rentă lunară echivalentă cu 75% din solda de grad a unui sublocotenent.

Ulterior, prin O.U.G. nr. 12/2004 pentru completarea Legii nr. 44/1994, după art. 14 al acestei legi s-a introdus un nou articol suplimentar, respectiv art. 14^1, cu următorul cuprins: "Art. 14^1 - începând cu luna martie 2004, renta lunară prevăzută de art. 13 şi 14 se calculează, după caz, în funcţie de nivelul soldei de grad şi al soldei de funcţie la minim ale unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării Naţionale, stabilite conform legii".

Rezultă astfel că iniţial legiuitorul a reglementat dreptul veteranilor de război beneficiari ai medaliei "Bărbăţie şi Credinţa, cu Spade", de a beneficia de o rentă lunară echivalentă cu 75% din solda de grad a unui sublocotenent, pentru ca ulterior, mai exact începând cu data de 01.03.2004, legiuitorul să

reglementeze imperativ un alt cuantum al rentei lunare, care se compune nu numai din solda de grad, ci şi din solda de funcţie la minim ale unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării.

Pentru motivele expuse, recurenta solicită admiterea recursului, modificarea în totalitate a sentinţei civile recurate, în sensul obligării intimatei-pârâte Casa de Pensii a Municipiului Bucureşti la acordarea rentei la care este îndreptăţită în baza Legii nr. 44/1994 modificată prin O.U.G. nr. 12/2004, respectiv jumătate din nivelul soldei de grad şi al soldei de funcţie la minim ale unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării Naţionale, retroactiv, începând cu luna iulie 2005. Menţionează recurenta că nu solicită cheltuieli de judecată.

Recursul este nefondat.

Recurenta este soţie de veteran de război, iar în această calitate beneficiază de prevederile art. 11 din Legea nr. 44/1994 privind veteranii de război, precum şi unele drepturi ale invalizilor şi văduvelor de război, privind acordarea unei rente lunare.

Susţinerile recurentei în sensul că, începând cu data de 01.03.2004, această rentă trebuie calculată în procent de 50% din solda de grad şi solda de funcţie, la minim, ale unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării, sunt neîntemeiate.

Art. 13 din Legea nr. 44/1994 prevede la lit. a) drepturile veteranilor de război, şi anume o rentă lunară echivalentă cu solda de bază a unui sublocotenent, compusă din solda de grad şi solda de funcţie la minim pentru cei decoraţi cu Ordinul Mihai Viteazul, respectiv o rentă lunară echivalentă cu solda de grad a unui sublocotenent pentru cei decoraţi cu Ordinul Virtutea Aeronautică cu spade, clasa Cavaler.

La lit. b) din art. 13 se prevede dreptul celor decoraţi cu anumite ordine şi medalii, enumerate limitativ, la o rentă lunară echivalentă cu 75% din solda de grad a unui sublocotenent.

Art. 14 din acelaşi act normativ prevede că veteranii de război care nu sunt decoraţi cu ordine, medalii sau cruci de război prevăzute la art. 13, dar cărora le-a fost conferită Medalia "Crucea Comemorativă a celui de-al doilea război mondial 1941-1945", beneficiază de o rentă lunară echivalentă cu 25% din solda de grad a unui sublocotenent.

Aşadar, art. 13 şi 14 instituie patru categorii de veterani de război, în funcţie de ordinele şi medaliile care le-au fost conferite, stabilind drepturi distincte pentru fiecare categorie în parte.

Prin O.U.G. nr. 12/2004 a fost introdus în Legea nr. 44/1994 un nou articol, respectiv 14^1, conform căruia, "începând cu luna martie 2004, renta lunară prevăzută la art. 13 şi 14 se calculează, după caz, în funcţie de nivelul soldei de grad şi al soldei de funcţie la minim ale unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării Naţionale, stabilite conform legii".

Semnificaţia noului text introdus este cea care rezultă nu doar din interpretarea sistematică a art. 13, 14 şi 14^1 din lege, în ordinea lor firească, ci şi din nota de fundamentare a O.U.G. nr. 12/1994.

Intenţia legiuitorului nu a fost aceea de a egaliza pe toţi veteranii de război, sub aspectul cuantumului rentei la care aceştia sunt îndreptăţiţi, ci de a stabili drept criteriu de raportare nivelul minim al soldei de grad si/sau al soldei de funcţie ale unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării.

Acesta este elementul avut în vedere de legiuitor, şi nu modificarea procentelor sau soldelor în funcţie de care se calculează renta. Raţiunea, explicată în nota de fundamentare, este aceea că veteranii de război îndreptăţiţi la renta lunară sunt pensionaţi fie în sistemul public, primind pensia de la casele teritoriale de pensii din structurile C.N.P.A.S., fie în sistemul militar, primind

pensia de la Ministerul Apărării sau Ministerul Internelor şi Reformei Administrative. În funcţie de sistemul de pensii din care fac parte, veteranii primeau rentele lunare, calculate conform art. 13 şi 14, dar raportate, după caz, fie la nivelul soldei de grad şi/sau funcţie ale unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării, fie la nivelul soldei de grad şi/sau funcţie din cadrul Ministerului Internelor şi Reformei Administrative.

Prin urmare, întrucât prin O.U.G. nr. 2/2004 s-au majorat solda de grad şi solda de funcţie ale unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării, care, începând cu data de 01.03.2004, urmau să fie mai mari decât cele ale unui sublocotenent din cadrul M.I.R.A., drepturile veteranilor din aceeaşi categorie ar fi fost diferenţiate fără un motiv temeinic, prin simpla apartenenţă la un sistem sau altul de asigurări sociale. Prin O.U.G. nr. 12/2004 s-a urmărit tocmai înlăturarea acestei inechităţi, prin stabilirea unui criteriu unic.

Aceasta nu înseamnă că nu se vor păstra diferenţierile justificate între veterani, în funcţie de categoria din care fac parte, adică în funcţie de medaliile sau ordinele care le-au fost conferite. Această diferenţiere, după cum se poate observa din art. 13 şi 14, există nu numai în privinţa dreptului la renta lunară, ci şi în privinţa celorlalte drepturi (de exemplu, suprafaţa de teren pentru împroprietărire).

Mai mult, chiar din interpretarea gramaticală a textului art. 14^1 nou introdus se desprinde aceeaşi concluzie. Textul arată că rentele se vor calcula, după caz, în funcţie de nivelul soldei de grad şi al soldei de funcţie la minim ale unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării. Dacă nu s-ar menţine diferenţierile între cele patru categorii de veterani nu ar mai exista raţiunea acestei menţiuni.

Soluţia care se impune este aceea că, prin introducerea art. 14^1, rentele lunare se vor calcula astfel: pentru cei prevăzuţi la art. 13 alin. 2 lit. a), decoraţi cu Ordinul Mihai Viteazul, în procent de 100% din solda de grad şi solda de

funcţie, la minim, ale unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării; pentru cei prevăzuţi la art. 13 alin. 3 lit. a), decoraţi cu Ordinul Virtutea Aeronautica cu spade, clasa Cavaler, în procent de 100% din solda de grad, la minim, a unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării; pentru cei prevăzuţi la art. 13 lit. b), decoraţi cu ordinele şi medaliile enumerate limitativ, în procent de 75% din solda de grad, la minim, a unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării; pentru cei prevăzuţi la art. 14, cărora le-a fost conferită Medalia "Crucea Comemorativă a celui de-al doilea război mondial 1941-1945", în procent de 25% din solda de grad, la minim, a unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării (50% din solda de grad, începând cu data de 01.01.2008, conform modificărilor aduse Legii nr. 44/1994 prin Legea nr. 303/2007).

În opinia instanţei, ultima modificare a art. 14 din Legea nr. 44/1994 prin Legea nr. 303/2007 confirmă tocmai această interpretare. Astfel, în urma acestei modificări, survenite în luna noiembrie 2007, cu aplicabilitate de la 01.01.2008, renta lunară cuvenită veteranilor cărora le-a fost conferită Medalia "Crucea Comemorativă a celui de-al doilea război mondial 1941-1945", se calculează în procent de 50% din solda de grad, la minim, a unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării (faţă de 25% din solda de grad, în reglementarea anterioară). Se observă, aşadar, că legiuitorul a înţeles să menţină baza de calcul a acestei rente, ca fiind solda de grad, la minim, a unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării, modificând doar procentul, din 25 în 50. Dacă s-ar fi intenţionat calcularea rentei în raport şi de solda de funcţie, acesta ar fi fost un moment potrivit pentru o reglementare expresă în acest sens, dar legiuitorul a apreciat că reglementarea este suficient de clară pentru a nu da naştere altor interpretări.

Mai mult, această interpretare a fost confirmată de către Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie, care s-a pronunţat asupra acestui aspect prin decizia în

interesul Legii nr. 45/10.11.2008, obligatorie pentru instanţe, conform art. 329 alin. 3 C. pr. civ. (*publicat în Buletinul Jurisprudenţei din 2009 la Editura Universul Juridic*).

Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 45 din 10 noiembrie 2008 pentru examinarea recursului în interesul legii, declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie, cu privire la interpretarea şi aplicarea dispoziţiilor art. 141, raportate la dispoziţiile art. 13 şi 14 din Legea nr. 44/1994 privind veteranii de război, precum şi unele drepturi ale invalizilor şi văduvelor de război, republicată, astfel cum a fost completată prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 12/2004, aprobată prin Legea nr. 210/2004, referitoare la recalcularea rentei veteranilor de război cărora le-au fost acordate ordine şi medalii pentru faptele de arme săvârşite pe câmpul de luptă, începând cu luna martie 2004

Dosar nr. 23/2008

Sub preşedinţia domnului prof. univ. dr. Nicolae Popa, preşedintele Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie, Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie, constituită în Secţii Unite, în şedinţa din 13 octombrie 2008 a luat în examinare recursul în interesul legii, declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie, cu privire la interpretarea şi aplicarea dispoziţiilor art. 14^1, raportate la dispoziţiile art. 13 şi 14 din Legea nr. 44/1994 privind veteranii de război, precum şi unele drepturi ale invalizilor şi văduvelor de război, republicată, astfel cum a fost completată prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 12/2004, aprobată prin Legea nr. 210/2004, referitoare la recalcularea rentei veteranilor de război cărora le-au fost acordate ordine şi medalii pentru faptele de arme săvârşite pe câmpul de luptă, începând cu luna martie 2004.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie a fost reprezentat de procurorul Antoaneta Florea.

În concluziile sale, reprezentanta procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie a cerut admiterea recursului în interesul legii în sensul de a se stabili că renta lunară a veteranilor de război cărora le-au fost acordate ordine şi medalii pentru faptele de arme săvârşite pe câmpul de luptă, prevăzută la art. 13 şi 14 din Legea nr. 44/1994, republicată, se recalculează începând cu data de 1 martie 2004, după caz, în funcţie de nivelul soldei de grad şi/sau al soldei de funcţie la minim ale unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării Naţionale.

În vederea deliberării, a fost amânată pronunţarea pentru astăzi, 10 noiembrie 2008, când

SECŢIILE UNITE,

deliberând asupra recursului în interesul legii, constată următoarele:

În practica instanţelor de judecată nu există un punct de vedere unitar în legătură cu interpretarea şi aplicarea dispoziţiilor art. 14^1, raportate la prevederile art. 13 şi 14 din Legea nr. 44/1994, privind veteranii de război, precum şi unele drepturi ale invalizilor şi văduvelor de război, republicată, astfel cum a fost completată prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 12/2004, aprobată prin Legea nr. 210/2004 referitoare la recalcularea rentei veteranilor de război, cărora le-au fost acordate ordine şi medalii pentru faptele de arme săvârşite pe câmpul de luptă, începând cu luna martie 2004.

Astfel, unele instanţe au stabilit că renta lunară a veteranilor de război cărora le-au fost acordate ordine şi medalii pentru faptele de arme săvârşite pe câmpul de luptă se recalculează începând cu data de 1 martie 2004 în raport cu solda de grad şi solda de funcţie (cumulate) la minim ale unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării Naţionale.

S-a reţinut că prin completarea Legii nr. 44/1994 care face distincţie între diferite ordine şi medalii acordate, fiecare tip de decoraţie beneficiind de o anumită categorie de rentă, cu baze de calcul diferite, s-a urmărit, astfel cum se

arată şi în expunerea de motive a Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 12 din 23 martie 2004, aplicarea unui tratament egal tuturor veteranilor de război a căror contribuţie adusă pentru apărarea ţării este unanim recunoscută. Totodată aceste instanţe au reţinut că din interpretarea gramaticală a prevederilor art. 14^1 din lege reiese în mod evident intenţia legiuitorului ca baza de calcul (solda) pentru stabilirea rentei lunare cuvenită veteranilor de război să fie alcătuită atât din solda de grad, cât şi din solda de funcţie (cumulate) la minim ale unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării Naţionale, diferenţierile fiind determinate doar de procentele prevăzute în art. 13 şi 14 din Legea nr. 44/1994.

Alte instanţe au stabilit, dimpotrivă, că renta lunară a veteranilor de război prevăzuţi la art. 13 şi 14 din Legea nr. 44/1994, republicată, se recalculează, începând cu data de 1 martie 2004, după caz, în funcţie de nivelul soldei de grad şi/sau al soldei de funcţie la minim ale unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării Naţionale.

Aceste instanţe au reţinut că dispoziţiile art. 13 şi 14 din Legea nr. 44/1994, republicată, instituie 4 categorii de veterani de război, în funcţie de ordinele şi medaliile care le-au fost conferite, stabilind drepturi distincte pentru fiecare categorie în parte, şi că prin introducerea art. 14^1 prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 12/2004 nu s-a modificat modul de stabilire al rentei lunare, ci aceste prevederi legale au fost completate în sensul că la determinarea cuantumului rentei de care beneficiază veteranii de război se iau în calcul, după caz, solda de grad şi/sau solda de funcţie la minim ale unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării Naţionale, indiferent de sistemul public sau militar de asigurări sociale.

Aceste din urmă instanţe au interpretat şi aplicat corect dispoziţiile legii.

În conformitate cu prevederile art. 13 alin. 1 lit. a) şi b) şi alin. 2 din Legea nr. 44/1994 privind veteranii de război, precum şi unele drepturi ale invalizilor şi văduvelor de război, republicată în Monitorul Oficial al României,

Partea I, nr. 783 din 28 octombrie 2002: "Veteranii de război, cărora le-au fost acordate ordine şi medalii pentru faptele de arme săvârşite pe câmpul de luptă, beneficiază de următoarele drepturi, dacă nu le-au primit prin alte legi de împroprietărire de la data decorării până în prezent şi dovedesc cu acte legale dreptul solicitat:

a) (...)

- cei decoraţi cu Ordinul Mihai Viteazul, de o rentă lunară echivalentă cu solda de bază a unui sublocotenent, compusă din solda de grad şi solda de funcţie la minim;

- cei decoraţi cu Ordinul Virtutea Aeronautică cu spade, clasa Cavaler, de o rentă lunară echivalentă cu solda de grad a unui sublocotenent;

b) cei decoraţi cu Ordinul Steaua României cu spade şi panglică de Virtute Militară sau cu Ordinul Steaua României cu spade, Ordinul Virtutea Aeronautică cu spade, Ordinul Coroana României cu spade şi panglică de Virtute Militară sau Ordinul Coroana României cu spade, Ordinul Crucea Regina Maria, Medalia Virtutea Militară de Război, Medalia Virtutea Maritimă, Medalia Virtutea Aeronautică sau Medalia Aeronautică, Medalia Serviciul Credincios cu spade, Medalia Bărbăţie şi Credinţă cu spade, Crucea Serviciul Credincios cu spade, Crucea Meritul Sanitar şi Medalia Virtutea Ostăşească (...) beneficiază de o rentă lunară echivalentă cu 75% din solda de grad a unui sublocotenent."

De asemenea, potrivit art. 14 din aceeaşi lege: „Veteranii de război care nu sunt decoraţi cu ordine, medalii sau cruci de război prevăzute la art. 13 alin. 1 lit. a) şi b), dar cărora le-a fost conferită Medalia «Crucea comemorativă al celui de-al doilea război mondial 1941-1945» beneficiază de o rentă lunară echivalentă cu 25% din solda de grad a unui sublocotenent."

Prin art. I pct. 4 din Legea nr. 303/2007 pentru modificarea şi completarea Legii nr. 44/1994 privind veteranii de război, precum şi unele

drepturi ale invalizilor şi văduvelor de război, procentul în baza căruia se calculează renta lunară a veteranilor de război cărora le-a fost conferită Medalia „Crucea comemorativă al celui de-al doilea război mondial 1941-1945” a fost modificat de la 25% la 50%.

Totodată, prin articolul unic din Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 12/2004, aprobată prin Legea nr. 210/2004, după art. 14 din Legea nr. 44/1994 privind veteranii de război, precum şi unele drepturi ale invalizilor şi văduvelor de război, republicată, s-a introdus un nou articol, art. 14^1, cu următorul cuprins: „începând cu luna martie 2004, renta lunară prevăzută la art. 13 şi 14 se calculează, după caz, în funcţie de nivelul soldei de grad şi al soldei de funcţie la minim ale unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării Naţionale, stabilite conform legii.”

Dispoziţiile art. 13 şi 14 din Legea nr. 44/1994, republicată, instituie 4 ipoteze juridice cu privire la calculul rentei de care beneficiază veteranii de război, după cum urmează:

1. renta lunară echivalentă cu solda de bază a unui sublocotenent compusă din solda de grad şi solda de funcţie la minim. Beneficiază de această rentă veteranii de război decoraţi cu Ordinul Mihai Viteazul [art. 13 lit. a) teza a doua din lege];
2. renta lunară echivalentă cu solda de grad a unui sublocotenent. Beneficiază de această rentă veteranii de război decoraţi cu Ordinul Virtutea Aeronautică cu spade, clasa Cavaler [art. 13 lit. a) teza a treia din lege];
3. renta lunară echivalentă cu 75% din solda de grad a unui sublocotenent. Beneficiază de această rentă veteranii de război decoraţi conform art. 13 lit. b) din lege;
4. renta lunară echivalentă cu 50% din solda de grad a unui sublocotenent. Beneficiază de această rentă veteranii de război cărora le-a fost conferită

Medalia “Crucea comemorativă al celui de-al doilea război mondial, 1941-1945” (art. 14 din lege).

Cu alte cuvinte, prin art. 13 şi 14 din Legea nr. 44/1994, republicată, este reglementat modul de calcul al rentei lunare de care beneficiază veteranii de război, pe când dispoziţiile art. 14^1 din acelaşi act normativ instituie numai baza de calcul a rentei lunare, şi anume solda (de grad şi de funcţie, după caz, circumstanţiere prevăzută în mod expres) unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării Naţionale.

Astfel, cum se arată în expunerea de motive a Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 12/2004, prin introducerea art. 14^1 în Legea nr. 44/1994, republicată, s-a urmărit aplicarea unui tratament egal tuturor veteranilor de război, întrucât prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 2/2004 au fost reglementate două cuantumuri diferite ale soldei de grad a unui sublocotenent, unul pentru Ministerul Apărării Naţionale şi altul pentru celelalte sisteme militare.

În momentul adoptării Legii nr. 44/1994, renta lunară cuvenită veteranilor de război se stabilea prin raportare fie la solda unui sublocotenent din Ministerul Apărării Naţionale, fie la solda unui sublocotenent din cadrul Ministerului Internelor şi Reformei Administrative.

Scopul urmărit prin introducerea art. 14^1 în Legea nr. 44/1994, republicată, nu a fost acela de a egaliza pe toţi veteranii de război sub aspectul cuantumului rentei la care aceştia sunt îndreptăţiţi, în sensul de a se calcula pentru toţi, indiferent de decoraţia primită, o rentă raportată la cumulul dintre solda de grad şi solda de funcţie a unui sublocotenent, ci de a introduce ca unic element de referinţă pentru determinarea rentelor solda unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării Naţionale, indiferent de sistemul militar din care provin veteranii de război.

Până în luna martie 2004 soldele de grad şi soldele de funcţie ale unui sublocotenent, în raport cu care se stabileau rentele lunare cuvenite veteranilor de război, după distincţiile prevăzute la art. 13 şi 14 din Legea nr. 44/1994, republicată, aveau aceeaşi valoare, atât în sistemul de apărare naţională, cât şi în celelalte sisteme militare.

Prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 2/2004 a fost completată Legea nr. 138/1999 privind salarizarea şi alte drepturi ale personalului militar din instituţiile publice de apărare naţională, ordine publică şi siguranţă naţională, precum şi acordarea unor drepturi salariale personalului civil din aceste instituţii, majorându-se valoarea de referinţă sectorială, începând cu luna martie 2004, şi, drept urmare, majorându-se şi nivelul soldei de grad şi al soldei de funcţie ale unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării Naţionale.

În consecinţă, după intrarea în vigoare a Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 2/2004 au fost stabilite două cuantumuri diferite ale soldei de grad a unui sublocotenent, unul pentru Ministerul Apărării Naţionale şi altul pentru celelalte sisteme militare, şi, drept urmare, începând cu 1 martie 2004 ar fi beneficiat de un nou cuantum al rentei lunare numai veteranii de război proveniţi din sistemul apărării naţionale, fapt care ar fi determinat o aplicare discriminatorie a Legii nr. 44/1994, republicată, şi o încălcare a principiului constituţional al egalităţii în drepturi.

Dacă prin adoptarea Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 12/2004 s-ar fi urmărit ca la stabilirea cuantumului rentei lunare cuvenite veteranilor de război să se ia în calcul cumulul soldei de grad şi al celei de funcţie ale unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării Naţionale, atunci prin ordonanţă s-ar fi procedat la modificarea sau completarea art. 13 şi 14 din Legea nr. 44/1994, republicată, şi nu la introducerea unui nou articol, respectiv art. 14^1.

În plus, în situaţia în care intenţia legiuitorului ar fi fost aceea ca baza de calcul a rentei cuvenite veteranilor de război să se determine în raport cu ambele

solde cumulate, atunci, odată cu modificarea procentului prevăzut de art. 14 din Legea nr. 44/1994, republicată, prin art. i pct. 4 din Legea nr. 303/2007, s-ar fi modificat şi modul de raportare a acestuia, adăugându-se la solda de grad a unui sublocotenent şi solda de funcţie.

În consecinţă, Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 12/2004 a înlăturat doar diferenţierea nejustificată a rentelor lunare cuvenite veteranilor de război, după 1 martie 2004, în funcţie de apartenenţa acestora la un sistem sau altul de asigurări sociale.

Astfel fiind, rezultă cu evidenţă faptul că veteranii de război decoraţi cu ordinele şi medaliile prevăzute la art. 13 şi 14 din Legea nr. 44/1994, republicată, beneficiază de o rentă lunară care se calculează conform aceloraşi dispoziţii, fie în raport cu solda de grad, fie în raport cu solda de bază (compusă din solda de grad şi solda de funcţie), dar, în ambele situaţii, art. 14^1 din lege instituie o bază de calcul unică, şi anume solda - după caz, de grad şi/sau de funcţie - unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării Naţionale.

Calculul rentei lunare cuvenite veteranilor de război prin raportare la solda de grad şi solda de funcţie, cumulate, ale unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării Naţionale se realizează numai în ipoteza reglementată de art. 13 lit. a) teza a doua din Legea nr. 44/1994, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, şi anume numai în cazul veteranilor de război decoraţi cu Ordinul Mihai Viteazul pentru faptele de arme săvârşite pe câmpul de luptă.

Ca atare, în temeiul dispoziţiilor art. 25 lit. a) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, precum şi ale art. 329 din Codul de procedură civilă, urmează să se admită recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie şi să se stabilească că dispoziţiile art. 14^1, raportate la dispoziţiile art. 13 şi 14 din Legea nr. 44/1994, republicată, astfel cum a fost completată prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 12/2004, aprobată prin Legea nr. 210/2004, se

interpretează în sensul că renta lunară cuvenită veteranilor de război se calculează conform prevederilor art. 13 şi 14 din lege, în raport cu solda de grad şi/sau solda de funcţie, după caz, ale unui sublocotenent din cadrul Ministerului Apărării Naţionale.

PENTRU ACESTE MOTIVE

În numele legii

DECID:

Admit recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie şi stabilesc:

Dispoziţiile art. 14^1, raportate la dispoziţiile art. 13 şi 14 din Legea nr. 44/1994 privind veteranii de război, precum şi unele drepturi ale invalizilor şi văduvelor de război, republicată, astfel cum a fost completată prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 12/2004, aprobată prin Legea nr. 210/2004, se interpretează în sensul că renta lunară se calculează conform prevederilor art. 13 şi 14 din lege, în raport cu solda de grad şi/sau solda de funcţie, după caz, ale unui sublocotenent din Ministerul Apărării Naţionale.

Obligatorie, potrivit art. 329 alin. 3 din Codul de procedură civilă.

Pronunţată în şedinţă publică, astăzi, 10 noiembrie 2008.

*Publicat în Monitorul Oficial cu numărul 230 din data de 8 aprilie 2009

Capitolul 6. UNELE PROBLEME ÎN CAZUISTICA INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI CU PRIVIRE LA PROBLEMELE VETERANILOR, INVALIZILOR, ORFANILOR ȘI VĂDUVELOR DE RĂZBOI

Instituţia Avocatul Poporului este o autoritate publică autonomă şi independentă faţă de orice altă autoritate publică şi are drept scop apărarea drepturilor şi libertăţilor persoanelor fizice în raporturile acestora cu autorităţile publice.

Una dintre preocupările instituției Avocatul Poporului o constituie apărarea și respectarea drepturilor veteranilor, invalizilor și văduvelor de război, având în vedere numeroasele sesizări adresate instituțiilor cu atribuții în domeniu de către acești subiecți de drept.

Astfel, prin petițiile formulate în decursul timpului se critică inadvertențe sau încălcări ale drepturilor prevăzute de legile în vigoare, după cum urmează:

- pensia de invaliditate de război, gradul I este de 409 lei, iar cea de gradul II este de 325 lei, mult inferioară celor răniți în revoluție sau în teatrele de operațiuni în afara granițelor tării și derizorie la dinamica economică actuală;
- indemnizațiile de front și rentele pentru ordine au fost majorate, nefiind majorate și indemnizațiile văduvelor veteranilor de război care au rămas doar la suma de 92 lei pe lună;
- soția supraviețuitoare a beneficiarilor pensiilor din agricultură, în cuantum de 350 – 400 lei, necăsătorită ulterior, beneficiază de jumătate din drepturile soțului „dacă nu beneficiază de alt venit”, această reglementare condiționând acordarea unui drept (art. 11 din **Legea nr. 44 /1994 privind veteranii de război, precum şi unele drepturi ale invalizilor şi văduvelor de război, republicată, cu modificările și completările ulterioare);**

- potrivit art. 16 lit. a) din Legea 44/1994***, republicată, cu modificările și completările ulterioare,*** *veteranii de război şi văduvele de război beneficiază şi de următoarele drepturi:*

- *a) câte 12 călătorii gratuite, dus-întors, sau 24 de călătorii simple, în cursul unui an calendaristic, la clasa I pe calea ferată, la tren de orice rang, pentru marii mutilaţi, pentru invalizii de război, precum şi pentru veteranii de război decoraţi cu ordine şi medalii de război.*

- *În schimb, veteranii de război decoraţi cu Medalia „Crucea comemorativă a celui de-al doilea război mondial, 1941-1945", cei nedecoraţi, precum şi văduvele de război au dreptul, în cursul unui an calendaristic, la 6 călătorii interne gratuite, dus-întors, sau la 12 călătorii simple pe calea ferată, la tren de orice rang. Generalii, ofiţerii şi ceilalţi veterani de război decoraţi cu Medalia „Crucea comemorativă a celui de-al doilea război mondial, 1941-1945" călătoresc la clasa I, iar cei nedecoraţi şi văduvele de război, la clasa a II-a.*

Veteranii de război şi văduvele de război care locuiesc în mediul rural au dreptul, în cursul unui an calendaristic, la 12 călătorii interne, dus-întors, gratuite, pe mijloacele de transport auto, pe calea ferată sau pe căile fluviale, la alegere.

Astfel, din cele menționate mai sus rezultă că diferitele categorii de veterani de război, precum și văduvele de război beneficiază în mod distinct de bilele de călătorie gratuită (C.F.R., auto sau navale), pe lângă mecanismul greoi de acordarea acestora, s-au creat și situații discriminatorii, după cum urmează:

- veteranii de război, majoritari, beneficiază de bilete de călătorie gratuită C.F.R la clasa a II-a, iar foștii luptători împotriva comuniștilor, deținuții politici și cei deportați primesc numai bilete de călătorie C.F.R. clasa I;
- doar veteranii de război şi văduvele de război din mediul rural au dreptul, în cursul unui an calendaristic, la 12 călătorii interne, dus-întors, gratuite,

pe mijloacele de transport auto, pe calea ferată sau pe căile fluviale, la alegere.

Mai mult, din cauza decontărilor defectuoase ale biletelor de călătorie de către Ministerul Transporturilor către consiliile județene, transportatorii auto refuză să transporte veteranii de război şi văduvele de război. Biletele de călătorie se acordă cu dificultate, întârzierile anuale fiind de la o lună la un trimestru, iar veteranii de război sunt privați în tot acest exercitarea dreptului pentru deplasări.

La art. 16 lit. j) din Legea 44/1994, republicată, cu modificările și completările ulterioare, se statuează că veteranii de război şi văduvele de război beneficiază şi de asistenţă medicală gratuită în toate instituţiile medicale civile de stat sau militare şi asigurarea de medicamente gratuite atât în tratamentele ambulatorii, cât şi pe timpul spitalizării. **În practică, această reglementare nu are aplicabilitate având în vedere sistemul medical românesc care funcționează într-un mod defectuos.**

Totodată, la lit. k) din actul normativ amintit mai sus, se reglementează dreptul veteranilor și văduvelor de război de a beneficia de bilete de tratament gratuite în stațiunile balneoclimaterice. Având în vedere că, în prezent, s-a renunțat la modalitatea de alocare a biletelor de tratament spre repartiție din Ordinul Ministerului Sănătății, prin Casele Județene de Sănătate la filialele județene, veteranii și văduvele de război sunt obligați să aștepte la rând, aceștia criticând si perioada pentru care biletele de tratament se acordă, respectiv perioada noiembrie – martie.

De asemenea s-au semnalat situații în care, raportat la prevederile noului Cod Fiscal, s-au creat confuzii, chiar și abuzuri cu privire la perceperea impozitelor pe imobile și terenuri deținute de veteranii de război, dispozițiile Legii nr. 44/1994 ***privind veteranii de război, precum şi unele drepturi ale invalizilor şi văduvelor de război*** de la art. 16 lit. e), potrivit cărora veteranii de

război şi văduvele de război beneficiază şi de „scutirea de plata impozitelor şi taxelor locale, precum şi de plata impozitului corespunzător pentru terenurile arabile în suprafaţă de până la 5 ha”, **prevedere ce a fost abrogată de art. 502, alin. 1, punctul 3 din titlul XI din noul Codul Fiscal – Legea nr. 227/2015.**

Capitolul 7. CONCLUZII ŞI RECOMANDĂRI

După 1989, legiuitorul s-a preocupat de reglementarea unor norme referitoare la reparațiile pentru suferinţele acestei categorii deosebite de persoane vulnerabile – veteranii, veteranii de război, invalizii de război, orfanii de război, văduvele de război, văduvele veteranilor de război şi prizonierii de război, cărora le datorăm recunoştinţă pentru actele lor de eroism şi patriotism.

În acest sens, au fost adoptate reglementări privind:

► **acordarea de indemnizaţii şi sporuri;**

► **pensiile I.O.V.R.;**

► **acordarea de ajutoare pentru procurarea de dispozitive medicale destinate corectării şi recuperării deficienţelor organice sau funcţionale ori corectării unor deficienţe fizice;**

► **acordarea, în mod gratuit, a asistenţei medicale, medicamentelor şi protezelor;**

►**organizarea şi funcţionarea Secţiei asistenţă veterani de război din cadrul Ministerului Apărării Naţionale;**

► **stabilirea cuantumului ajutorului anual pentru acoperirea unei părţi din costul chiriei, energiei electrice şi energiei termice pentru nevoi casnice ș.a.m.d.**

Relevante în această materie sunt prevederile **Legii nr. 44 din 1 iulie 1994** privind veteranii de război, precum şi unele drepturi ale invalizilor şi văduvelor de război, republicată, cu modificările și completările ulterioare, ale **Legii nr. 49 din 29 iulie 1991** privind acordarea de indemnizaţii şi sporuri

invalizilor, veteranilor şi văduvelor de război, cu modificările şi completările ulterioare, ale **Legii nr. 49 din 31 martie 1999** privind pensiile I.O.V.R., actualizată, cu modificările și completările ulterioare și **ale Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82 din 25 octombrie 2006** pentru recunoaşterea meritelor personalului armatei participant la acţiuni militare şi acordarea unor drepturi acestuia şi urmaşilor celui decedat, cu modificările și completările ulterioare.

Este de remarcat faptul că, deși, prin mai multe legi speciale, s-a stabilit o serie de drepturi pentru veteranii de război, invalizii de război, orfanii de război, văduvele de război, văduvele veteranilor de război și prizonierii de război, în decursul timpului aceste drepturi au fost condiționate, diminuate sau anulate, prin diverse acte normative (De exemplu, veteranii de război şi văduvele de război beneficiază şi de asistenţă medicală gratuită în toate instituţiile medicale civile de stat sau militare şi asigurarea de medicamente gratuite atât în tratamentele ambulatorii, cât şi pe timpul spitalizării, însă, **în practică, această reglementare nu are aplicabilitate având în vedere sistemul medical românesc care funcționează într-un mod defectuos).**

Totodată, **prin unele acte normative, în special din ultimii ani, unele dintre aceste nedreptăți ori „amputări" au fost înlăturate, parțial sau chiar total, iar indemnizațiile au fost majorate (a se vedea OUG nr. 103/2018).**

Din ***Situația pensiilor militare, de invaliditate și indemnizațiile de război ale veteranilor de război în România și alte state europene***, astfel cum a fost prezentată de Asociația Națională a Veteranilor de Război, rezultă faptul că indemnizația de front a veteranilor și invalizilor de război este net inferioară

foștilor luptători împotriva comunismului și incomparabilă cu cea a omologilor din țările NATO sau vecine.

În vederea realizării unui statut uniform pentru veteranii de război și combatanții din teatrele de operațiuni și a acordării unor drepturi comparabile cu cele recunoscute persoanelor care au luptat în Revoluția din Decembrie 1989 și a veteranilor din alte țări europene, - *în opinia instituției Avocatul Poporului* - este necesară adoptarea următoarelor măsuri:

9.1 Propuneri care vizează legislația în materie

Având în vedere cele constatate de Avocatul Poporului cu ocazia redactării prezentului raport special și faptul că **stabilirea unor drepturi și acordarea unor indemnizații pentru categoria socială de care se ocupă prezentul Raport special, care**, în temeiul art. 61 din Constituția României - *Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român şi unica autoritate legiuitoare a ţării* -, apreciem că este oportun ca **legiuitorul să aibă în vedere crearea unui cadru legislativ adecvat menit să asigure respectarea efectivă a drepturilor şi a libertăţilor prevăzute în Constituţia României, deciziile Curții Constituționale și documentele internaționale pentru această categorie de persoane.**

1. Considerăm că **este necesar să existe o legislaţie clară (inclusiv printr-o Ordonanță de urgență a Guvernului), precisă, adecvată, proporţională, privind indemnizațiile veteranilor de război, invalizilor de război, orfanilor de război, văduvelor de război și văduvelor veteranilor de război care să nu dea naştere la interpretări şi aplicări diferite în practică.** Parlamentul și Guvernul sunt în măsură să opteze pentru adoptarea oricărei

soluţii legislative care să poată evita orice situație neclară ori care presupune interpretare nedreaptă și aplicare neuniformă.

În subsidiar, considerăm că se impune modificarea dispozițiilor legale care prevăd acordarea de bilete de tratament gratuite veteranilor de război, invalizilor de război, orfanilor de război, văduvelor de război și văduvelor veteranilor de război, în staţiunile balneoclimaterice, pe baza reglementărilor stabilite de Ministerul Apărării Naţionale, Ministerul de Interne, Ministerul Muncii şi Solidarităţii Sociale şi de Ministerul Sănătăţii şi Familiei, **în limita a minimum 4 % din numărul total al veteranilor, văduvelor de război şi văduvelor veteranilor de război**, în sensul ***introducerii unei prevederi care să consacre faptul că fiecare veteran de război, invalid de război, orfan de război, văduvă de război ori văduvă de veteran de război beneficieză de un bilet gratuit pe an, pentru tratament, fără ca acest drept să fie supus altor condiţionalităţi.***

De asemenea, considerăm oportună:

1. **emiterea unei ordonanțe de urgență de modificare a art. 1 din Legea nr. 49/1991 privind acordarea de indemnizații și sporuri invalizilor, veteranilor și văduvelor de război**, în sensul actualizării indemnizațiilor cuvenite persoanelor direct vizate de Legea nr. 49/1991 la nivelul celor acordate beneficiarilor OUG 82/2006, astfel:

Pensionarilor invalizi, veteranilor și văduvelor de război li se acordă o indemnizație după cum urmează:

a) pentru marii mutilați, 2,5 solde de grad și de funcție, la minim, corespunzătoare gradului de sublocotenent, sau, după caz, 2,5 salarii medii brute;

b) pentru gradul I de invaliditate, 2 solde de grad și de funcție, la minim, corespunzătoare gradului de sublocotenent, sau, după caz, 2 salarii medii brute;

c) pentru gradul II de invaliditate, 1,5 solde de grad și de funcție, la minim, corespunzătoare gradului de sublocotenent, sau, după caz, 1,5 salarii medii brute;

d) pentru gradul III de invaliditate, o soldă de grad și de funcție, la minim, corespunzătoare gradului de sublocotenent, sau, după caz, un salariu mediu brut.

2. **modificarea art. 16 lit. a) din Legea 44/1994** pentru **ca toți veteranii de război, invalizii de război și văduvele de război să beneficieze de bilete de călătorie gratuită C.F.R la clasa I**, la fel ca și luptătorii din Revoluția din Decembrie 1989, deținuții politici și cei deportați;

3. **reglementarea juridică a statutului orfanilor de război**;

4. **completarea art. 33 și a art. 34 din Legea nr. 165/2013** privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, **în sensul analizării cu prioritate a cererilor formulate de beneficiarii Legii nr. 44/1994 și a soluționării cu prioritate a dosarelor în care s-au emis decizii privind propunerea acordării de despăgubiri/măsuri compensatorii pentru beneficiarii Legii nr. 44/1994.**

5. **indemnizația de front a veteranilor și invalizilor de război să fie reconsiderată și ridicată la nivelul celei acordate luptătorilor din Revoluția din Decembrie 1989**;

6. **acordarea unei indemnizaţii lunare reparatorii în cuantum egal cu cea acordată luptătorilor din Revoluția din Decembrie 1989**;

7. **prioritate în asigurarea unei locuinţe din fondul disponibil de locuinţe sociale, în localitatea de domiciliu, dacă nu au deţinut în proprietate o altă locuinţă până la data atribuirii și stabilirea chiriei la nivelul minim prevăzut de lege, în aceleași condiții ca cele prevăzute de Legea nr. 341/2004**;

8. **acces gratuit al copiilor la creşele şi grădiniţele din subordinea administraţiilor locale, precum şi asigurarea gratuită a rechizitelor pentru şcolari**;

9. **acces gratuit la toate medicamentele, prin medicul de familie**;

10. **scutirea de la plata tuturor taxelor şi impozitelor locale**;

11. **pentru veterani, cumpărarea sau închirierea cu prioritate, fără licitaţie, din fondul de stat a unui spaţiu comercial ori de prestări de servicii corespunzător, cu o suprafaţă utilă de până la 100 m^2, inclusiv în indiviziune, sau concesionarea ori închirierea cu prioritate, fără licitaţie, a unei suprafeţe de teren de până la 100 m^2 din domeniul public pentru construirea unui spaţiu comercial sau de prestări de servicii**;

12. **acordarea unei alocații lunare pentru orfanii de război și pentru persoanele aflate în întreținerea invalizilor de război și victimelor de război cu vârsta de peste 60 de ani;**

13. **pentru veterani, scutirea de la plata taxelor şi impozitelor pentru o pentru un autoturism hycomat sau hidramat (cutie de viteze automată) şi mototriciclu, aflate în proprietate sau în coproprietate cu soţul/soţia, precum şi scutirea de taxe la înmatricularea unui singur autoturism tip hycomat sau hidramat.**

***9.2 Propuneri privind îmbunătăţirea activităţii administraţiei publice locale şi centrale*:**

1. Îmbunătățirea procedurilor de acordare veteranilor și văduvelor de război a biletelor de tratament gratuite în stațiunile balneoclimaterice, pentru a face efectiv acest drept.

2. Respectarea de către autorități (centrale sau locale) a dispozițiilor legale în materie.

3. Suplimentarea fondurilor acordate pentru Centrul de Recuperare și Refacere pentru Veteranii din teatrele de operaţii din comuna Aninoasa – jud. Dâmbovița, la fostul spital Mănăstirea Dealu.

ANEXE

Anexa 1. Mărturii ale veteranilor de război

Reprezentanţii instituției Avocatului Poporului, consilieri în cadrul Cabinetului demnitarului, au stat de vorbă, la sediul Clubului Amiralilor din Constanţa, cu mai mulți veterani de război, printre care:

1. General-locotenent de aviaţie cu 3 stele Gheorghe Constantin, 95 de ani, preşedinte ANVR, filiala Constanţa,

2. Vice-amiral cu 3 stele Petre Zamfir marinist, 93 de ani, prim-vicepreşedinte ANVR Constanţa și

3. Inginer Savu Nica, 94 de ani, consilierul ANVR, filiala Constanţa,

Domnul General-locotenent **Gheorghe Constantin**, ofiţer de aviaţie, a fost pe front timp de 3 ani, 7 luni şi 10 zile. Are la activ 271 de lupte aeriene şi 4 victorii confirmate.

Se simte nedreptăţit că un fost luptător împotriva comunismului, care a păzit primăria de la Podu Dobrogei, judeţul Constanţa, timp de 7 zile, are o indemnizaţie de 3.200 lei, iar un veteran de război primeşte aproximativ 300 lei.

Un veteran de război din Italia, în comparaţie cu unul din România, are următoarele drepturi: o rentă destul de mare, transport gratuit pe calea ferată, pe vapor, pe avion, combustibil asigurat pentru maşină şi bonuri pentru reparaţiile acestora. La veteranii de război americani, indemnizaţia este undeva în jur de 12.000 dolari pe an.

Domnul General locotenent Gheorghe Constantin își amintea că în 1941 avea o soldă de 8.600 de lei, ceea ce reprezenta un salariu relativ bun la vremea respectivă.

La intrarea României în război avea gradul de sublocotenent, primind o indemnizaţie de pilot de zbor. Născut în 12 aprilie 1921, a primit dispensă din partea Regelui Mihai pentru a fi pilot internaţional de turism.

Întrebat şi de ceilalţi mari piloţi ai vremii, ne-a făcut câteva mărturisiri despre aceştia. Bâzu Cantacuzino, fiul nababului Gheorghe Grigore Cantacuzino, era recunoscut ca unul dintre cei mai agili piloţi ai vremii. Venea cu avionul la pământ, îl întorcea şi când ajungea la un metru înălțime smulgea unul dintre fanioanele care marcau pista. Atât de iscusit pilot era. Greceanu era cu patru ani mai mare, el reabilitându-l şi Agarici, alt mare as al aviaţiei interbelice.

A trecut în rezervă în 1958, după 26 de ani de vechime.

Îşi amintea de 24 august 1941. Atunci a avut trei misiuni de bombardament, la Dalnik, lângă Odessa; pilota un avion IAR-37 şi făcea parte din grupul „6 Bombardament".

La ora 5:30, în dimineaţa acelei zile, au executat o misiune şi, pentru că nu au putut bombarda din cauza ceţii, au schimbat destinaţia către Tătarca-Alexanderv şi Griliacov. El era pilot cap de regiment. Când să iasă din această misiune, au făcut viraj spre stânga şi au intrat în teritoriu inamic. Un coleg, locotenentul Sidot din Tulcea, a făcut la dreapta, spre Cetatea-Albă, spunând că nu îl mai urmează pe Costică.

Atunci tânărul sublocotenent a fost atacat de nouă avioane de vânătoare ruseşti dintre care a reuşit să doboare patru, după care a coborât cu patrula lui la pământ între liniile combatanţilor. A pus frână pe aripă, avionul pe jumătate era plin de sânge, mitraliorul era deja rănit. La vremea respectivă, un echipaj de aviaţie avea trei membri: pilotul, mitraliorul şi un observator. Pe mitraliorul rănit l-a scos din avion, pentru a nu-l lăsa în mâna inamicului, şi l-a dus într-o vale la cincizeci de metri de unde aterizaseră forţat, ascunzându-se într-un şanţ. A intenţionat să se împuşte, să se sinucidă, de teamă să nu fie prins de ruşi,

despre care se spunea că erau foarte cruzi cu piloţii, pe care îi torturau smulgându-le limba şi urechile şi scoţându-le ochii. În timp ce ţinea pistolul *Beretta* la tâmplă, la un moment dat, a apărut ca din senin o motocicletă cu ataş şi era cât pe ce să tragă, crezând că în ea se aflau militari sovietici. I-a auzit vorbind, spunând: *Ia uite, mă, ăsta e mort aici! Dar oare unde o fi pilotul?*, în româneşte, şi atunci şi-a dat seama că erau români. A prins curaj şi şi-a depanat singur avionul, constatând că un proiectil rupsese firele care făcea legătura între carburator şi bujii. A decolat undeva la prânz, luându-l cu el şi pe mitraliorul mort, în spate, legându-l cu un cordon de la combinezon în avion. A aterizat în jurul orei 2:30-2:40 la Ialoveni în Basarabia, unde fusese deja dat dispărut. Colegul lui din dreapta, din formaţia pe care o constituise pentru a avea o putere de foc mai mare, pilotul Dudercă, împreună cu locotenentul de artilerie Humă şi cu Atănăsoaie fuseseră doborâţi de inamic. Toată flotila de la Ialoveni a ieşit să îl întâmpine, a fost controlat de medic, i se orizontalizase inima din cauza luptelor aeriene.

La un moment dat, o coloană mare de maşini şi-a făcut apariţia după cotul drumului. A apărut un echipaj sub formă de coloană în dreptul localităţii. Era chiar comandantul armatei în acea coloană, care s-a oprit pentru a sta de vorbă cu piloţii. Comandantul armatei era încălţat cu nişte birgheri roşii și l-a întrebat pe comandantul flotilei, gral. Ionescu Becu, de ce tânărul pilot este atât de galben. Aflând motivele suferinţei fizice, acesta a decis pe loc să îl decoreze pe tânărul aviator cu „Steaua României - cu panglică de virtute militară în grad de cavaler”, primind totodată şi invitaţia de a-l vizita când se va întoarce în ţară.

I s-a acordat o lună de concediu pentru refacere la Bucureşti. La plecare, cu lacrimi în ochi, comandantul armatei i-a sărutat pe toţi şi le-a spus: *E greu, copiii mei, dar cu orice risc, trebuie să aducem, ţara în graniţele ei fireşti!*

A făcut parte din escadrila „Dracii Roşii”, unde şi-a exercitat abilităţile pentru acrobaţii aeriene. Dorind să aflăm punctul de vedere al dumnealor, dacă

s-a justificat în vreun fel continuarea războiului peste Nistru, aceştia ne-au răspuns că războiul a fost unul de eliberare şi că nemţii nu au dat niciun fel de asigurare că oprirea la Nistru a armatei române va însemna şi recuperarea celorlalte teritorii pierdute de România.

Culmea, în 1946, Gheorghe Constantin, pe atunci maior, a fost luat la întrebări de reprezentanţii noii puteri comuniste. Aceştia l-au acuzat că a luptat împotriva URSS. Răspunsul Domniei-sale a fost unul elegant şi abil, spunând că în 1941 conducerea ţării i-a spus că inamicul este la est şi că acolo trebuie să lupte ca să recupereze teritoriile pierdute. Apoi, în august 1944, conducerea ţării a spus „am greşit, inamicul era la vest" şi ne-a spus că acolo trebuie să luptăm pentru a dezrobi teritoriile pierdute. Comuniştii i-au spus atunci: „Măi băiete, tu eşti cam şmecher!", dar l-au lăsat în pace.

După război, nu a avut un destin liniştit, cineva i-a dat foc la casă, i-a omorât soţia, arzând totodată şi documentele care atestau faptele de vitejie de pe front. Norocul fiului, care luase la el acasă decoraţiile acordate.

Domnul **Vice-amiral Petrică Zamfir** a făcut războiul, până în decembrie 1942, pe submarinul „Delfinul", primul submarin românesc.

A participat cu nava submersibilă la asediul Sevastopolului. Acolo, ruşii au crezut că i-au scufundat. Submarinul „Delfinul" fusese respins la comisia navală, pentru că asieta era diferită de zero, adică era înclinat la pupa.

La pupa avea un cheson, un soi de cameră mică, necesară pentru a-l menţine orizontal, adică în asietă zero. Comandantul submarinului, Costăchescu, a ordonat şefului mecanic, la plecarea în misiune, să pună recipientele cu uleiul de rezervă în cheson, pentru a asigura orizontalitatea. Aflaţi în imersiune, au fost bombardaţi de către piloţii sovietici cu grenada care puteau să aibă mai multe grade de rotaţie. Grenadele acestea aveau forma unui butoi şi se întorceau la câteva zeci de rotaţii, în funcţie de cât de adânc se afla

submarinul inamic, o rotaţie având un metru. Spre exemplu, când se aflau la 80 de metri, au fost bombardaţi de ruşi cu grenade întoarse la „100 de rotaţii”, ce puteau atinge şi 100 de metri.

Submarinul a fost descoperit de un avion rusesc, forţele navale au fost anunţate şi a început bombardamentul asupra submarinului. Nu înţelegeau, o bună perioadă, de ce ruşii, chiar şi când erau la adâncimi mari, de câteva sute de metri, continuau să îi bombardeze. Folosindu-se de buteliile de aer din interiorul submarinului, care le permiteau să se ridice la suprafaţă, au ieşit din două încercări la suprafaţă şi şi-au dat seama ce se întâmplase, la ora 21:00, la cotă periscopică. Una dintre bombele ruseşti nimerise submarinul chiar acolo unde se afla depozitul de ulei de rezervă, iar ruşii se ţineau după ei în permanenţă, luându-se după urma de ulei care ieşise la suprafaţă.

Erau într-o situaţie dificilă, pe staţia lor neputând decât primi comunicaţii și fiind în imposibilitate de a transmite poziţia, coordonatele şi starea lor. Tot aici au auzit că ruşii au transmis la *Radio Moscova* că scufundaseră submarinul românesc. Au apelat la un truc, au început să arunce tot ce nu era folositor pe submarin, haine, lăzi, sporind confuzia inamicului, care a venit la faţa locului şi a lansat din nou mesajul că submarinul românesc fusese scufundat.

Întoarcerea acasă, la Constanţa, a fost dificilă, datorită inamicului trebuind să facă un ocol pe lângă coastele Turciei, până spre Strâmtoarea Bosfor, şi apoi să urce pe malul vestic al Mării Negre până la Constanţa. Au ajuns la Constanţa cu zece zile întârziere, tot echipajul, compus din 45 de marinari, dintre care 5 ofiţeri, 30 de maiştri şi 10 militari. Celor de acasă şi celor aflaţi la comandament militar al portului nu le venea a crede că submarinul „Delfinul” era neavariat şi că toţi erau teferi.

Au fost întâmpinaţi de comandantul portului, amiralul Măcelariu, şi au plecat acasă de abia după patru zile. Tuturor membrilor echipajului li se făcuse deja parastasul de şapte zile.

Domnul vice-amiral ne-a povestit o întâmplare hazlie. Pe strada unde stătea, lângă casa familiei lui, locuia Baba Caliţa, care avea mereu scaunul la poartă. Vându-l pe acesta venind, a leşinat, cazând de pe scaun.

Ultima misiune a „Delfinului" s-a consumat cu succes. A fost dus la Galaţi, unde începuseră deja să se echipeze cele două submarine noi, „Rechinul", submarin torpilor, şi „Marsuinul", submarin miner-torpilor, care, pe lângă torpile, putea plasa mine navale.

Pe submarin, a avut misiuni din 1943 până în 1945. Una dintre aceste misiuni, din cele trei tipuri pe care le poate avea o asemenea navă, de supraveghere, de cercetare şi de atac, a fost de a urmări navele care treceau prin Strâmtoarea Bosfor. Aici iarăşi, ne-a povestit o întâmplare hazlie de lângă coastele turceşti, când, ieşind la suprafaţă lângă barca unui turc, acesta a vrut să plece cu periscopul submarinului.

Ultima misiune a ţinut 45 de zile, fără ca echipajul să vadă lumina. Când au venit ruşii, au mai rămas douăzeci şi cinci de zile pe submarin, aceştia considerându-i prizonieri, fiind duşi mereu de la nava bază la submarin cu celebrul pistol-mitralieră „Balalaica" la spate.

Ruşii intenţionau să îi ducă prizonieri la Odessa sau Sevastopol, dar ceva i-a făcut să se răzgândească. Comandorului Voinescu, comandantul escadrilei de submarine şi reprezentantul pentru navele amiral „Basarabia" şi „Transilvania", care erau refugiate, i s-a ordonat retragerea cu nava bază şi cu submarinele, tot la turci, spunându-i-se să îşi ia hainele cele mai bune. Când au ajuns pe submarin şi pe nava bază, nu au mai găsit decât un ciorap, ruşii furând totul. Nici vorbă să mai găsească vreuna din uniformele croite în Italia din materiale bune, toate fiind furate de către ruşi. De asemenea, din bunele obiceiuri ruseşti, vice-amiralul a amintit băutul coloniei cu o cană.

Comandorul Costăchescu a fost condamnat la 17 ani pentru că scufundase un vas străin, rusesc, iar lor, celorlalţi, li s-au luat toate actele care demonstrau participarea la război.

Deşi au încercat în nenumărate rânduri, şi prin adrese la Ministerul Apărării Naţionale, să li se recunoască perioada petrecută în război pe submarin, au primit răspunsuri negative, motivându-se că luptele împotriva URSS la care au participat nu pot fi luate în considerare.

După război a lucrat în Academia Navală română.

Domnul inginer Savu Nica rememora cu emoţie momentele luptelor din vestul României, în Cehoslovacia. Avea un regret enorm că a predat trei prizonieri luaţi în Cehoslovacia Comandamentului Sovietic care i-a împuşcat pe loc „ca pe câini".

A făcut parte din Divizia a 9-a, Armata a 4-a a Generalului Şova, unde a avut gradul de sergent-major, aşa cum primeau toţi cei care aveau termen redus la instrucţie, luaţi fără să fi terminat liceul.

Instrucţia au făcut-o cu nemţii, românii se implicau doar formal în instruire.

A avut, în timpul luptelor un pistol-mitralieră, ultima invenţie a nemţilor, un Mauser. A fost şeful agenţilor de legătură, având în subordine cincisprezece ostaşi.

Regreta că a trebuit să împuşte oameni chiar cu mâna lui.

Dintre amintirile mai de seamă de pe front sunt cele legate de cucerirea postului de radio Donau din Cehoslovacia, unde au reuşit să ia prizonieră toată garnizoana care îl apăra.

La sfârşitul războiului, membrii Diviziei a 9-a au fost cantonaţi într-o pădure de lângă Praga. Că nu s-a mers mai departe spre Berlin, până la victoria

finală, Domnia-sa crede că sovieticii nu au vrut să împartă victoria ce se apropia cu aliaţii lor.

De asemenea, rememora cu durere luptele de la Oarba de Mureş, unde au pierit câteva zeci de mii de soldaţi români din totalul de 190.000 de morţi, cât a înregistrat armata română în timpul celui de la Doilea Război Mondial.

A fost trimis acasă în mai 1945.

A primit 4 medalii româneşti în urma participării la război, dar şi medalia „Victoria" oferită de Comandamentul Suprem al Ruşilor şi una din partea statului cehoslovac. Savu Nica a fost decorat chiar pe front de Majestatea Sa Regele Mihai la Banska Bistrica.

După front, s-a înscris la facultate pe care a terminat-o în 1952, s-a căsătorit şi are 2 copii, un băiat şi o fată.

În 2014 a primit o vizită din partea Organizaţiei Centrale a Veteranilor de Război din Rusia, primind invitaţia de a intra în Organizaţia de la Moscova.

Mărturisea că se simte umilit şi jignit, eforturile depuse pe front când era tânăr nefiind luate în considerare aşa cum se cuvine de statul român.

Anexa 2. FIȘE DE CAZ

Dosar nr. 6182/6875/2015

Drept încălcat: art. 51 din Constituția României privind dreptul la petiționare

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: nemulțumire privind modul de soluționare a petiției depusă la Centrul Militar Județean Neamț

Situația de fapt: Prin petiţia înregistrată la instituţia Avocatul Poporului sub nr. 6182 din 11 mai 2015 petentul I.E. și-a exprimat nemulțumirea cu privire la modul de soluționare a petiției depusă la Centrul Militar Județean Neamț (în sensul „secretizării" unor acte din dosarul personal) și lipsa unui răspuns la o petiție ulterioară, din data de 15 aprilie 2015.

Prin petiția nr. 6875/2015 petentul a revenit asupra petiției inițiale solicitând consultarea dosarului său la S.R.I. și confirmarea existenței posibilității de a obține daune morale și materiale potrivit prevederilor Legii nr. 80/2015. În temeiul dispoziţiilor art. 59 din Constituţie coroborat cu art. 4 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea şi funcţionarea instituţiei Avocatul Poporului, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, ne-am adresat Centrului Militar Județean Neamț. Centrul Militar Județean Neamț s-a comunicat că la data de 15 aprilie 2015, urmare solicitării petentului, acesta a fost invitat să își consulte dosarul personal, punându-i-se la dispoziție memoriul său original (conținând 39 de file, dar nu și notele informative la care petentul a făcut referire). S-a mai precizat că răspunsul la cererea din 15 aprilie 2015 a fost predat personal petentului.

Dosarul a fost închis favorabil. Petentul a fost informat cu privire la rezultatul demersului realizat. Referitor la cererea de consultare a dosarului său aflat la S.R.I., petentului i s-a comunicat faptul că, în acest scop, are posibilitatea de a se adresa personal instituției menționate. În ceea ce privește solicitarea de a se confirma existența posibilității de a obține daune morale și

materiale potrivit prevederilor Legii nr. 80/2015 pentru modificarea Legii nr. 226/2011 privind reparaţiile morale şi materiale pentru fostele cadre militare active, îndepărtate abuziv din armată în perioada 23 august 1944 - 31 decembrie 1961, petentului i-au fost aduse la cunoștință prevederile relevante cuprinse în Legea nr. 226/ 2011.

Dosar nr. 2681/2015

Drept încălcat: art. 51 din Constituția României privind dreptul la petiționare

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: necomunicarea unui răspuns la o petiție adresată Ministerul Apărării Naționale

Situația de fapt: M.V. ne-a sesizat cu privire la lipsa de răspuns la petiția adresată Ministerul Apărării Naționale, prin care a contestat Decizia de pensie nr. 42539/2013.

Faţă de aspectele sesizate, în temeiul art. 59 alin. 2 din Constituţia României, coroborat cu cele ale art. 18 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea şi funcţionarea instituţiei Avocatul Poporului, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, ne-am adresat Șefului Comisiei pentru relaţia cu Parlamentul, informare publică şi creşterea calităţii vieţii personalului din cadrul Ministerul Apărării Naționale în vederea examinării acestora şi dispunerii măsurilor legale ce se impun.

Urmare demersurilor efectuate de instituţia Avocatul Poporului la Departamentul pentru relaţia cu Parlamentul, informare publică şi creşterea calităţii vieţii personalului din cadrul Ministerului Apărării Naționale, am primit adresa nr. DL 2499/xx.xx 2015, înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr. 4994 /xx.xx. 2015, pe care am transmis-o petentului.